

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Diplomová práce

**Časopisy pro dospívající dívky jako
rizikový faktor negativního tělesného sebepojetí a poruch příjmu
potravy**

Vypracoval: Bc. Eva Pártlová

Vedoucí práce: PhDr. Helena Pavličíková, CSc.

České Budějovice 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 05. 01. 2015.

Podpis studenta

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé diplomové práce PhDr. Heleně Pavličíkové, CSc. za cenné rady, konzultace, připomínky, odborné vedení a metodickou pomoc při zpracování této diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za jejich trpělivost a podporu.

Anotace

Diplomová práce s názvem *Časopisy pro dospívající dívky jako rizikový faktor negativního tělesného sebepojetí a poruch příjmu potravy* pojednává o možném vlivu dívčích časopisů na spokojenost s vlastním tělem u dospívajících dívek. Diplomová práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část se soustřeďuje na teoretické vymezení dané problematiky a dále předkládá výsledky a zjištění, která byla výchozím bodem pro celkové zaměření práce. Tato část je členěna na pět kapitol, přičemž každá kapitola se zaměřuje na teoretické vymezení konkrétní oblasti. Těmito oblastmi jsou období adolescence, sebepojetí, tělesné sebepojetí, faktory ovlivňující vnímání vlastního těla u dospívajících a nakonec dívčí časopisy, jež jsou považovány z důvodu svého tematického obsahu za rizikový faktor negativního tělesného sebepojetí u dospívajících. Diplomová práce reflektuje důležité poznatky týkající se dané problematiky, které slouží jako východisko pro následující praktickou část.

Druhá, praktická část této diplomové práce, je představena v podobě empirického šetření zabývajícího se možným vlivem dívčích časopisů na spokojenost s vlastním tělem a na celkovou míru spokojenosti s vlastním tělem u dospívajících dívek. V rámci tohoto empirického šetření jsou stanoveny otázky, na které se šetření snaží odpovědět. Výsledky tohoto empirického šetření jsou rozděleny na tři části podle toho, jaká konkrétní metoda byla využita k získání výsledků. V práci byla využita metoda Testu siluet, dotazník a analýza textového a obrazového obsahu populárních časopisů pro dívky v souvislosti s teoretickým zaměřením práce.

Klíčová slova:

Adolescence, dívčí časopisy, poruchy příjmu potravy, tělesné sebepojetí, tělesný ideál.

Summary

The diploma thesis titled *The Magazines for Adolescent Girls as a Risk Factor of Negative Body Image and Eating Disorders* discusses a possible influence of the girl's magazines on adolescent girls' body satisfaction. The thesis is divided into two parts – theoretical and practical. The theoretical part focuses on theoretical definition of the main issue and further it presents the results and findings that were the starting point of the overall focus of the thesis. This part is divided into five chapters when each chapter focuses on the theoretical definition of the specific area. These areas are the period of adolescence, self-concept, body image, factors that may influence adolescents' body image and finally girls' magazines which are considered as a risk factor of adolescents' body dissatisfaction due to its contents. The diploma thesis reflects the important findings related to the main issue which are served as the basis for the following practical part.

The second, practical part of this diploma thesis, is presented as an empirical investigation focuses on a possible influence of the girl's magazines on adolescent girls' body satisfaction and on the overall body satisfaction with adolescent girls' bodies. Within this empirical investigation are set questions that the investigation tries to answered. The results of the empirical investigation are divided into three parts according to the method that was used in a particular part of investigation. In thesis was used these methods: Silhouette Test, questionnaire and analysis of the text and image content of the most popular girl's magazines in connection with the theoretical focus of the thesis.

Key words:

Adolescence, girl's magazines, eating disorders, body image, ideal body.

OBSAH

Úvod.....	7
I. Teoretická část.....	9
1. Období adolescence.....	9
1.1. Vymezení vývojového období adolescence.....	9
1.2. Vývojové etapy adolescence.....	10
1.3. Vývojové změny a tělesný vývoj v období adolescence.....	10
2. Sebepojetí.....	12
2.1. Definice pojmu sebepojetí, jeho funkce a struktura.....	12
2.2. Faktory ovlivňující utváření sebepojetí.....	13
3. Tělesné sebepojetí a body image.....	15
3.1. Definice pojmu tělesné sebepojetí.....	15
3.1.1. Sebehodnocení.....	16
3.2. Tělesné sebepojetí a sebehodnocení u adolescentních dívek.....	17
3.3. Negativní tělesné sebepojetí.....	18
3.3.1. Následky negativního tělesného sebepojetí.....	19
3.3.1.1. Nízká sebedůvěra a deprese.....	19
3.3.1.2. Poruchy příjmu potravy.....	20
3.3.1.2.1. Anorexia nervosa.....	20
3.3.1.2.2. Bulimia nervosa.....	22
3.3.1.2.3. Dymorphophobia.....	23
3.4. Negativní tělesné sebepojetí u dospívajících dívek.....	24
3.5. Problematika negativního tělesného sebepojetí a možnosti školy.....	25
3.5.1. Osobnostní a sociální výchova.....	26
3.5.2. Mediální výchova.....	26
4. Faktory ovlivňující vnímání vlastního těla u dospívajících.....	27
4.1. Biologické faktory.....	27
4.2. Sociokulturní faktory.....	28
4.3. Psychologické a osobnostní rizikové faktory.....	31
5. Dívčí časopisy.....	33
5.1. Role dívčích časopisů.....	33
5.2. Tematický obsah dívčích časopisů.....	34
5.3. Dívčí časopisy v českém prostředí.....	36

II. Praktická část	38
6. Cíle a otázky empirického šetření	38
7. Metody empirického šetření	39
7.1. Soubor empirického šetření	39
7.2. Použité metody	40
7.2.1. Test siluet postav	40
7.2.2. Dotazníkové šetření	41
7.2.3. Analýza obsahu časopisů	43
7.3. Sběr dat a jejich zpracování	44
8. Výsledky a interpretace empirického šetření	45
8.1. Test siluet postav	45
8.1.1. Současná a ideální postava	45
8.1.2. Míra nespokojenosti s vlastním tělem	47
8.2. Dotazníkové šetření	51
8.2.1. První část dotazníkového šetření	51
8.2.1.1. Základní údaje ohledně věku, výšky a tělesné hmotnosti	51
8.2.1.2. Index tělesné hmotnosti (BMI)	52
8.2.1.3. První část dotazníkových otázek	55
8.2.1.4. Druhá část dotazníkových otázek	59
8.2.1.5. Třetí část dotazníkových otázek	64
8.2.1.6. Čtvrtá část dotazníkových otázek	67
8.2.2. Druhá část dotazníkového šetření	71
8.3. Analýza obsahu časopisů	78
8.3.1. Analýza obsahu časopisu Bravo Girl!	80
8.3.2. Analýza obsahu časopisu Top Dívky	85
Závěr	89
Seznam literatury	91
Přílohy	96
Příloha č. 1 – Ukázka mediálních obrazů v časopise Bravo Girl!	96
Příloha č. 2 – Ukázka mediálních obrazů v časopise Top Dívky	98
Příloha č. 3 – Test siluet postav (ukázka)	100
Příloha č. 4 – První a druhá část dotazníkového šetření (ukázka)	101

ÚVOD

Na základě některých zahraničních výzkumů (Grabe aj., 2008; Groesz aj., 2002; Want 2009) se v globálním měřítku setkáváme se znepokojujícím společenským fenoménem, který se týká rostoucí nespokojenosti s vlastním tělem a zvýšeným výskytem poruch příjmu potravy u dospělých žen. Katz (2004) uvádí, že až 80% žen je nespokojených se svou tělesnou postavou¹ (Katz, 2004). Tento fenomén je autory výzkumů zaměřujících se na problematiku negativního tělesného sebepojetí vysvětlován na základě přehnané propagace tělesného ideálu skrze masová média a jeho prezentace jako standardu ženské krásy. Nerealistický vzhled „ideálního těla“, který je médií proklamován, je pro většinu dívek a žen nedosažitelný a tak se ve snaze o jeho dosažení často upínají k různým drastickým dietám a k přehnané tělesné aktivitě. Právě tyto dva faktory jsou často počátečními stavy, které předesílají vznik některé z poruch příjmu potravy. Nicméně média nepůsobí o samotě, ale vždy v rámci určité společnosti. Jestliže společnost tělesný ideál, který média proklamují, potvrzuje a tím z něj vytváří sociokulturní normu, stává se „ideální tělo“ měřítkem pro sebehodnocení žen, které jsou na základě svého fyzického vzhledu posuzovány a hodnoceny znatelněji, nežli je tomu u mužů. Tato skutečnost způsobuje, že se mnoho žen podceňuje ve svých schopnostech, dovednostech a zájmech z důvodu nedosažitelnosti tělesného ideálu.

Zvýšená nespokojenost s vlastním tělem se však neobjevuje pouze u dospělých žen. Toto téma je aktuální především v souvislosti s narůstající nespokojeností s vlastním tělem u dospívajících dívek. Důvodem, proč je tomuto tématu třeba věnovat zvýšenou pozornost je, že právě doba dospívání je obdobím, během kterého se vytváří vztah k vlastnímu tělu. Vztah, který si k vlastnímu tělu vytvoříme v této době, ovlivňuje vnímání vlastního těla do budoucnosti. Jestliže jsou dívky v tomto období obklopeny mediálními obrazy, které zobrazují ideální tělesnou postavu jako štíhlou až anorektickou a společnost ideálnost tohoto často nedosažitelného těla potvrzuje, jejich vztah k vlastnímu tělu tím bude značně negativně ovlivněn. Tuto skutečnost potvrzuje i fakt, že adolescentní dívky jsou vůči dopadu mediálních obrazů zranitelnější nežli dospělé ženy, jsou daleko více zaměřeny na to, jak jejich tělo vypadá a daleko více se na základě toho, jak vypadají, hodnotí (Groesz aj., 2002).

V souvislosti se zprostředkováváním tělesného ideálu skrze média, jsou to především časopisy, které jsou považovány za jednoho z hlavních činitelů při utváření sebepojetí u adolescentů a to zejména z toho důvodu, že zprostředkovávají sociokulturní normy a předávají mediálně vytvořené vzory (Bell, Ditmar: 2011; Durkin, Paxton: 2002). Z tohoto důvodu se tato diplomová práce zaměřuje na toto konkrétní médium a skrze něj zkoumá možnost vlivu na tělesné sebepojetí dospívajících dívek ve věku od 12 do 15 let.

¹ Pozn. autora: Tento údaj se týká ženské populace na území Spojených Států Amerických.

Na rozdíl od České republiky je problematika narušeného vnímání vlastního tělesného vzhledu a poruch příjmu potravy u adolescentních dívek považována především ve Spojených státech amerických a v anglosaských zemích za téma, kterému je třeba věnovat zvýšenou pozornost. Z toho důvodu se s výzkumy, které předkládají validní a ověřitelné výsledky, setkáváme především u zahraničních autorů, pro které je tato tematika ústředním bodem jejich práce (např. Polivy, Posavac, Dittmarová, Bellová a další). V rámci České republiky se setkáváme s mnoha akademickými pracemi zaměřenými na problematiku nespokojenosti s vlastním tělem, nicméně žádná z těchto akademických prací není přímo zaměřena na zjišťování vztahu mezi tělesnou nespokojeností a čtením dívčích časopisů s následnou analýzou obsahu těchto časopisů. Publikace, která by se věnovala přímo vztahu mezi tělesnou nespokojeností u adolescentních dívek a vlivem dívčích časopisů se na našem území nevyskytuje.

Diplomová práce se zabývá vztahem mezi nespokojeností s vlastním tělem a poruchami příjmu potravy u adolescentních dívek a čtením časopisů pro dívky. Hlavním cílem diplomové práce je prokázat spojitost mezi negativním vnímáním vlastního těla u dospívajících dívek a čtením dívčích časopisů. Diplomová práce je rozdělena na dvě části. V první teoretické části jsou nastíněna teoretická východiska k dané problematice, které zahrnují práce či výzkumy, které se dané problematice věnují. Součástí první části je propojení dané problematiky se školním vzdělávacím programem. Druhá, praktická část diplomové práce se věnuje empirickému šetření. Empirické šetření proběhlo mezi dívkami ve věku od 12 do 15 let a je rozděleno na tři části. V první části byla použita metoda Testu siluet k získání informací ohledně nespokojenosti s vlastním tělem na základě vnímaného společenského tělesného ideálu. Druhá část šetření využívá metodu dotazníkového šetření, jež je rozděleno na dvě části. První část se zaměřuje na zjištění tělesného sebepojetí respondentů a na riziko vzniku poruchy příjmu potravy. Druhá část dotazníkového šetření se zabývá otázkou popularity časopisů a jejich obsahem. Ve třetí části a poslední části empirického šetření byla uskutečněna analýza obsahu k získání obsahových informací ohledně nejpopulárnějších dívčích časopisů.

V závěru diplomové práce jsou předloženy výstupy, které jsou odpovědí na stanovené cíle a které uvádí míru spokojenosti s vlastním tělem u dospívajících dívek a objasňují vztah mezi jejich tělesným sebepojetím a vlivem mediálních obrazů zobrazujících ideální tělo, které jsou zveřejňovány v dívčích časopisech.

I. Teoretická část

1. Období adolescence

První kapitola se zabývá vymezením pojmu adolescence, dále periodizací tohoto vývojového období a také se věnuje širokému spektru změn, které s sebou toto období přináší, s důrazem na změny týkající se tělesného vzhledu.

1.1. Vymezení vývojového období adolescence

Pojem adolescence je odvozen z latinského slova *adolescere*, který je do českého jazyka volně překládán jako dospívat, dorůstat nebo mohutnět. Změny během období adolescence nezahrnují pouze změny týkající se tělesného vzhledu, jak by se na základě zmíněných českých ekvivalentů mohlo jevit. Dochází ke změnám, které se týkají psychologické koncepce sebepojetí jedince, vývoje jeho kritického myšlení nebo změn v jeho interpersonálních vztazích (Macek, 2003). V českém prostředí se kromě zmíněného pojmu adolescence setkáváme s pojmem dospívání. Tyto dva pojmy jsou mnohými autory (Vágnerová, 2008; Macek, 2003) vnímány jako synonyma s tím rozdílem, že dospívání má obecnější formu, přičemž adolescence je jasně vymezeným vývojovým obdobím. V rámci této diplomové práce budeme pojem adolescence chápat jako celé období mezi dětstvím a dospělostí (Macek, 2003) s tím, že pojem dospívání je používán jako jeho ekvivalent.

Období dospívání lze chápat jako přechodnou dobu mezi dětstvím a dospělostí. Časově toto období označuje zhruba druhé desetiletí života člověka (Vágnerová, 2005). Hlavními úkoly období adolescence jsou podle Vágnerové (2005) vytvoření si vlastní identity, uvědomění si vlastní hodnoty, přijetí norem, hodnot a morálních pravidel společnosti, ve které jedinec žije, rozvoj nezávislosti na rodičích a v neposlední řadě pohlavní zrání (Vágnerová 2005). Vytvoření identity vlastního Já je také podle Macka (2003) hlavním vývojovým úkolem v tomto období (Macek, 2003). Období adolescence, které je chápáno jako přechodná doba mezi dětstvím a dospělostí, je tak pro jedince velmi náročným vývojovým obdobím, v jehož rámci nejen fyzicky dozrává, ale především se učí být plnohodnotnou osobností, která se svou existencí účastní na životě ve společnosti.

Vývoj v období adolescence probíhá ve společensko-kulturním kontextu jedince. Společnost a kultura, ve které jedinec žije, předkládá jisté požadavky a očekávání, které je jedinec nucen plnit (Vágnerová, 2005). Faktory, které dále průběh adolescence ovlivňují, jsou kromě konkrétní kultury a společnosti, rodina, vrstevníci, média a osobností a individuální předpoklady (Macek, 2003).

1.2. Vývojové etapy adolescence

Období adolescence je vnitřně diferenciované. V odborné literatuře se však setkáváme s různými a odlišnými časovými vymezeními tohoto období samotného, tak jeho etap. Macek (2003) období adolescence rozděluje na tři fáze v rozmezí od 10 do 20 let. První fáze je časná adolescence, která se vymezuje od 10 do 13 let. Základní charakteristikou této fáze jsou především pubertální změny, které této etapě dominují. Biologické a fyzické změny, které představují vstup do dalšího vývojového období jedince, jsou spojovány především s pohlavním dozráváním. Ostatní psychické a sociální změny jsou v úzkém vztahu s vývojem sekundárních pohlavních znaků, a tak jedinci v tomto v této fázi charakterizuje i zvýšený zájem o jedince druhého pohlaví. Druhou fází je adolescence střední, která se týká věku od 14 do 16 let. Charakteristické je pro tuto fázi hledání vlastní identity, jedinečnosti a autentičnosti a regulace vlastního chování. Na rozdíl od časné adolescence se střední adolescence pojí se změnami, které si jedinec způsobuje sám. Poslední fáze definovaná Mackem (2003) je pozdní adolescence týkající se věkového rozmezí zhruba od 17 do 20 let. V této době se posiluje sociální aspekt identity a jedinec vztahuje svou existenci nejen k přítomnosti, ale především k budoucnosti a své perspektivě (Macek, 2003).

Vágnerová (2005) vztahuje období adolescence stejně jako Macek (2003) k desetiletému období mezi 10. a 20. rokem jedince. Na rozdíl od Macka však Vágnerová adolescenci rozděluje pouze na dvě vývojové etapy trvající každá pět let. Tou první etapou je raná adolescence, označovaná jako pubescence, která je časově určena od 11 do 15 let. Druhou etapu označuje Vágnerová stejně jako Macek v jeho terminologii etapu třetí a to pozdní adolescence. Pozdní adolescence podle Vágnerové trvá přibližně od 15 do 20 let (Vágnerová, 2005). Charakteristiky k jednotlivým fázím jsou poměrně identické s charakteristikami, které byly zmíněny u vývojové terminologie Macka uvedené výše. Počátek ani konec období adolescence však nejde jednoznačně a obecně vymezit z důvodu některých subjektivních kritérií týkajících se konkrétního vývoje jedince.

V této diplomové práci se budeme opírat v souvislosti s termínem adolescence a jejích etap o terminologii Vágnerové (2005). Diplomová práce a především empirické šetření se tak zabývá dívkami, které se nacházely ve stádiu rané adolescence.

1.3. Vývojové změny a tělesný vývoj v období adolescence

Vývojové období adolescence představuje celé spektrum důležitých změn. Vstup do období adolescence je biologicky ohraničen pohlavním dozráváním. Adolescence však není pouze obdobím fyziologických změn, ale je dobou především komplexnější psychosociální proměny jedince, ve které se mění jak jeho osobnost, tak jeho pozice ve společnosti (Vágnerová, 2005). Vývojové změny se v tomto

období dají rozdělit na biologické, kognitivní, emocionální a sociální. Jsou vzájemně provázány a nelze je tak chápat odděleně a na sobě nezávislé (Macek, 2003). Z důvodu teoretického zaměření práce se tato kapitola bude zabývat především tělesným vývojem jedince v průběhu adolescence.

Jak bylo zmíněno výše, v období adolescence, především v rané fázi, dochází k markantním biologickým změnám týkajících se hormonálních a reprodukčních změn a dále k proměně vzhledu jedince. Tělesný vzhled je neoddelitelnou součástí identity jedince, a proto bývá v období adolescence změna tělesné podoby intenzivně prožívána. Na jedné straně se může adolescentní dívka jevit její tělesná proměna jako pozitivní a úspěšná, na druhé straně ji může považovat za nepřijatelnou a nešťastnou. Tělesnou proměnu v rámci tělesného vývoje vnímají jak dívky, tak chlapci, zcela subjektivně. V rámci zhodnocení úspěšnosti a přijatelnosti tělesné proměny opírají své soudy o sociokulturní standardy podoby těla a fenoménu krásy celkově (Vágnerová, 2005). Tělesná proměna má řadu psychických i společenských dopadů a je nesmírně důležité, jak ji vnímají sami dospívající a jak je reflektována jejich sociálním okolím (Macek, 2003). Zevnějšek je v období adolescence reprezentantem vlastní osobnosti, a proto jeho význam vzrůstá (Vágnerová, 2005). Význam vzhledu je však v období adolescence v souvislosti s definováním sebe sama daleko větší u dívek nežli u chlapců (Bell, Dittmar, 2011).

Rozdíly v tělesném vývoji se však nachází i jinde nežli v jejich významnosti pro jedince samotné. Další rozdílnost se nachází například v dynamice tělesných změn a fyzického vývoje. V rámci časné adolescence se typické tělesné změny vyskytují u dívek zpravidla o dva roky dříve nežli u chlapců (Macek, 2003). Růst těla a vývoj druhotných pohlavních znaků je tak u dívek a chlapců rozdílný. U dívek dochází nejprve k růstu dolních končetin, později ke zvětšení hrudníku a prsou, šířky pánve a ramen. U chlapců je růst dolních a horních končetin poměrně vyrovnaný. Na rozdíl od dívek u nich dochází především k rozšíření ramen a pánev oproti nim zůstává poměrně úzká. Výrazný rozdíl u obou pohlaví se týká i zvýšení tělesné hmotnosti, ke kterému v období adolescence dochází. Pro dívky je charakteristický nárůst tukové tkáně v oblastech boků, stehů, hýždí a pasu. Dívky v období dospívání přiberou v průměru 22,3 kilogramů. Z tohoto množství přiberou 9 až 13,6 kilogramů právě v podobě tuku. U chlapců se naopak rozvíjí svalová hmota a mohutní celková kostra. Dívky tak disponují větším podílem tukové tkáně nežli chlapci, u nichž je větší podíl tkáně svalové. U žen bývá normální podíl tuku do 25 až 30% z celkové tělesné hmotnosti, u mužů potom do 20 až 25% (Levine, Smolak, 2002; in Cash, Pruzinsky, 2002).

2. Sebepojetí

2.1. Definice pojmu sebepojetí, jeho funkce a struktura

Pojem sebepojetí je v současné psychologii zcela jasně definovatelným pojmem. Problémem jeho definování může být rovina, ke které se jeho definice a použití vztahuje, možné nejasnosti při překladu z cizích jazyků a zaměňování jeho významu s pojmy podobného obsahu a znění. Blatný (Blatný, 2003; in Blatný, Plháková, 2003) definuje sebepojetí jako „*souhrn představ a hodnotících soudů, které člověk o sobě chová*“ (Blatný, 2003: 92; in Blatný, Plháková, 2003). V nejširším slova smyslu je sebepojetí vnímáním sebe sama. To, jak jedinec sám sebe vnímá, je určováno na základě jeho zkušenosti s prostředím (Shavelson, Hubner a Stanton, 1976; in Blatný, Plháková, 2003). Shrňeme-li obě dvě výše uvedené definice, vyjde najevo, že pojem sebepojetí můžeme chápat jako soubor různých představ, myšlenek či pocitů, které jedinec vědomě vztahuje vůči sobě samému, vůči svému *Já*, které je činitelem lidského vědomí a zdrojem vlastní identity.

Sebepojetí je produktem vědomí sebe sama, sebeuvědomění (Macek, 2010). Vědomí vlastního *Já* je proces, který se odehrává od narození jedince, nicméně jeho významnost v rámci vývoje jedince vystupuje najevo až v průběhu dospívání. Vědomí činného já, tedy *Já* jednajícího a schopného vytvářet vlastní pocity, představy a myšlenky, se utváří v dětství a projevuje se v průběhu dospívání na základě uvědomění si vlastní subjektivity (Macek, 2010).

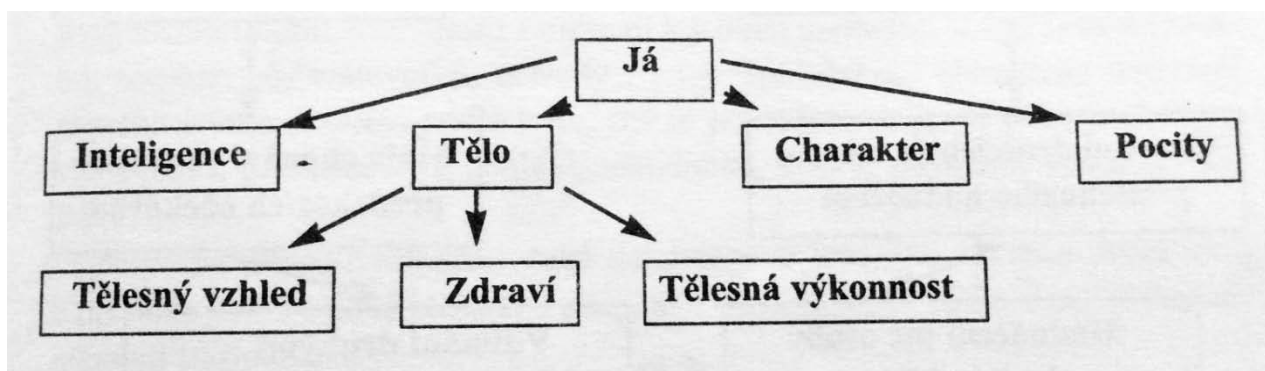
Funkcí sebepojetí je zpracování a hodnocení situací vztahujících se k vlastnímu *Já*. Tyto funkce se často uskutečňují na neuvědomované úrovni jedince, a tak vědomá formulace sebe sama není v reálném životě nutná (Balcar, 1983; in Blatný, Plháková, 2003). Z tohoto důvodu nelze sebepojetí chápat jako reálně existující psychickou entitu, nýbrž jako hypotetický konstrukt, který vysvětluje chování a prožívání člověka (Shavelson, Hubner a Stanton, 1976; in Blatný, Plháková, 2003).

Sebepojetí je celkový postoj jedince k jeho vlastní osobě, který má prvky kognitivní, emocionální a činnostně regulativní (Fialová, 2001). Aspekty, které patří do roviny kognitivní, jsou sebepoznání, přijmutí sebe sama a sebedefinování. Aspekty spadající do roviny emocionální jsou sebehodnocení, sebevědomí a sebeúcta a rovinu činnostně regulativní charakterizují aspekty jako je sebespazování či sebekontrola. Aspekty emocionální jsou nejdůležitějšími aspekty v rámci tělesného sebepojetí, jelikož právě díky nim jedinec vytváří soudy ohledně vlastního těla a obraz svého vlastního těla. Tyto aspekty budou v kapitole o tělesném sebepojetí detailněji rozebrány v souvislosti s jejich působením na vnímání jedince.

Je důležité zmínit, že rozlišení jednotlivých složek a aspektů sebepojetí je možné pouze v teoretické rovině. Ve skutečnosti se vzájemně prolínají a nelze je tak chápat izolovaně (Fialová, 2001;

Vágnerová, 2008). Toto rozlišování jednotlivých aspektů sebepojetí je důležité z toho důvodu, aby bylo možno popsat a utřídit obsah a proces sebereflexe, neboli zkušenost s vlastním Já (Macek, 2010).

Fialová (2001) uvádí, že základními prvky sebepojetí jsou inteligence, tělo, charakter a pocity. Jak znázorňuje *Obrázek č. 1* níže, všechny tyto prvky se vztahují k vlastnímu Já, které stojí nad samotným sebepojetím. Mezi důležité prvky sebepojetí patří tělo, jehož složkami jsou tělesný vzhled, zdraví a tělesná výkonnost. Sebeпоjetí celkově chápeme jako obraz vlastního Já, což znamená mé inteligence, mého těla, charakteru, pocitů a jak bylo zmíněno výše, představ a myšlenek. Tělo se stává základním prvkem tělesného sebepojetí, které chápeme jako obraz našeho tělesného vzhledu, zdraví a tělesné výkonnosti (Fialová, 2001). Tělesné sebepojetí je důležitou součástí celkového sebepojetí a bude o něm hovořeno v samostatné kapitole. Jelikož je tato diplomová práce zaměřena na tělesné sebepojetí a ne na sebepojetí celkově v jeho širokém psychologickém uplatnění, budou aspekty, které se k němu vážou a které jsou pro tuto diplomovou práci relevantní, podrobněji rozebrány v kapitole, která s tělesným sebepojetím zabývá.

Obrázek č. 1: Základní prvky sebepojetí (Fialová, 2001: 29)

2.2. Faktory ovlivňující utváření sebepojetí

Sebeпоjetí jedince se formuje v průběhu celého jeho života a vyvíjí se v souvislosti se socializací jedince. Má aktivní a tvořivý charakter, přesto je ale také společensky podmíněno. Vývoj sebepojetí se odehrává v interakci jedince s prostředím na základě jeho vlastní zkušenosti. Podle Řičana (2007) je položen základ sebepojetí ve třetím roce života člověka, neboť u jedince dochází ke vztahovému odlišení „já-ty“ a „osoby-předměty“ (Řičan, 2007).

To, jak sám sebe jedinec vnímá, je nejvíce posilováno skrze prostředí jedince. Mezi důležité faktory, které utvářejí sebepojetí jedince, patří rodina. Primární rodina jedince je v procesu utváření sebepojetí jedním z nejdůležitějších činitelů. Poskytuje jedinci první kontakt s druhými lidmi, kteří mu předávají své názory a své vidění světa, čímž formují jeho pohled na svět a také mu předávají zpětnou vazbu. Tato zpětná vazba je jedinci často předávána v podobě hodnotících soudů na chování či vzhled jak

daného jedince, tak ostatních. Jedinec se tak již od raného věku učí posuzovat druhé a sebe na základě vzorců, které mu jeho primární rodina předává. Takovéto rané socializační procesy v rodině a ve škole jsou pro utváření a vývoj jedincova sebepojetí rozhodující (Berger, 2007).

V průběhu vývoje jedince se stávají důležitými faktory ovlivňující jeho sebepojetí vrstevníci, učitelé, a širší okolí. Tito činitelé jsou schopni měnit jedincův pohled na svět či jeho hodnotící soudy a myšlenky. Jak v případě rodiny a jedincova blízkého okolí, tak v případě vrstevníků, učitelů či médií, jsou nástroji ovlivňující a formující jeho sebepojetí především sociální interakce s druhými lidmi, vlastní jedincova zkušenost a sebeuvědomění (Fialová, 2001). Nové zkušenosti přinášejí nové informace o tom, jak je jedinec druhými vnímán. Sebepečetí se na základě této skutečnosti vyvíjí v interakci se světem na základě vlastní jedincovi zkušenosti s okolím a sám se sebou. Sebepečetí je tak v průběhu jedincova života závislé na jeho okolí, vrstevnících a na modelech, které jsou mu předkládány v rodinném či širším sociokulturním kontextu.

Mění se normy a hodnoty v různých obdobích, kulturách a společnostech sebepojetí a jeho utváření ovlivňují. V souvislosti s proměnami společnosti v 21. stoletím, je důležité zmínit názor Johna B. Thompsona (2004), který tvrdí, že k aktivnímu utváření sebepojetí přispívá také přisvojování mediálních sdělení, což považuje za druh sociální interakce. Proces utváření sebepojetí je podle něj díky rozvoji komunikačních médií stále více ovlivňován mediovanými symbolickými materiály, mezi něž patří také mediální obrazy, které do jisté míry nahrazují sociální interakci tváří v tvář, jež byla do nástupu médií jedním z hlavních zdrojů podkladů pro utváření sebepojetí. Tato změna přináší důsledky na proces budování představy o sobě samém v tom smyslu, že obohacuje a zdůrazňuje reflexivní povahu budování sebepojetí, která se ovšem stává závislou na mediálních systémech, které jsou mimo jedincovu kontrolu. „Čím více je proces budování sebepojetí obohacován mediovanými symbolickými sděleními, tím více se samo sebepojetí stává závislým na mediálních systémech.“ (John B. Thompson, 2004: 172). Jestliže jsou jedinci předkládána skrze média, která jsou považována za faktor ovlivňující jeho sebepojetí mediální obrazy, jedinec může na jejich základě přetvářet či vytvářet nové hodnotící soudy vůči sobě samému a ostatním.

3. Tělesné sebepojetí a body image

Tělo a tělesný vzhled celkově hrají ve společnosti důležitou roli. Na základě toho, jak vypadáme, jsme vnímáni, posuzováni a hodnoceni. V souvislosti s naším tělesným vzhledem nám mohou být přisuzovány pozitivní, ale i negativní charakteristiky naší osobnosti. Tělo je objektem sociálního a kulturního vývoje a v kontextu sociokulturních faktorů se také vyvíjí. Mezi faktory, které mají na naše sebepojetí vliv, patří normy a hodnoty, které nám společnost předkládá. Převážně v západních společnostech se v dnešní době setkáváme s obecnou preferencí ženského štíhlého tělesného vzhledu, který se ustálil jako jedna ze společenských norem, kterou ženy chtějí následovat. Štíhlé tělo je spojováno s osobním, profesionálním a sociálním úspěchem (Bruch, 1978; in Wykes a Gunter, 2005). Důkazem pro toto tvrzení jsou výzkumy uskutečněné v zemích západního světa, jako je Velká Británie či Spojené státy Americké, které dokazují, že dosažení štíhlého tělesného vzhledu je mezi ženami v západních společnostech jednou z nejdůležitějších priorit a obecně štíhlý tělesný vzhled nejen kladně hodnotí, ale také se k němu kladně staví (Button aj., 1997; Davis a Katzman, 1997; Serdula aj., 1993; Streigel-Moore aj., 1996).

Jak bylo zmíněno výše, důležitou součástí sebepojetí je tělesné sebepojetí, jehož hlavními komponenty jsou tělesný vzhled, zdraví a tělesná výkonnost (Fialová 2005). Tělesné sebepojetí je v zahraniční literatuře označováno jako body image. Body Image je v českém prostředí ekvivalentem k pojmu tělesné sebepojetí a není mezi nimi terminologický rozdíl. V této diplomové práci však bude využíváno pouze jednoho pojmu a to pojmu tělesné sebepojetí.

3.1. Definice pojmu tělesné sebepojetí

Crollová (2005) definuje tělesné sebepojetí jako „*dynamickou představu jedince o jeho těle - jak vypadá, jak se pohybuje a jak se v něm cítí. Je ohraničeno představami, emocemi a fyzickými pocity. Není statické, ale mění se v souvislosti s náladou jedince, jeho fyzickým vzhledem a prostředím, ve kterém se pohybuje*“ (Croll, 2005: 155). Tělesné sebepojetí je pojem, jehož definice a působení prostupuje do vjemové, postojoyé a citové složky osobnosti. Nelze ho chápat pouze jako obraz našeho těla, který jsme si vytvořili ve své mysli, jelikož prostupuje do všech sfér jedincova života a je ovlivňováno nejen jedincem samotným a jeho blízkým okolím, ale také společností a kulturou (Cash, Pruzinsky, 2002).

Fialová (2005) definuje tělesné sebepojetí jako všechny jedincovy představy o něm samém, které se vztahují k jeho vlastnímu tělu. Tento pojem nezahrnuje pouze znalosti, ale také přesvědčení, postoje a pocity, které vůči svému tělu jedinec zastává a chová. Spokojenost či nespokojenost se vzhledem vlastního těla ovlivňuje celkové sebepojetí jedince a je zdrojem jeho sebehodnocení a úctě k sobě

samému. Vnímání vlastního těla je tak jedním z ústředních bodů ve vývoji jedincovy sebeúcty (Fialová, 2005). Weinshenkerová (2002) uvádí, že představa jedince o jeho vlastním tělesném vzhledu může, ale nemusí korespondovat s objektivní realitou. Dle jejího názoru má každý jedinec ve své mysli vytvořenou podobu fyzicky ideálního těla a sám sebe, tedy svoje tělo, s ní poměruje a hodnotí. O jedinci, který je se svým vzhledem spokojen, mluvíme jako o člověku s pozitivním tělesným sebepojetím. O tom, který s ním spokojený není, mluvíme jako o člověku s negativním tělesným sebepojetím (Weinshenker, 2002).

Psychologický konstrukt tělesného sebepojetí obsahuje stejně jako sebepojetí celkově složky kognitivní, afektivní a konativní. Například představy o vlastním těle pozměňujeme na základě jak našeho emocionálního stavu, tak na základě reakcí okolí. Tělesné sebepojetí a vnímání vlastního těla není ohraničeno pouze vlastním tělem, ale stejně jako sebepojetí celkově je ovlivněno sociálními faktory a je kulturně podmíněno (Weinshenker, 2002). „*Tělo je hlavním prostředkem k sebeexpresi a k interakci se světem, a proto je i klíčem k pochopení celého „já“ a významně ovlivňuje naše sebedefinování.*“ (Fialová, 2005: 53). Ženy jsou v procesu sebedefinování daleko více určovány svým tělem nežli muži a stejně je tomu tak i v oblasti sociálního uznání, při kterém jsou ženy svým tělem determinovány silněji než muži. Ženské tělo je předmětem sociálního zájmu a je také společensky podmíněno.

Jak je uvedeno výše, tělesné sebepojetí se stejně jako celkový koncept sebepojetí skládá ze tří složek: ze složky kognitivní, afektivní a konativní. V této diplomové práci se budeme zabývat pouze jednou z těchto složek, jelikož je k tématu práce relevantní a to složkou afektivní, neboli emocionální.

Emocionální aspekt sebepojetí vyjadřuje citový vztah k sobě samému. Tento pojem v sobě zahrnuje tělesné představy, pozitivní nebo negativní hodnocení vlastního těla a jednání, které je zaměřeno na podobu našeho těla (Fialová, 2005). Emoční aspekt *Já* je podle Blatného (2003) vyjádřen a reflektován v pojmech jako je sebehodnocení, sebeúcta, sebedůvěra a sebevědomí. Jelikož je empirické šetření této diplomové práce zaměřeno na zjišťování vnímání vlastního těla a to především na sebehodnocení vlastního těla, je na místě tento pojem dále objasnit a teoreticky vymezit.

3.1.1. Sebehodnocení

Sebehodnocení je považováno za mentální reprezentaci emočního vztahu k sobě. Na základě soudů, které vůči sobě vytváříme, se vytváří naše sebehodnocení. Vedle hodnotící složky však sebehodnocení obsahuje i deskriptivní znalosti o jedinci samotném (Blatný 2003; in Blatný, Plháková, 2003). Pojem sebehodnocení Rosenberg (1965) definuje jako pozitivní či negativní postoj vůči nám samotným. Sebehodnocení je vnímáno jako klíčový ukazatel psychické pohody jedince, která se v západní společnosti podle pohlavní příslušnosti značně liší (Rosenberg, 1965; in Clay, Vignoles a Dittmar, 2005). Sebehodnocení se odvíjí od konfrontace toho, jak se jedinec vnímá, tedy od jeho vlastního obrazu,

s určitými osobními či sociálními standardy (Macek, 2010). Má značný vliv na jedincovu emoční rovnováhu a na jeho fungování v rámci společnosti (Fialová, 2005).

Sebehodnocení jedince je v průběhu jeho života utvářeno a ovlivňováno skrze interakce s jeho sociálním prostředím. Podle Markusové a Wurfové (1987, in Blatný, Plháková, 2003) se sebehodnocení formuje díky působení sociálního srovnávání a posuzování vlastní činnosti. Sebehodnocení tak není ohraničeno jedincovou fyzickou existencí, ale je ovlivňováno a utvářeno v rámci socio-kulturního kontextu. Jak zmiňuje Macek (2010), sebehodnocení není pouze výrazem našeho postoje vůči nám samým, ale je často ovlivněno hodnocením, kterého se nám dostává od druhých lidí, tedy od našeho sociálního prostředí (Macek, 2010). Podle výše zmíněného vychází najevo, že důležitým zdrojem sebehodnocení je sociální srovnávání a hodnotící soudy druhých lidí.

Hodnotit sebe sama znamená posuzovat se podle určitých kritérií, oceňovat své vlastnosti, projevy a výkony jak ve vztahu k sobě samotnému, tak k okolí. Snaha o uvědomění si hodnoty vlastní osoby vede k vybudování přiměřené sebeúcty, která je v rámci sebepojetí důležitým aspektem v jeho afektivní složce. Poznání a určení míry svých vlastností, schopností a dovedností posiluje sebedůvěru a ovlivňuje potřeby a možnosti sebereflexe jedince. Sebehodnocení i schopnost sebereflexe je úzce spojena se schopností větší sebekontroly a zodpovědnosti za vlastní jednání (Fialová, 2005).

3.2. Tělesné sebepojetí a sebehodnocení u adolescentních dívek

Fyzické změny, ke kterým v době dospívání dochází a na které se jedinec zaměřuje, se stávají předmětem srovnávání a ohodnocování. Jak bylo řečeno výše, v období adolescence hraje vnímání vlastního těla v souvislosti s fyzickými změnami ústřední roli při sebedefinování jedince.

Tělesné sebepojetí je v případě adolescentních dívek ústředním bodem při sebedefinování, jelikož jsou v rámci západní společnosti socializovány v prostředí, které věří, že vzhled je důležitým základem pro sebehodnocení a pro hodnocení druhými lidmi (Thompson, Heinberg, Altabe, & Tantleff-Dunn, 1999; in Clay, Vignoles a Dittmar, 2005). Toto úzké spojení mezi tělesným sebepojetím a tělesným sebehodnocením je problematické zvláště pro dívky, které vyrůstají v kontextu rozvinutých masových a konzumních společností (Becker, Burwell, Herzog, Hamburg & Gilman, 2002; in in Clay, Vignoles a Dittmar, 2005).

Podle Weinshenkerové (2002) jsou zejména adolescentní dívky zranitelnější, co se týče obrazu jejich vlastního těla. Mají sklony ignorovat ostatní vlastnosti, schopnosti a dovednosti a soustředí se pouze na vzhled jakožto na důkaz jejich vlastní hodnoty (Weinshenker, 2002).

3.3. Negativní tělesné sebepojetí

V rámci každé společnosti existují představy, jak by ženské tělo mělo v ideálním případě vypadat. Některé sociokulturní teorie naznačují, že společenské standardy dnešní západní společnosti vyvíjejí silný tlak na podobu ženského těla. Tělesný ideál je podle těchto společenských standardů extrémně štíhlý a mimo dosah reálné ženy a dospívající dívky. Na základě tohoto jevu se setkáváme se situací, kdy vzniká rozpor mezi tělesným ideálem, který je společností preferovaný a mezi reálným tělesným vzhledem ženy. Tato situace je zdrojem jevu, kterému říkáme negativní tělesné sebepojetí neboli nespokojenost s vlastním tělem. Halliwellová a Dittmarová (2006) definují negativní tělesné sebepojetí jako psychicky nejvýraznější rozpor mezi tím, jak jedinec vnímá své tělo a tím, jak si představuje ideální tělo. Na základě této skutečnosti vznikají negativní myšlenky a hodnocení jedince ohledně jeho vlastního těla a vzhledu (Halliwell, Dittmar, 2006). Tento stav byl také označen za významný rizikový faktor v problematice psychických a mentálních zdravotních problémů (Cash a Pruzinsky, 2002).

Negativní tělesné sebepojetí tedy jednoduše řečeno vyjadřuje nespokojenost s vlastním tělem. Tento jev je v západní společnosti především u žen poměrně běžný (Grogan, 2000). Tuto skutečnost dokazují některé výzkumy, z jejichž výsledků vychází najevo, že ženy vykazují větší nespokojenost s vlastním tělem než muži (Ogden, Munday, 1996; Morry, Staska, 2011). Důvodem, proč jsou ženy více nespokojené se vzhledem vlastního těla a vykazují tak známky negativního tělesného sebepojetí, je podle Furnhama, Badminové a Sneada (2002) větší rozpor mezi aktuální a ideální postavou. Zdrojem tohoto rozporu jsou mediální obrazy, které štíhlý tělesný ideál zobrazují. Problémem ovšem je, že tento tělesný ideál je pro většinu žen nedosažitelný a z této nedosažitelnosti zmíněný rozpor vzniká. Někteří autoři tyto výsledky přisuzují větší povinnosti žen dodržovat kulturní standardy krásy (Furnham, Badmin, Sneade, 2002; Ogden, Munday, 1996). Výsledky dotazníku *Psychology Today* Body Image Survey zaměřeného na spokojenost s vlastním tělem u žen tato tvrzení potvrzují. Z výzkumného souboru 4000 žen se 56% vyjádřilo k nespokojenosti s jejich celkovým fyzickým vzhledem a ohromujících 89% žen by si přálo zhubnout. V souvislosti s adolescentními dívkami byly závěry neméně udivující. Celkem 54% dívek ve věku od 13 do 19 let bylo nespokojených se svým celkovým fyzickým vzhledem a přály si ho změnit (Psychology Today, 1997).

Alarmujícími jsou v tomto případě výzkumy, z jejichž výsledků vyplývá, že tělesná nespokojenost u žen žijících v západní společnosti je běžná již od osmého roku života (Krch, 2002). V souvislosti s tělesnou nespokojeností u dětí a dospívajících některé studie uvádějí, že tělesná nespokojenost se vyskytuje již u čtyřletých a šestiletých dětí (Hendy aj., 2001; Tiggemann, 2003, in Grogan, 2002).

3.3.1. Následky negativního tělesného sebepojetí

Rozpor mezi tím jak se jedinec vnímá a tím, jak vypadá, bohužel není bez následků. Mezi možné následky negativního tělesného sebepojetí patří nízká sebedůvěra a sebeúcta, poruchy příjmu potravy a zdravotní problémy, které úzce souvisí s některými poruchami příjmu potravy, které mohou vést až k smrti.

Levine a Smolak (2002) uvádějí, že v případě adolescentních dívek je nespokojenost s vlastním tělem, jeho tvarem nebo jenom s některou s jeho částí přímo korelující s chováním, které vyznačuje známky omezeného stravování. Negativní tělesné sebepojetí je potencialem předpokladem vedoucím k chronickým problémům se stravováním v době dospívání. Ve vyspělých kulturách má negativní tělesné sebepojetí zásadní spojitost se zvýšeným výskytem poruch příjmu potravy u adolescentních dívek (Levine, Smolak, 2002; in Cash, Pruzinsky, 2002).

3.3.1.1. Nízká sebedůvěra a deprese

Nízká sebedůvěra a sebeúcta jsou jevy, které úzce souvisí s negativním tělesným sebepojetím jedince. Jestliže je tělesný vzhled důležitým aspektem při sebehodnocení, a jak bylo zmíněno výše, u adolescentních dívek je tento jev pravidlem, v případě, že se jedinec ve svém těle necítí dobře, nebude sám sebe hodnotit pozitivně. Jeho sebedůvěra a sebeúcta tak bude daleko nižší nežli v případě, že by byl se svým tělem spokojený. Furnham, Badmin a Sneade (2002) dále uvádí, že ženy, které mají nízkou sebeúctu a sebevědomí a jsou součástí kultury, ve které je ideál štíhlého těla stanoven jako sociální standard, se pocity méněcennosti, které vyplývají z nemožnosti tohoto ideálu dosáhnout, mohou projevit právě ve zkresleném vnímání vlastního těla jako následek nespokojenosti s vlastním tělem (Furnham, Badmin, Sneade, 2002).

Nízká sebedůvěra a sebeúcta jsou často doprovázeny depresemi. Rašticová (2009) uvádí, že depresivní nálada a příznaky deprese se v rané adolescenci objevují daleko častěji u dívek nežli u chlapců (Angold, Erkanli, Silberg, Eaves, Costello, 2002; Twenge, Nolen-Hoeksema, 2002; Wade, Cairney, Pevalin, 2002; in Rašticová, 2009). Někteří autoři se domnívají, že zvýšený výskyt depresí pozorovaný u dospívajících dívek pramení z narůstajícího významu připisovanému roli ženy ve společnosti (Hill, Lynch, 1983; Petersen, Sargiani, Kennedy, 1991; Rašticová, 2009).

3.3.1.2. Poruchy příjmu potravy

Dospívající dívky, které jsou nespokojené se svým tělem nebo ty, které vykazují jistý nesoulad mezi jejich tělesným vzhledem a upřednostňovaným tělesným vzhledem, vykazují obrovské riziko pro vznik některých vážných psychických onemocnění. Hlavními z nich jsou poruchy příjmu potravy, konkrétně mentální anorexie a bulimie, které jsou bohužel častým jevem v případě nespokojenosti s vlastním tělem a u dospívajících dívek se vyskytují jako reakce na tělesné změny, které období dospívání provází. Podle Vágnerové (2004) zvyšují „riziko patologického vztahu k vlastnímu tělu (a tím i k jídlu jako významnému prostředku jeho ovlivnění) negativní sociální reakce, vysmívání se pro silný fyzický vzhled, neúspěšnost a nízký sociální status, který je nesprávně a obecně interpretován jako důsledek tělesné odlišnosti“ (Vágnerová, 2004: 464).

Celkově by se poruchy příjmu potravy (dále jen PPP) daly definovat jako stav, kdy jedinec používá jídlo k řešení emocionálních problémů a neustále jej pronásledují myšlenky na jídlo, tělesnou hmotnost potažmo jeho fyzický vzhled a stravování. Pozornost jedince je věnována oblastem života týkajících se jeho tělesného vzhledu. Tyto oblasti se pro něj stávají prioritou v rámci jeho sebedefinování a sebehodnocení. Přátelé, rodina a školní povinnosti nejsou pro jedince tolik důležité a znatelně se tak pozmění jeho pomyslný žebříček hodnot. Fyzický vzhled a tělesná váha jsou pro jedince důležitější, než přátelé, společenský život a další aktivity.

V zemích západního světa dochází v posledních letech k prudkému nárůstu PPP mezi dospívajícími dívkami a ženami do 30. roku života. Celkem 49% dospívajících dívek v jedné studii uvedlo, že znají někoho, komu byla diagnostikována PPP (EPM Communications, 2000). V rámci českého prostředí Krch (2002) uvádí, že mentální bulimie je diagnostikována přibližně každé dvacáté dospívající dívce (což činí 4 až 6% z celkové populace) a mentální anorexie necelému 1% dospívajících dívek (Krch, 2002). Mezi PPP, kterou jsou v českém prostředí nejvíce rozšířené, řadíme mentální anorexii a mentální bulimii. V rámci diplomové práce je zmíněna i poměrně nová nemoc zvaná dysmorfofobie, která bývá u obou zmíněných poruch příjmu potravy přidruženou poruchou vnímání sebe sama.

3.3.1.2.1. Anorexia nervosa

Anorexia nervosa, neboli mentální anorexie, je podle čtvrtého vydání Diagnostického a statistického manuálu duševních poruch (anglicky *The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, dále jen DSM IV) definována jako strach z přibírání na váze nebo z tloustnutí i přesto, že jedincova váha je pod úrovní normální váhy. Polivy aj. (1986, in Wykes, Gunter) anorexii charakterizují jako syndrom dobrovolného hladovění a neúnavné snahy o štíhlost až do bodu, kdy je tělo vyhublé a

kostnaté. Příčiny tohoto syndromu nejsou dosud plně známy i přesto, že byl k této problematice proveden nespočet výzkumů. Někteří psychologové považují tuto nemoc za odmítnutí a neschopnost srovnání se s koncem dětství, další ji považují za odmítavý postoj k tělesným změnám, které přináší období puberty (Wykes, Gunter, 2005). Prvotní známky mentální anorexie se začínají rozvíjet nejčastěji ve věku třinácti až dvaceti let (Krch, 2002).

Základním projevem mentální anorexie je patologický strach z tloustnutí. Veškerá pozornost a úsilí jedince je zaměřeno na redukci hmotnosti a na vyhublý až podvyživený vzhled těla. U nemocných mentální anorexií se vyskytuje potřeba neustále snižovat svoji hmotnost, která je natolik nutkavá, že ji nelze zastavit ani tehdy, když váha klesne a je na hranici či pod hranici normální tělesné hmotnosti. Jedinec svoji váhu a vzhled kontroluje skrze drastické diety a často k omezenému stravování přidává nadměrnou intenzitu tělesného cvičení. Velmi častým symptomem mentální anorexie je dále používání projímadel, anorektik a diuretik, které dopomáhají k nižší tělesné hmotnosti. Jedinec trpí fobií z tloušťky, která je spojena z fobií z jídla a především pak z konzumace jídla v souvislosti s výživovými hodnotami daných potravin (Krch, 2002).

Vágnerová (2004) uvádí, že jedinec postižený mentální anorexií se stává závislým na pocitu hladu, který je důkazem toho, že netloustne a tak mu přináší pocit úspěchu a spokojenosti (Vágnerová, 2004). V důsledku dlouhodobého hladovění postupně dochází ke ztrátě chuti k jídlu i pocitu hladu. Zajímavým jevem je, že nemocné dívky bez ohledu na svoji hubenost až vyhublost, vnímají svoje tělo zkrlesně a trpí pocitem, že je tlusté nebo oplácené. Dalším zajímavým průvodním znakem je, že nemocným chybí náhled na situaci a nejsou schopni objektivního úsudku. Své problémy popírají a jsou přesvědčeny o správnosti svého chování (Krch, 2002).

Dlouhodobé onemocnění mentální anorexií s sebou přináší celou řadu vážných zdravotních problémů. Mezi nejčastější zdravotní problémy patří u dívek a žen vynechávání až postupné vymizení menstruace, suchá a problematická pleť, zhoršená kvalita vlasů a jejich následné vypadávání, zimomřivost, svalová slabost a celkové snížení imunity. Dále se až u 90 % postižených dívek objevují kardiovaskulární obtíže související s nepravidelným srdečním rytmem a hematologickými komplikacemi. Léčba těchto následků však u postižených mentální anorexií není ve většině případů možná z důvodu samotného popírání dané nemoci postiženými (Krch, 2002). K hospitalizaci a zahájení léčby dochází tak velmi často až v případě selhání organismu postiženého nebo v případě nátlaku blízkého okolí (Smolík, 1996; Gelder a kol. 1996. In Vágnerová, 2004). Podle Krcha (2002) se v průměru zcela vyléčí kolem 30 % postižených mentální anorexií, dalších 20 % zůstane těžce postižených s tím, že u většiny dochází ke zlepšení nebo ke kolísání potíží a celkem v 5 % případů onemocnění touto poruchou končí smrtí následkem celkového selhání organismu (Krch, 2002).

3.3.1.2.2. Bulimia nervosa

Bulimia nervosa, neboli mentální bulimie, je považována za nemoc, která může s mentální anorexií úzce souviset, nicméně často je označována za její pravý opak, co se stravovacích návyků týče. Postižený mentální anorexií své stravování kontroluje jeho naprostým omezením, ale bulimik, jak označujeme postiženého mentální bulimií, vyjadřuje tuto kontrolu skrze konzumaci ohromného množství jídla, kterého je schopný se určitým způsobem zase zbavit. Mentální bulimie je definována podle DSM IV jako náhlé záchvaty přejídání velkým množstvím jídla, často nezdravým, po kterých následuje nevhodné „vyrovnávací“ chování (jako je například zvracení nebo užití projímadel), které funguje jako prevence před přibráním na váze.

Typickým příznakem mentální bulimie je strach z přibývání na tělesné váze. Postižení touto nemocí nejsou schopni kontrolovat příjem jídla, následkem čehož trpí opakovanými záchvaty přejídání a zvracení. Bulimie postihuje častěji nežli muže dívky a ženy a to ve věkovém rozpětí od 16 do 40 let. V českém prostředí je mentální bulimie diagnostikována přibližně 2 až 6 % ženské populace, avšak přesné procento není stejně jako u mentální anorexie známé, protože velká část postižených své potíže tají nebo si je nedokáží připustit (Vágnerová, 2004). Podobně jako u mentální anorexie nejsou příčiny vzniku bulimie zcela známy.

Jedinec postižený mentální bulimií není schopen ovládat nutkavou potřebu jíst, i když nepocítuje známky hladu. Velmi často si v takovéto situaci postižený vybírá jídlo, které má vysoký obsah kalorií a jeho porce je daleko větší, nežli je běžné. Postižený většinou v průběhu celého dne nejí, snaží se udržet své stravování pod kontrolou, ale ke konci dne tato kontrola selže a postižený se následně přejí. Takovéto přejídání vyvolává pocit viny a vzteku, takže se jedinec opět pokusí o kontrolu nad svým stravováním v podobě jeho naprostého omezování, a tím se ocitá v kruhu hladovění, přejídání se a vyvolávaného vyprazdňování. Strach z přibrání na váze postižení řeší právě tak, že si vyvolají zvracení nebo užijí laxativa (Krch, 2002). Co se prognózy týče, Vágnerová (2004) uvádí, že je příznivější než u mentální anorexie, ale u klinicky závažných případů je riziko, že jejich potíže budou dlouhodobého trvání. Bulimie bývá často spojována i s jinými projevy snížené sebekontroly, např. s užíváním léků, alkoholu a jiných drog (Vágnerová, 2004).

Jak mentální anorexie, tak bulimie, mohou mít vážné zdravotní a psychické následky. Dívky, kterým byla diagnostikována mentální bulimie, vypadají sice na první pohled zdravěji nežli dívky s mentální anorexií, přesto však mohou trpět stejně závažnými zdravotními problémy, které chování spojené s bulimií vyvolává. Mezi tyto zdravotní problémy patří například elektrolytická nerovnováha způsobená častým zvracením, gastrointestinální potíže, dentální problémy, nepravidelný srdeční tep a dokonce srdeční zástava vedoucí k smrti (Krch, 2002).

3.3.1.2.3. Dymorphophobia

Další psychická porucha, která se spolu s narušeným tělesným sebepojetím a nízkou spokojeností s vlastním vzhledem vyskytuje, je dysmorfofobická porucha (anglicky *Body Dysmorphic Disorder*), též označována jako dysmorfofobie. Tato nemoc se vztahuje k celkovému tělesnému vzhledu jedince. Ve světové psychiatrické literatuře je tato nemoc popisována již přes jedno století, systematicky je však studována ve Spojených státech amerických od poloviny 90. let a z poruch, které se týkají negativního tělesného sebepojetí, je tak považována za nejmladší. Poprvé ji popsal a pojmenoval v roce 1981 italský psychiatr Enrique Morselli. Podle statistik postihuje dysmorfofobie na českém území kolem 1- 2% populace, nicméně toto číslo může být mnohem vyšší (Kavenská, 2010).

Dysmorfofobie je definována jako silná zaujatost domnělou nebo mírnou vadou v jedincově vlastním vzhledu, která má svůj počátek již v dospívání nebo v brzké dospělosti a často se vyskytuje spolu s dalšími psychickými potížemi, jako je například sociálně úzkostná porucha, obsesivně-kompulzivní porucha a atypická deprese (Weinshenker, 2002). Mezi širokou veřejností je tato choroba definována jako chorobná posedlost vlastním vzhledem. „*Pacient trpící dysmorfofobií je skutečně nešťastný. Uprostřed každodenní rutiny, při povídání, během chvilky čtení, v době jídla, všude a pořád je pronásledovaný svou obavou z ohavnosti* (Enrique Morselli, 1891; Kavenská, 2010).

Jedinec postižený touto nemocí je natolik přesvědčený o svém negativním tělesném vzhledu, že ho tato přesvědčení o vlastní ošklivosti přivádí na psychické a fyzické dno a pohltí většinu jeho času a energie. Velmi častým řešením jeho obav z vlastního vzhledu jsou maskovací taktiky v podobě make-upu, paruk, přičesků, kšiltovek, slunečních brýlí, šátků, stahovacích pásů a kalhot. Dalším řešením jeho obav může být podstoupení plastické operace. Tímto zákrokem se však problém dysmorfofobika nevyřeší, jelikož problém tkví v jeho duši a ne v tělesném vzhledu (Kavenská, 2010).

Etiologie dysmorfofobie není známa, je ale považována za kombinaci biologických a environmentálních faktorů. Mezi nejzávažnější zdravotní problémy, které tato nemoc přivádí, patří především deprese. Tuto skutečnost potvrzují i zahraniční výzkumy. Podle studie Katharine A. Phillips (2004) postihla těžká deprese až 80% pacientů trpících touto nemocí. Dysmorfofobie a epizody těžké deprese mohou mít ale i závažnější následky. Jak dále zmiňuje Phillipsová (2004), z 80% zmíněných pacientů se jich přes čtvrtinu pokusilo o sebevraždu (Phillips, 2004). Dysmorfofobie je závažné psychické onemocnění a může mít katastrofální následky, v podobě již zmíněné sebevraždy.

3.4. Negativní tělesné sebepojetí u dospívajících dívek

Jak bylo řečeno v kapitole 1.3. *Vývojové změny a tělesný vývoj v období adolescence*, adolescence je obdobím, kdy dochází k výrazným fyzickým změnám. Tyto změny v souvislosti s prostředím, ve kterém jsou adolescentní dívky socializovány, jsou zdrojem zvýšené nespokojenosti s vlastním tělem. Zpráva Americké asociace univerzitních žen² uvádí, že u dospívajících dívek je vzhled jejich těla nejdůležitějším ukazatelem jejich sebehodnocení, zatímco u chlapců jsou zdrojem sebehodnocení jejich schopnosti nežli vzhled (AAUW report, 1992). V dlouhodobé studii zaměřené na dívky ve věku od 12 do 15 let bylo zjištěno, že fyzické změny jsou u dívek spojovány se vzrůstajícími obavami ohledně tělesné váhy a stravování (Attie & Brooks-Gunn, 1989; in Clay, Vignoles a Dittmar, 2005). Nevelkým překvapením vycházejícím z výsledků jiné studie bylo, že dospívající dívky vykazují značný pokles ve vnímání své fyzické přitažlivosti již od 11. roku života (Harter, 1999; in Clay, Vignoles a Dittmar, 2005). Dívky i chlapci ve věku od 11 do 18 let odmítají vzhled, který by se dal charakterizovat jako tlustý, „špekátý“ a mimo tělesnou kondici (Cash, Pruzinsky, 2002).

Na základě několika šetření Crollová (2005) uvádí, že od 50 % do 80 % dospívajících dívek je nespokojených se vzhledem svého těla. Pouze 33 % dívek uvedlo, že mají takovou tělesnou váhu, jaká k jejich věku a výšce náleží. Alarmujícím bylo, že 58 % dívek by si přálo zhubnout a až 90 % si myslí, že je jejich tělesná velikost příliš velká. Levine a Smolak (2002) uvádí, že přibližně 40 až 70 % dospívajících dívek je nespokojených se dvěma nebo více oblastmi svého těla. Většinou jsou to oblasti dolní poloviny těla, tedy boky, hýždě, břicho a stehna. Mezi 50 až 80 % dívek uvádí, že by si přály být štíhlejší a známky omezeného stravování vykazovalo až 60 %. V rámci tohoto fenoménu rozšiřující se nespokojenosti s tělem Levine a Smolak uvádí pojem „normative discontentment“, neboli v českém překladu „normativní nespokojenost“ (Levine, Smolak 2002; in Cash, Pruzinsky, 2002). Tento pojem lze chápat tak, že nespokojenost s vlastním tělem a touha po jeho změně ke štíhlejší podobě je v dnešní společnosti zcela běžným jevem, který se vyskytuje u většiny ženské populace bez ohledu na věk.

Řešení nespokojenosti s vlastním tělem jsou různá. Na základě rozsáhlé studie Psychiatrické kliniky 1. lékařské kliniky v Praze, je níže uvedena tabulka, z které je zřejmé, k jakým praktikám se dívky (v tabulce jsou pro zajímavost uvedeni i chlapci) v případě s nespokojeností s vlastním tělem uchylují. Z celkového počtu 1238 dívek a chlapců bylo s tělem nespokojeno 57% dívek a 34% chlapců.

² Pozn. autora: Americká asociace univerzitních žen, v originále American Association of University Women, AAUW.

Jak řeší dívky a chlapci nespokojenost s vlastním tělem. Zdroj: studie Psychiatrické kliniky VFN Praha, dotazováno 1238 dívek a chlapců od 12 do 18 let	dívky	chlapci
diety	68,6%	16,1%
cvičení	75,1%	55,4%
zvracení	3,3%	3%
projímadla	1,9%	3,4%
vynechávání hlavního jídla	38%	18,8%
přejídání	15,7%	12,2%

Obrázek č. 2: Řešení nespokojenosti s vlastním tělem u adolescentů (Blažková, 2005; in Valdřová, 2006)

V souvislosti s budoucím tělesným sebepojetím je důležité, jak se dospívající dívky v období jejich dospívání vnímají a jaký mají vztah ke svému tělu. Postoje, které si v průběhu dospívání vůči svému tělu vytváří, jsou základem pro budoucí posuzování jejich tělesného vzhledu, ale i vzhledu ostatních. Jestliže je dospívající dívka nespokojená se vzhledem svého těla již v nízkém věku, existuje riziko, že ji tato nespokojenost bude provázet i v dospělém věku. Jelikož je spokojenost s vlastním tělem důležitou hodnotou v rámci psychické pohody jedince a je zdrojem jeho sebehodnocení, negativní postoje vytvořené v dospívání mohou ovlivnit psychickou pohodu a celkový přístup k vlastní osobě i v pokročilém věku (Wykes, Gunter, 2007).

3.5. Problematika negativního tělesného sebepojetí a možnosti školy

Díky průřezovým tématům má škola možnost vnášet do výuky aktuální témata, která mají nejenom ovlivňovat postoje, hodnotový systém a jednání žáků, ale také rozvíjet jejich kompetence v různých oblastech života. Průřezovými tématy rozumíme Osobnostní a sociální výchovu, Mediální výchovu, Enviromentální výchovu a Výchovu k myšlení v evropských a globálních souvislostech. Tato témata mohou být realizována v rámci standardních vyučovacích předmětů, jako samostatné vyučovací předměty nebo je možné jim věnovat semináře, projekty, kurzy či besedy. V souvislosti s teoretickým zaměřením práce se budeme věnovat tématům Osobností a sociální výchova a Mediální výchova, jelikož problematika ideálního těla nejvíce spadá právě do těchto průřezových témat a v jejich rámci by měla být ve školách realizována. Učivo a daná tematika je zaměřena na II. stupeň základních škol a to jak na dívky, tak na chlapce ve věku od 11. roku života do 15. roku, kdy většinou končí povinnou školní docházku.

3.5.1. Osobnostní a sociální výchova

Podle Rámcového vzdělávacího programu (dále jen RVP) má osobnostní a sociální výchova (dále jen OSV) pomáhat studentům vést zdravý a zodpovědný život jako jednotlivcům i jako členům společnosti, poskytovat žákům příležitosti přemýšlet o svých zkušenostech a o vlastním vývoji. Co je v rámci teoretického zaměření práce důležité, OSV má za úkol rozvíjet u žáků sebeúctu a sebedůvěru. Cílem OSV by měla být studentova spokojenost vycházející z kladného vztahu k sobě samému, druhým lidem a k světu (RVP, 2013). Ze tří základních okruhů, kterými jsou oblast osobního rozvoje, sociálního rozvoje a morálního rozvoje spadá daná problematika do oblasti osobního rozvoje, která pracuje na zdokonalení poznávacích schopností, kognitivních funkcí jako jsou sebepojetí a sebepoznání (Valenta, 2006).

Žáci by se v rámci této oblasti měli naučit mít rádi sami sebe a být schopni objektivní sebereflexe vůči sobě samým. V rámci nespokojenosti s vlastním tělem to znamená, že by tělo neměli stavět na první místo při svém sebehodnocení a měli by na sobě objevovat i charakterově cennější vlastnosti. Výuka OSV by měla v nejlepším případě probíhat prakticky, proto považují za vhodné uvést několik skutečných případů, kdy negativní tělesné sebepojetí a především jeho následky neměli pozitivní konec a nechat žáky nad tímto jevem přemýšlet v rámci jejich vlastní zkušenosti se svým tělem.

3.5.2. Mediální výchova

Z důvodu procesu medializace společnosti byla do osnov základních škol zařazena Mediální výchova. Média se podílejí na každodenním životě jednotlivce, zaujímají své místo v průběhu socializace, mají vliv na chování jednotlivce a na kvalitu života a v období adolescence mají v dnešní společnosti tak silný vliv, že zastoupí roli školy i rodiny. Členové společnosti potřebují znát povahu a podstatu mediálního působení, potřebují být mediálně gramotní. Tato kompetence znamená, že člověk dokáže kriticky vnímat roli médií v občanské společnosti, umí vyhodnotit, do jaké míry jsou média nápomocná v poznávání okolního světa, v racionálním rozhodování, ve zjišťování toho, co je v jejich zájmu (Jiráková, Köpplová, 2003).

U žáků v rámci problematiky dané práce je důležité se zaměřit na rozvíjení schopnosti kriticky a tvořivě nakládat s médii a jejich produkcí, využívat mediální nabídku a držet si od ní odstup. Mediální výchova by měla v nejlepším možném případě přispět ke snížení rizik, jež mediální produkce představuje. Praktická výuka je hodnotnější i v rámci Mediální výchovy, proto by bylo dobré žáky vystavit některým mediálním obrazům ideálního štíhlého těla a kriticky se je snažit rozebrat v souvislosti s jejich působením a

dopadem. Žáci by měli být schopni rozeznat, kdy jsou tyto vzory naprosto nereálné a jsou nástrojem, který by mohl vést k nespokojenosti s vlastním tělem.

4. Faktory ovlivňující vnímání vlastního těla u dospívajících

Faktory, které mohou ovlivnit vnímání vlastního těla, jsou v rámci studia nespokojenosti s vlastním tělem a poruch příjmu potravy nejsledovanější oblastí (Thompson, Smolak, 2001). Možné faktory, které mohou u dospívajících dívek vést k problému negativního tělesného sebepojetí, jsou biologické faktory, sociokulturní faktory, psychologické a osobnostní rizikové faktory a v neposlední řadě jsou rizikovým faktorem rodinné vztahy jedince (Rašticová, 2009). V rámci biologických rizikových faktorů se nebezpečí negativního tělesného sebepojetí skrývá především ve změně tělesného vzhledu v rámci dospívání dívek. Sociokulturní faktory představují oblast, ve které na vnímání vlastního těla působí rodina a rodinné vztahy jedince, vrstevníci, společnost a její standardy a samozřejmě média. Psychologické a osobnostní faktory zahrnují rizika jako nízká sebeúcta a sebehodnocení dívek, internalizaci, srovnávání a identifikaci s mediálními obrazy zobrazující ideální štíhlé tělo a vyšší tělesnou hmotnost.

4.1. Biologické faktory

Podle Thompsona a Smolaka (2001) existují tři možné příčiny, které mohou ovlivňovat nespokojenost s vlastním tělem. Jsou to genetické predispozice, neurobiologické faktory a počátek dospívání, který s sebou přináší řadu již zmíněných fyzických změn, které mohou, ale nemusí být pozitivní (Thompson, Smolak, 2001). Následující odstavce se soustředí na tělesné změny v období adolescence jako rizikový faktor negativního tělesného sebepojetí neboli nespokojenost s vlastním tělem.

Tělesný vývoj a změny v období tělesného vývoje, které se týkají změny velikosti těla, jeho tvaru, tělesné hmotnosti a celkového vzhledu, mají značný vliv na rozvoj nespokojenosti s vlastním tělem a na poruchy příjmu potravy u adolescentních dívek. Mnoho výzkumů tuto skutečnost, že existuje souvislost mezi tělesnými změnami v období dospívání a negativním tělesným sebepojetím, potvrzuje (Field aj., 1999; Graber, Lewinsohn, Seeley, Brooks-Gunn, 1997; Hayward aj., 1997; in Rašticová 2009). Dívky touží po štíhlejší postavě a starost o jejich tělesný vzhled je pro ně daleko důležitější než pro chlapce.

Důvodem, proč tomu tak je, je například podle Bellové (2011) spatřován ve skutečnosti, že dívčí tělo se začíná v období dospívání vzdalovat společenským kulturním standardům vyzdvihujících kult štíhlého těla, které se podobá právě tělu před počátkem fyzických změn v období adolescence. Tělesné

změny u adolescentních dívek jsou v rozporu s kulturním ideálem krásy. Zvyšuje se množství tuku v těle a vzniká nepoměr mezi rameny a boky, což přímo vede k nežádoucí a nevyhovující tělesné disproporcii (Rašticová, 2009). Tělesný vzhled adolescentní dívky se tak ve většině případů a na základě normálního biologického procesu a s ním souvisejících změn začíná vzdalovat podobě těla proklamované médii. Toto vzdalování však probíhá v době, kdy nikdy nebylo důležitější být s tímto proklamovaným ideálem ve shodě (Bell, 2011). Naprostý opak přináší biologické změny týkající se tělesného vývoje u chlapců. Chlapci mají v souvislosti s tělesnými změnami, kterými v období adolescence prochází, obrovskou šanci vyrovnat se ramenatému, vysokému a svalnatému ideálu mužského těla, jinak řečeno společenskému ideálu maskulinní přitažlivosti (Levine, Smolak, 2002; in Cash, Pruzinsky, 2002).

4.2. Sociokulturní faktory

Podle sociokulturní teorie se negativní tělesné sebepojetí objevuje jako následek vnímaného všudypřítomného tlaku ze strany rodiny, vrstevníků a médií na přizpůsobení se společenským společenských standardů týkajících se tělesného vzhledu a krásy (Bell, 2011). V rámci této kapitoly se blíže seznámíme se společenskou podmíněností tělesného vzhledu a podobou ideálního těla v dnešní společnosti. Dále se seznámíme s podobou a následky vlivu, které mohou sociokulturní faktory mít, a jak jednotlivé faktory působí na vnímání vlastního těla u adolescentních dívek. Sociokulturní faktory, které jsou v této práci uvedeny, a v rámci empirického šetření jim byla věnována pozornost, jsou společenské prostředí, rodina, vrstevníci a média.

V rámci každé společnosti a kultury existují představy o tom, jak by měla vypadat ideální podoba ženského těla. Takovéto představy označujeme pojmem společenský či kulturní ideál. Tělesný vzhled člověka je tak nedomyšlitelně spjat s danou společností a kulturou. Tělesné sebepojetí je závislé na společenských a kulturních ideálech a na tom, jak jedince vnímá své vlastní tělo v souvislosti s danými ideály (Cash, Pruzinsky, 2002). Společnost a společenské standardy krásy vytvářejí ohromný tlak na dospívající dívky v souvislosti s jejich tělesným vzhledem. Dívky jsou skrze jejich působení naváděny k tomu, aby se jejich tělo podobalo ideálnímu tělu, které je potvrzován rodinou, vrstevníky a médii. Jak příhodně uvádí Hamiltonová, Mintz a Kashubeck-Westová, samotná příslušnost k ženskému pohlaví je v západní kultuře rizikovým faktorem vedoucí k nespokojenosti s vlastním tělem (Hamilton, Mintz, Kashubeck-West, 2007).

V souvislosti s ekonomickou situací západní společnosti je štíhlost ztělesněním společenské hodnoty bohatství a uznání. V rámci posuzování tělesného vzhledu se tak posuzování omezovalo na posuzování podoby těla nežli na fyzickou krásu týkající se především obličeje (Cash, Pruzinsky, 2002).

Důraz, jaký je kladen na štíhlou podobu těla, která by se co nejvíce připodobňovala ideálnímu tělu, je natolik vysoký, že je při hodnocení upřednostňován nad hodnocením charakteru, osobitosti, produktivity a společenského přínosu jedince (Fialová, 2005). Adolescentní dívky na základě studie Fausta (1983), v převážně většině považují společenskou normu štíhlosti za výchozí standard jejich vlastního tělesného vzhledu. Jestliže je ideálního štíhlého těla využito ke komparativním účelům na základě jeho funkce jako výchozího standardu, dá se předpokládat, že dívky, které budou dospívat rychleji a budou se tak společenskému ideálu štíhlého těla rychleji vzdalovat, budou se svým tělem více nespokojené (Faust, 1983; in Blyth, Simmons a Zakin, 1985). Problémem ve vztahu reálného těla a ideálního těla jako zdroje srovnávání je, že ideální tělo se stává pro mnoho dívek již v době adolescence nedosažitelné. U dívek se tak vyskytuje narušený obraz vlastního těla a následná nespokojenost s vlastním tělem.

Požadavky na ideální štíhlé tělo se postupem času stávají přísnějšími. Podoba ideálního těla je, jak bylo již několikrát zmíněno, štíhlá. Konkrétní podoba společenského tělesného ideálu však konkrétně vypadá tak, že tělo nemá být pouze štíhlé v rámci samotné tělesné konstrukce. Ideální tělo má být pevné a vypracované a souměrné (Lipovetsky, 1997; Renzetti a Curran, 2003). Podle sociokulturní teorie je negativní tělesné sebepojetí a nespokojenost s vlastním tělem výsledkem vnímaného společenského tlaku na přizpůsobení se a nápodobu společensky určeného ideálu těla a ideálu týkající se tělesného vzhledu obecně (Thompson aj., 2004; Shroff a Thompson, 2006; in Bell, Dittmar, 2011).

Velkou roli hrají v otázce vnímání vlastního těla u dívek rodina, především rodiče (Parham, 1999). Rodičovská kontrola nad vzhledem jejich dcer je spojována s větší nespokojeností s vlastním tělem a omezeným stravováním u dívek (Dunkley, Wertheim, 2001). Důležitost štíhlého tělesného vzhledu je skrze rodiče přímo, či nepřímo potvrzována. V naší kultuře, která štíhlý tělesný vzhled v souvislosti s ženskou krásou vyzdvihuje, mohou rodiče tento sociální standard svým přístupem potvrzovat (Wattenberg, 1973). Komentáře, které se týkají tělesné hmotnosti jedince ze strany rodinných příslušníků, jsou spojovány se zvýšeným výskytem nespokojenosti s vlastním tělem a poruch příjmu potravy (Rašticová, 2009). Tato skutečnost je dána tím, že sebevědomí dospívajících je labilnější a závislé na názoru okolí (Krch, 2002).

Dospívající dívky staví své sebehodnocení a hodnocení ostatních především na fyzickém vzhledu. Tento jev vytváří prostředí, kdy jsou samotné dívky na základě svého vzhledu posuzovány a je na ně vyvíjen tlak ze strany jejich vrstevníku, aby se vyrovnaly s očekávanými ohledně fyzického vzhledu. Velmi často mohou přátelé a známí ovlivňovat vnímání vlastního těla dospívajících dívek skrze určování a potvrzování tělesného vzhledu. Tyto procesy se dějí skrze výměnu informací ohledně fyzického vzhledu a stravování, chování oceňující štíhlý vzhled těla, vyvíjený tlak ze strany vrstevníků na podobu těla a dobírání si druhých kvůli jejich fyzickému vzhledu (Dunkley, Wertheim, 2001).

Poslední sociokulturní faktor, který je třeba zmínit, jsou média. Média jsou silným činitelem, co se týče vývoje jedince. Mají zásadní vliv na jeho chování, myšlení a vztah k němu samotnému. V rámci rozvíjení a udržování společenského ideálu štíhlého těla se tato jejich schopnost působení pouze potvrzuje (Bell, Dittmar, 2001; Clay, Vignoles, Dittmar, 2005; Cohen, 2006). Jejich úlohou je vytvářet a odrážet společenské standardy a hodnoty týkající se tělesného vzhledu. Média však nejen zdůrazňují, že sebehodnocení u žen by se mělo zakládat na jejich tělesném vzhledu, ale také předkládají silný vliv kulturního ideálu na podobu ženského těla (Richins, 1991; Silverstei, Perdue, Peterson & Kelly, 1986; in Clay, Vignoles, Dittmar, 2005). Bellová (2011) uvádí, že média hrají význačnou roli v souvislosti s posilováním ideálu štíhlého těla. Skrze média jsou mediální vzory zobrazující štíhlé tělo až nepřiměřeně často prezentovány na rozdíl od mediálních vzorů s nadváhou, které v naprosté většině mediálních sdělení zcela chybí. Tato skutečnost vytváří představu, že štíhlé tělo je společensky více žádoucí, nežli jiné podoby těla. Skrze média je štíhlé tělo vyzdvihováno a objektivizováno. Některé studie (Wallis, 2011; Frith, Shaw a Cheung, 2005; in Bell, 2011) ukazují, že mediální vzory zobrazující ideální štíhlé tělo jsou zobrazovány jako objekty hodné obdivu a pozornosti. V případě, že dívky se s tímto postojem ztotožní, začnou vnímat své tělo a je samotné jako objekt, který je neustále posuzován a hodnocen (Bell, 2011).

V souvislosti s dospívajícími mají média silnější účinky nežli u dospělých jedinců. Adolescenti jsou totiž stále v procesu vývoje jejich vlastních myšlenek a přesvědčení. Toto tvrzení potvrzují výsledky ze studie Durkinové a Paxtonové (2002), které dokazují, že adolescentní dívky jsou v souvislosti s mediálním vlivem na podobu ideálního těla daleko zranitelnější z důvodu stále probíhajícího psychického vývoje, díky kterému vnímají mediální podněty daleko znatelněji, než je tomu u dospělých žen (Durkin, Paxton, 2002). Jestliže současná média zobrazují ženy jako abnormálně štíhlé a předkládají dívkám štíhlé vzory přitažlivosti, můžou být následky takového zobrazování u adolescentních dívek negativní v rámci jejich vlastní podoby těla a té ideální. Například studie Achtenberga (2006) dokazuje, že média prezentují ženské tělo způsobem, který je nereálný jak v samotném zobrazování, tak ve snaze o nápodobu takovéto podoby těla adolescentními dívkami (Achtenberg, 2006). Dále například studie Spitzera, Hendersona a Zivianové (1999) dokazuje, že tělesný vzhled žen vystupujících v médiích odpovídá podvyživenosti a to až o 20% v souvislosti s normálním indexem tělesné hmotnosti. Takováto tělesná hmotnost je již charakterizována jako anorektická (Spitzer, Henderson & Zivian, 1999). Dívky jsou v takovém případě vedeny k tomu, aby věřily, že jejich tělo je nevyhovující v rámci sociokulturních standardů krásy a proto se uchylují k nezdravým praktikám jako je držení diet, konzumace prášků na hubnutí, přehnané cvičení a v mnoha případech také k některému z typů poruch příjmu potravy (Achtenberg, 2006). Při hodnocení a měření účinků mediálního dopadu na tělesné sebepojetí dívek, které se týká vnímané diskrepance mezi podobou jejich reálného těla a ideálního těla, hrají velkou roli individuální faktory, mezi které patří

internalizace tělesného ideálu, míra srovnávání a identifikace s tělesným ideálem, míra sebedůvěry a sebeúcty jedince, již vzniklá nespokojenost s vlastním tělem nebo výskyt některé z poruch příjmu potravy.

4.3. Psychologické a osobnostní rizikové faktory

V následující kapitole jsou předloženy psychologické a osobnostní faktory, které mohou mít vliv na tělesné sebepojetí adolescentních dívek. Uvedené rizikové faktory jsou diskutovány v souvislosti s vystavením mediálním obrazům předkládajících ideální štíhlé tělo. Individuální předpoklady, kterých se daná kapitola týká, jsou internalizace a srovnávání s tělesným ideálem, nízké sebevědomí a sebeúcta. Důležité je zmínit, že zmíněné faktory nepůsobí izolovaně, ale ve větší míře se doprovázejí a jeden může být následkem druhého. Mezi možné další psychologické a osobnostní rizikové faktory, které zvyšují riziko negativního tělesného sebepojetí, patří deprese, stres, míra schopnosti překonávat problémy a traumatické zážitky (Rašticová, 2009).

Samotné vystavení mediálním obrazům nebo jejich samotná přítomnost nemusí na vnímání vlastního těla u adolescentních dívek nijak působit. Mezi nejrozšířenější ukazatele, které dokládají negativní dopad na adolescentní dívky při zhlédnutí mediálních obrazů, patří již ustálená nespokojenost s vlastním tělem, tendence srovnávat se s mediálními vzory a internalizace štíhlého tělesného ideálu (Durkin, Paxton, 2002). Velmi důležitým faktorem je, do jaké míry se dívky s předkládanými obrazy a tělesným ideálem srovnávají. Podle studie Dittmarové a Halliwellové (2005) se dívky, které se s mediálními obrazy zobrazující tělesný ideál srovnávají, vnímaly jako tělesně silnější, než jak doopravdy vypadala jejich tělesná postava. Následkem srovnávání se s těmito obrazy je tak narušené vnímání vlastního těla a negativní tělesné sebepojetí (Dittmar, Halliwell, 2005). Pravdivost tohoto tvrzení předkládá studie Holmstormové (2004), která uvádí, že stejně jako se dívky cítí nespokojené se svým tělem po zhlédnutí abnormálně štíhlých dívek, po zhlédnutí mediálních obrazů zobrazujících dívky s nadváhou se cítily daleko sebevědomější a jistější, co se jejich tělesného vzhledu týče (Holmstrom, 2004). Takovéto jednání vysvětluje sociálně srovnávací teorie, která tvrdí, že jedinec vytváří svou osobní identitu na základě srovnávání své osoby s druhými, kteří vlastní konkrétní a pro společnost hodnotné vlastnosti (Wykes, Gunter, 2005). Dívky, které se s druhými srovnávají více, než tak činí ostatní, se vyznačují větší nespokojeností s vlastním tělem (Dittmar, 2009). I v rámci srovnávání se však musí zohledňovat jisté individuální faktory. Internalizace tělesného ideálu, tedy přijetí tělesného ideálu jako společenské normy a snaha o ztotožnění se s ním, jsou podle studie Durkinové a Paxtonové (2002) nejsilnějšími činiteli v otázce ovlivňování spokojenosti s tělem a tělesného sebepojetí. Proces internalizace je podle autorů spolu s procesem srovnávání nejsilnějším faktorem, který ovlivňuje zranitelnost dívek vůči vystavení mediálním obrazům (Durkin, Paxton, 2002). Samotné přijetí tělesného ideálu jako společenské

normy a společenského standardu krásy je tak rizikovým faktorem pro celkovou nespokojenost s vlastním tělem u adolescentů.

V souvislosti s porovnáváním a vnímáním tělesného ideálu a posuzováním vlastního těla, dále záleží na míře sebevědomí a celkové sebeúcty k sobě samému. Některé výzkumy dokazují (Morry, Staska, 2001; Holmstrom, 2004; Hamilton, Mintz, Kashubeck-West, 2007), že existuje souvislost mezi nízkým sebehodnocením a nespokojeností s vlastním tělem či vznikem některé z PPP. Hodnocení vlastního těla úzce souvisí se sebevědomím a sebeúctou dívek a je ukazatelem toho, do jaké míry má dívka svoje tělo ráda (Smolak, Levine, 2002; in Cash, Pruzinsky, 2002). Na základě výsledků ze zmíněných výzkumů můžeme předpokládat vysokou korelaci mezi nízkým sebevědomím a negativním tělesným sebepojetím. Ve vybraných výzkumech trpěly nižším sebehodnocením především ty dívky, které se srovnávaly s ostatními více, nežli bylo v normě. Studie zabývající se nízkým sebevědomím jako spouštěcím faktorem některé z PPP zjistily, že ženy s některou z PPP mají většinou velice nízké sebevědomí ve srovnání s ostatními ženami (Grogan, 2000). Je důležité zmínit, že v souvislosti s mírou dopadu vystavení mediálním obrazům a možným následkům se zmíněné výsledky nestudovaly v rámci dlouhotrvajícího účinku. Snížená sebeúcta, sebehodnocení a projevy PPP se týkaly pouze situace ihned po vystavení.

5. Dívčí časopisy

V rámci teoretického vymezení sociokulturního vlivu na vnímání vlastního těla u dospívajících (viz kapitola 4.2. *Sociokulturní faktory*) bylo uvedeno, že média jsou v rámci zprostředkovávání a internalizace společenských standardů a konkrétně štíhlého tělesného ideálu jedním z nejsilnějších faktorů. V otázce dopadu vystavení mediálními vzorům zobrazujících ideální tělo hraje velkou roli skutečnost, na jaký konkrétní druh média je zaměřena pozornost, jelikož různé typy médií mohou mít na konzumenty různý vliv podle toho, jak moc jsou mezi nimi oblíbené (Cohen, 2006; Bell, Dittmar, 2011). V souvislosti se zaměřením této diplomové práce se však nebudeme blíže zabývat působením široké škály masových médií. Pozornost této práce je zaměřena na souvislost mezi čtením dívčích časopisů a negativním tělesným sebepojetím.

Důvodem pro výběr právě tohoto typu médií jsou výsledky z některých studií zaměřujících se na vztah mezi čtením dívčích časopisů a negativním tělesným sebepojetím. Botta (2003) uvádí, že konzumace právě toho typu média je stálým ukazatelem nespokojenosti s vlastním tělem a narušeného stravování u adolescentních dívek. Podle studie Harrisona (2000) je vystavení obrázkům štíhlých modelek, které jsou v časopisech uveřejňovány, spojováno se zvýšeným výskytem PPP u adolescentních dívek (Harrison, 2000; in Botta, 2003). Toto zjištění potvrzuje také studie Levina a Smolaka (2002), kteří kromě zvýšeného výskytu PPP mluví dále o zvýšené nespokojenosti s vlastním tělem. Dle jejich názoru je důvodem tohoto jevu obsah dívčích časopisů, které jsou přeplněny obrázky s nezdravě štíhlými modelkami a články zaměřujících se na žádoucí a dokonalou podobu těla (Levine, Smolak, 2002; in Cash, Pruzinsky, 2002). Například podle Wolfové (1991) je v časopisech ideální tělo prezentováno skrze vyhublé a vyretušované modelky, které jsou zobrazovány jako žádoucí pro společnost, ale především pro opačné pohlaví (Wolf, 1991). Existují však i autoři, kteří tento názor nesdílejí v takové míře. Například Gauntlett (2008) uvádí, že mediální obrazy vyhublých modelek mohou mít dopad na to, jak čtenářky vnímají svoje tělo, ale neoznačuje je jako hlavní příčinu PPP. Tvrdí, že musíme mít na paměti, že existují i další vlivy, které vznik PPP ovlivňují (viz kapitola 4. *Faktory ovlivňují vnímání vlastního těla u dospívajících*). Pokud je však někdo předurčen k přehnané kontrole sebe sama, média mohou tento jeho postoj posilovat (Gauntlett, 2008).

5.1. Role dívčích časopisů

Časopisy pro dívky patří stále mezi nejvyhledávanější typ médií mezi adolescentními dívkami, jak u nás, tak v zahraničí. Věková hranice čtenářek dívčích časopisů se nejčastěji pohybuje mezi 8 až 18 lety. V souvislosti se stále více diskutovaným zobrazováním ideálního těla se v poslední době tento druh média

dostává do zájmů odborné veřejnosti, především pak rodičů čtenářek a výzkumných pracovníků. Tato kapitola se zabývá tematickým obsahem dívčích časopisů ve spojitosti s prezentací ideálního těla, jelikož obsah těchto časopisů je vnímán jako jeden z největších propagátorů konzumních hodnot a specifického ideologického potenciálu. Podle Kadlecové (2007) jsou dívčí časopisy „výrazným fenoménem na poli dnešní populární kultury; reflektují ji a částečně ji samy i vytvářejí. Doslova káží dívkám, jak se chovat, jak vypadat, jak se interagovat se společností, což je posléze může ovlivňovat i v dospělosti.“ (Kadlecová, 2007: 8). Dívčí časopisy utvrzují povědomí o genderové, neboli pohlavní příslušnosti, a vymezují tak dívkám jejich chování související se ženskou rolí ve společnosti. Podle Kavalkové (2011) působí dívčí časopisy jako jeden z hlavních socializačních prvků, díky nimž se dívka učí, jak by se měla nebo neměla chovat v rámci svého genderu a vytváří sociální konstrukci ženství (Kavalková, 2011). Slouží jako průvodce životem v období raného a středního dospívání.

Časopisy pro dívky zastupují roli starší kamarádky, zprostředkovávají kontakt se světem dospělých a radí jim s intimními problémy, se kterými si neví rady. Filkuková (2006) uvádí, že význam dívčích časopisů spatřují samy respondentky především v možnosti informativního přínosu o věcech, na které se samy stydí zeptat rodičů nebo jiných autorit, které v době dospívání nejsou ze strany adolescentů uznávány, jinými slovy jimi adolescenti opovrhují. Rady, které časopisy veskrze nabízejí, se týkají především problematiky partnerských vztahů, resp. navázání kontaktu s druhým pohlavím a získání ho jako partnera. Dalšími přínosy je podle dívek množství rad, jak být „in“ (Filkuková, 2006). Tyto rady se týkají především módy, líčení a tělesného vzhledu.

Důležitou rolí časopisů pro dívky je podle Kavalkové (2011) dále role pomocníka při hledání identity (Kavalková, 2011). Podle Filkukové (2006) je dívčí časopis symbolem, že dívka patří do určité skupiny dívek s určitými pravidly. Dívka se prostřednictvím užívání konkrétního časopisu identifikuje s dalšími čtenářkami časopisu jako dívka, která se zajímá se o to, co je trendy, o hudbu a celebrity a která má zájem o kluky a chce se jim líbit. Dívky, které nečtou časopisy pro dívky, jsou v rámci určité skupiny brány jako neoblíbené a stojící mimo skupinu. Dívky si tak časopisy pro dívky mohou kupovat pouze z toho důvodu, aby byly ve skupině uznávanější (Filkuková, 2006).

5.2. Tematický obsah dívčích časopisů

Nejčastěji sledovaná témata dívčích časopisů jsou fyzická krása a štíhlost a navazování partnerských vztahů (Kadlecová, 2007). Pokud nahlédneme do obsahu dvou přímo dívčích časopisů, které byly v empirickém šetření vyhodnoceny jako nejoblíbenější mezi dívkami (viz kapitola III. Empirická část – kapitola 3.3. *Analýza obsahu časopisů*), zjistíme, že hlavním poselstvím časopisů pro dívky je skutečně návod na to, jak dobře vypadat, co se týče celkového vzhledu a tělesné postavy, a jak být pro druhé

pohlaví atraktivní. Na základě této skutečnosti je v současné době dívčím časopisům vytýkána přílišná a výrazná propagace konzumních hodnot, sexuální tematiky a anorektické krásy (Filuková, 2006). Časopisy pro dívky předkládají ideologii konzumerismu, antifeminismu a kultu ideálního těla (Kadlecová, 2007).

Pokud nahlédneme do obsahu již zmíněných nejpulárnějších časopisů, zjistíme, že hlavní obsahová témata, která jsou v nich uveřejněna, se velmi neliší. Mohly bychom určit deset širších okruhů, kterých se články, popř. reportáže v časopisech týkají. Těmito okruhy jsou: aktuální dění ve společnosti, móda, krása, partnerské vztahy, reportáž, fotoromán, poradna, příběhy čtenářek, zábava (testy, křížovky, horoskopy). Dalším velmi častým tématem jsou celebrity, jichž se také týkají plakáty, které některé z oblíbených časopisů obsahují jako dárek pro své čtenáře. Témata z hlavního obsahu časopisů, u kterých se předpokládá, že čtenáře zaujmou nejvíce, bývají popsána formou titulků na titulní stránce. U námi zvolených časopisů se tyto titulky týkají především lásky, vzhledu a celebrit neboli společensky známých osobností. Kadlecová (2007) poukazuje na zajímavý fenomén, co se týče obsahové stránky většiny časopisů pro dívky, a to, že pozornosti časopisů naprosto unikla jakákoli forma osobního rozvoje, která by se netýkala partnerských vztahů či tělesného vzhledu (Kadlecová, 2007).

To že obsahem dívčích časopisů jsou především témata týkající se vzhledu a krásy, jsme zmínili již výše. Zajímavé na této skutečnosti je fakt, jakým způsobem a v jakých souvislostech časopisy témata jako je krása či tělesná postava prezentují. V současné době se hojně diskutuje o tom, že časopisy pro dívky podporují v dívkách sklony k mentální anorexii nebo bulimii skrze zobrazování příliš hubených modelek a zveřejňováním témat týkajících se diet a cvičení (Wykes, Gunter, 2005). Propagace kultu těla je součástí každého článku týkajícího se držení diet, cvičení nebo kosmetiky.

Podle Kadlecové (2007) dívčí časopisy dívkám neustále podsouvají, že nejdůležitější je vypadat dobře, aby si našly nebo udržely partnera. Zajímavé také je, že statusu úspěšné ženy je v rámci těchto časopisů docíleno ne skrze její profesní kvality, ale díky jejímu vzhledu a potencionálního úspěchu u opačného pohlaví (Kadlecová, 2007). Takovéto zjištění pouze dokazuje, že média celkově soustředí pozornost na vzhled a podobu těla a přisuzují jim osobní hodnoty a kvality, které jsou ve společnosti ceněné a žádané. Podle Valdové (2006) zobrazují dívčí časopisy především počítačově upravená těla a tváře modelek s návody na to, jak pěstovat žádanou zevnějšek právě již od mladého věku. V období dospívání, kdy dívky začínají měřítka, která jsou pro ideální tělo stanovena, převádět na svoje vlastní tělo, se dívky setkávají s tím, že jim časopisy předkládají vzory, které jsou nereálné a kterých je nemožné dosáhnout (Valdová, 2006). Toto téma je předmětem kritiky nejen ze strany vědeckých pracovníků, ale také ze strany široké veřejnosti. Dívky jsou zbytečně frustrované tím, že se jim i přes následování všech rad a pokynů nedaří dosáhnout tak dokonalého těla jako je zobrazeno na prezentovaných fotografiích. Rady ženských časopisů na to, jak být krásná a inteligentní, mohou být podle Gauntletta (2008)

pochopeny dvěma způsoby. První možnost je, že je dívky chápou jako nabízené způsoby řešení problému s pletí, zdravím, tloušťkou, akné apod. Druhou možností je, že dívky tyto rady chápou jako nátlak, aby vypadaly určitým způsobem, protože jinak se nebudou mužům líbit (Gauntlett, 2008).

Příbylová (2010) dochází ve své práci k názoru, že dívčí časopisy jsou typickým médiem, které kult těla prezentuje jako zákon, který je nutné dodržovat, aby dívka v životě uspěla. Hlavním tématem časopisu je právě tělo a je spojeno s většinou témat, které se jinak v časopisu vyskytují. Například v rámci témat „partnerských vztahů“ je dívčí tělo předmětem touhy a prostředníkem potencionálního vztahu. Pokud chce mít dívka u chlapce úspěch, musí mít dostatečně upravené tělo, které bude odpovídat současnému diktátu krásy. Charakterové vlastnosti jsou v hledání partnerského vztahu zcela vynechány. Časopisy pro dívky navádí čtenářky k tomu, aby své tělo využily podle uveřejněných rad k získání chlapcova zájmu a k navázání vztahu (Příbylová, 2010). *„Pokud si budeme klást otázku, odkud tento důraz na tělo pochází a proč má tak dlouho životnost i přes veškerou kritiku, odpověď bude poměrně jednoduchá. Kult těla a diktát krásy jsou významným zdrojem příjmů řady odvětví. Péče o duši, rozvoj osobnosti a podobná témata bohužel dobrými zdroji nejsou.“* (Příbylová, 2010: 36).

U dospívajících dívek, které se uveřejněnými radami řídí, se naskýtá problém, že se na ně ve většině případů nedokážou dívat kriticky. O tom, že dívky mají nedostatečný kritický odstup vůči obsahu časopisů pro dívky a především pak vůči radám ohledně jejich vzhledu a podoby svědčí výzkum Filkové (2006), která uvádí, že jakákoli kritika ze strany dívek se týká pouze nedostupnosti oblečení či kosmetiky, kterou časopis prezentuje. Žádná z dívek nepochybovala o prezentaci a proklamaci ideálního štíhlého těla a celkového modelu ženské krásy (Filková, 2006). Z tohoto důvodu považujeme za důležité, aby se tematika nespokojenosti s tělem a PPP v souvislosti s účinky mediálního dopadu zařadila do rámce obsahu standardních vyučovacích předmětů nebo byla aktuálním tématem v rámci mediální výchovy.

5.3. Dívčí časopisy v českém prostředí

Historie dívčích časopisů sahá na českém území do počátku 90. let, kdy se v roce 1990 objevuje čtrnáctideník a následně stejnojmenný měsíčník Holky, bacha!. V polovině roku 1991 vychází první číslo časopisu Dívka, který měl až do roku 1995 v rámci oblasti dívčích časopisů monopolní postavení. V daném roce se časopis Dívka odděluje a vzniká tak časopis Top Dívky, který vychází dodnes. V následujícím roce, v roce 1996, přichází na trh dívčích časopisů časopis Bravo Girl! Dalším časopisem, který vznikl v roce 2000, je časopis Cosmo Girl!. V roce 2005 vychází Šťastná třináctka a časopis IN! V současné době můžeme na našem trhu najít pod označením dívčí časopis tituly Top Dívky, Bravo Girl!, Cosmo GIRL!, Šťastná třináctka a IN! (Kadlecová, 2007).

Mezi nejoblíbenější časopisy respondentek našeho empirického šetření patřily časopisy Bravo, Bravo Girl!, Top Dívky a Popcorn. V empirickém šetření, konkrétně v analýze textového a obrazového obsahu, jsou řešeny pouze dva časopisy a to časopis Top Dívky a Bravo Girl!, jelikož cílovou skupinou těchto časopisů jsou především dívky a ne širší publikum. Analýza obsahu těchto časopisů je předmětem zájmu třetí části empirického šetření.

II. Praktická část

6. Cíle a otázky empirického šetření

Hlavním cílem tohoto empirického šetření je snaha o nalezení možných souvislostí mezi mírou nespokojenosti s vlastním tělem a čtením dívčích časopisů, resp. mediálními obrazy a tematickým obsahem, který tento druh časopisů předkládá. V souvislosti s tímto cílem je empirické šetření rozděleno na několik částí.

První část empirického šetření se týká Testu siluet postav, které jsou signifikantní pro určení tělesné nespokojenosti u respondentek, které dívčí časopisy čtou a u těch, které je nečtou.

Druhou část empirického šetření tvoří dotazník, který je rozdělen na dvě části. První část dotazníku je zaměřena na zjišťování spokojenosti či nespokojenosti s tělem respondentek a také na jejich vnímání tělesné postavy jako celku v sociokulturních vztazích. Druhá část dotazníku je zaměřena na užívání časopisů, jejich popularitu a dále obsahuje otázky týkající se názorů souvisejících s předkládanými mediálními obrazy.

Třetí část empirického šetření tvoří textová a obrazová analýza obsahu dívčích časopisů, které byly v druhé části dotazníku uvedeny jako nejčtenější.

Empirického šetření bylo v této práci využito z toho důvodu, že předkládá zjištění za použití různých šetřících metod a celkově je veskrze anketního charakteru. Důležité je zmínit, že podle statistických zásad si nedělá nároky na reprezentativnost zkoumaného vzorku (Disman, 2007).

Hlavní otázkou tohoto empirického šetření je, zda existuje vztah mezi nespokojeností s vlastním tělem děvčat ve věku od 12 do 15 let a čtením dívčích časopisů a zda je u čtenářek dívčích časopisů větší riziko vzniku poruch příjmu potravy a nápodoby mediálních vzorů.

Empirické šetření dále předkládá zjištění ohledně spokojenosti s vlastním tělem u dospívajících dívek a přehled tematického obsahu časopisů pro dospívající dívky.

7. Metody empirického šetření

7.1. Soubor empirického šetření

Souborem tohoto empirického šetření byly dívky ve věkovém rozmezí od 12 do 15 let. Adolescentní věk byl zvolen na základě výsledků z výzkumu provedeného Brumbergem, Plinerem aj., který přináší zjištění, že nejvíce nespokojené se svým tělem jsou především dospívající dívky (Brumberg, 1998; Pliner aj., 1990, in Renzetti, Curran 2003). Ve snaze o dosažení společenskokulturního tělesného ideálu se dospívající dívky často uchylují k praktikám, které jsou pro jejich zdraví a život vysoce nebezpečné (Renzetti, Curran 2003). Jak bylo zmíněno již v teoretické části, u dospívajících dívek i chlapců je navíc tělesný vzhled středem zájmu a je součástí jejich sebepojetí.

K získání souboru k tomuto empirickému šetření byla navštívena ZŠ Dukelská v Českých Budějovicích. Na základní škole Dukelská byl dotazník rozdán za spolupráce Mgr. Petry Kubešové, která oslovila své kolegyně. Dotazník byl rozdán mezi studentky 7. až 9. tříd. Souborem tohoto empirického šetření se tak v souvislosti s dotazníkem a testem siluet postav stalo celkem 82 dívek ve věku od 12 do 15 let. Průměrný věk dívek, které se empirického šetření zúčastnily, byl 13,73 let ($SD= 0,92$).

	N	průměr	minimum	maximum	směrodatná odchylka	Počet	Procenta
Věk	82	13,73	12	15	0,92		
12 let						5	6,8%
13 let						30	36,7%
14 let						24	29,4%
15 let						23	27,1%

Tabulka č. 1: Popisná statistika věku souboru empirického šetření

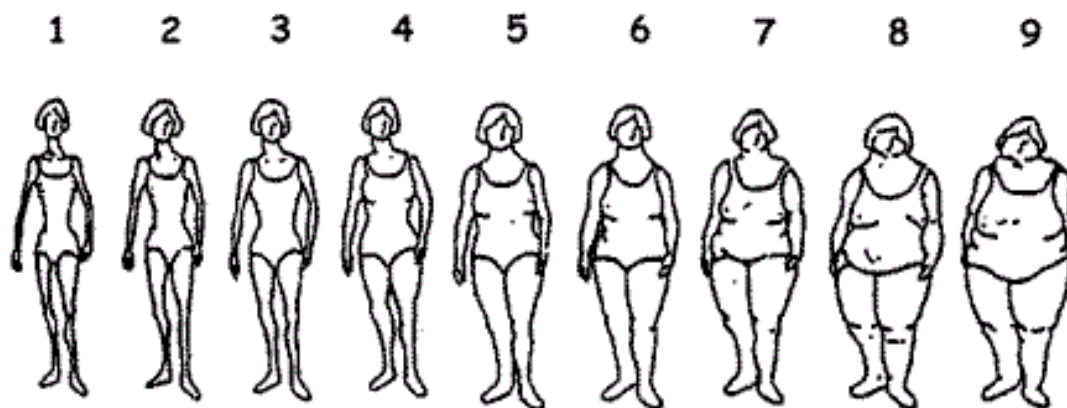
7.2. Použité metody

Ke sběru dat byly použity celkem tři metody v následujícím pořadí: Test siluet postav, dotazníkové šetření zaměřené na zjištění spokojenosti s vlastním tělem a na otázku dívčích časopisů a textová a obrazová analýza obsahu časopisů, které se v dotazníkovém šetření ukázaly jako nejčtenější.

7.2.1. Test siluet postav

Test siluet postav je ve výzkumech týkajících se nespokojenosti s tělem populární technikou a je také ve velké míře využíván. Představuje optimální nástroj ke zjištění nespokojenosti s tělem (Grogan, 2000). Test se skládá z devíti siluet. Siluety jsou seřazené od nejtíhlejší po nejsilnější, viz *obr. č. 3*, a respondentky mají za úkol vybrat z nich tu, která je nejvíce podobná jejich postavě a tu, kterou by si přály mít. Diskrepance mezi jejich současnou postavou a jejich ideální postavou ukazuje na spokojenost či nespokojenost s jejich tělem.

Test siluet postav byl v daném empirickém šetření první, který měly respondentky za úkol vyplnit. Stunckardův Test siluet postav existuje v několika verzích. Pro toto empirické šetření byla použita jeho původní verze sestavena April Fallonovou a Paul Rozinem, kteří využili stupnice vytvořené spolu se Stunckardem a dalšími (Grogan 2000). Někdy bývá tato technika doplněna třetí částí testu, která bývá zaměřena na objektivní vnímání postavy. V tomto empirickém šetření však byla tato část vynechána, jelikož k výpočtu míry nespokojenosti s vlastním tělem jsou dostačující především první dvě části.

Obrázek č. 3: Test siluet postav (Grogan, 2000)

Test se skládá ze dvou zadání a ze dvou řad siluet postav, jejichž prostřednictvím se zjišťovalo vnímání vlastní postavy respondentek a vzhled jejich ideální postavy (viz příloha č. 3).

První zadání mělo za cíl zjistit, jak respondenti vnímají svou současnou postavu:

„Jako první označte číslo postavy, která nejvíce připomíná vaši současnou postavu.“

Cílem druhého zadání bylo zjistit, jakou postavu by si respondenti přály mít:

„Jako druhou prosím označte postavu, kterou byste chtěly ideálně mít.“

7.2.2. Dotazníkové šetření

Metoda dotazníkového šetření byla v rámci empirického šetření využita především z toho důvodu, že umožňuje okamžité a finančně nenáročné shromáždění konkrétních dat od většího počtu respondentů (Disman, 2007).

Dotazníkové šetření, které bylo využito pro toto empirické šetření, bylo rozděleno na dvě části. První část se zaměřuje na zjištění tělesného sebepojetí respondentů a na riziko vzniku poruchy příjmu potravy. Druhá část dotazníkového šetření se zabývá otázkou popularity časopisů a jejich obsahem.

Některé otázky použité v první části dotazníku, byly převzaty z práce Sekalové *Vnímání vlastního těla u dospívajících v kontextu jejich sebepojetí až na část týkající se sociokulturního vlivu na nespokojenost s vlastním tělem a tělesný vzhled mediálních vzorů* (Sekalová, 2009). Důvodem použití tohoto dotazníku byl především fakt, že se zaměřoval na stejné cíle v rámci empirického šetření a vykazoval známky validnosti a ověřitelnosti. Celkem první část dotazníku čítá 21 otázek, uzavřených ale i otevřených, ke kterým náleží tři otázky týkající se věku, výšky a váhy respondenta. Pro lepší přehled je uvedeno, jaké charakteristiky a okruhy měla první část dotazníku za úkol zjistit:

- věk
- výšku, váhu (pro výpočet BMI)
- spokojenost s vlastním tělem a určitými částmi těla
- sociokulturní důležitost tělesného vzhledu
- tělesný vzhled mediálních vzorů a riziko jejich nápodoby
- rizikové faktory poruch příjmu potravy

Výška a váha respondentů byly důležité otázky ke zjištění indexu tělesné hmotnosti (anglicky *Body Mass Index*, dále jen BMI) respondenta. BMI je v tomto empirickém šetření důležitou položkou, která na rozdíl od Testu siluet přináší informaci o objektivním tělesném vzhledu. Dívky byly na začátku dotazníku požádány o pravdivé vyplňování údajů a odpovědi s ujištěním, že dotazníky jsou zcela anonymní. Z 82 dívek, které se tohoto empirického šetření, poskytly údaje o své váze a výšce všechny. I

přes požádání o pravdivé vyplnění informací ohledně výšky a váhy nesmíme zapomenout, že informace získané touto metodou sběru dat, nejsou tak věrohodné jako objektivní měření.

Jak již bylo zmíněno na začátku této kapitoly, k sestavení otázek k první části dotazníku jsme se inspirovaly dotazníkem použitým v práci Sekalové (Sekalová, 2009) zaměřenou na vnímání vlastního těla u dospívajících. Některé otázky či tvrzení byly za účelem tohoto empirického šetření pozměněny nebo vynechány, jiné doplněny. Celkově by se první část dotazníkového šetření dala rozdělit na čtyři části.

První část dotazníkového šetření se zabývá zjištěním spokojenosti a vnímáním vlastního těla. Tato část se týká otázek 1- 5.

- 1) *Jak bys stručně popsala vzhled svého těla?*
- 2) *Se vzhledem svého těla jsem: spíše spokojená - spíše nespokojená – nevím*
- 3) *Chtěla bys některé partie svého těla změnit? Ano – ne – nevím*
- 4) *Jestliže ano, které? Břicho – stehna – hýždě – paže – jiné*
- 5) *Proč jsi nespokojená s těmito partiiemi (nebo partii)? Jsou tlusté – jsou hubené – jsou svalnaté*

Druhá část dotazníkového šetření je zaměřena na důležitost tělesného vzhledu v sociokulturním kontextu a v rodině. Tato část se týká otázek 6 – 12.

- 6) *Je pro tebe vzhled důležitý? Ano – ne – nevím*
- 7) *Hodnotíš ostatní podle toho, jak vypadají? Ano – ne – nevím*
- 8) *Myslíš si, že hubení lidé jsou ve společnosti oblíbenější? Ano – ne – nevím*
- 9) *Je podle tebe tloušťka něčím, za co by se měl člověk stydět? Ano – ne – nevím*
- 10) *Záleží ti na tom, zda tě ostatní považují za štíhlou? Ano – ne – nevím*
- 11) *Domníváš se, že je pro tvoji rodinu důležité, jak vypadáš? Ano – ne – nevím*
- 12) *Setkala ses někdy s tím, že by na tebe rodiče vyvíjeli tlak ohledně tvé postavy? Ano – ne - nevím*

Třetí část dotazníkového šetření se zabývá vnímáním mediálních vzorů či obrazů prezentovaných různými druhy médií a možnostmi nápodoby těchto vzorů respondenty. Tato část se týká otázek 13 – 16.

- 13) *Přijdou ti ženy vystupující v médiích (v TV – moderátorky, v časopisech – fotky modelek atd.) hubené? Ano – ne – nevím*
- 14) *Pokládáš j za vzor toho, jak bys chtěla vypadat? Ano – ne – nevím*
- 15) *Máš nějaký konkrétní vzor (herečku, zpěvačku, modelku atd.) jak bys chtěla vypadat? Ano – ne - nevím*
- 16) *Jestliže ano, koho? (otevřená otázka)*

Čtvrtá a poslední část druhé části empirického šetření se zabývá rizikem vzniku poruch příjmu potravy u respondentů.

- 17) *Zkoušela jsi někdy zhubnout? Ano – ne – nevím*
- 18) *Kontroluješ, kolik jídla sníš nebo se někdy v jídle omezuješ? Ano – ne – občas*
- 19) *Stalo se ti už někdy, že ses cítila přejedená a vyzvracela se? Ano – ne – občas*
- 20) *Držela si už někdy hladovku se záměrem, abys zhubla? Ano – ne – občas*
- 21) *Znáš nějaké onemocnění, které se týká problémů s příjmem potravy? Jaké? (otevřená otázka)*

Druhá část dotazníkové šetření se týká popularity časopisů, jejich obsahu a mediálních obrazů, které jsou v něm uveřejňovány. Cílem této druhé části dotazníkového šetření bylo zjistit, jaké časopisy respondenti čtou a jestli věnují pozornost jejich obsahu ve spojitosti s radami a doporučeními ohledně tělesného vzhledu. Dalším cílem bylo zjistit, jak respondenti vnímají mediální obrazy v časopisech uveřejněné a jaký je jejich názor na jejich tělesný vzhled v osobnostním a sociokulturním kontextu. Celkově se druhá část dotazníků sestává z 11 otázek, uzavřených i otevřených.

- 1) *Kupuješ si pravidelně nějaký časopis? Ano – ne – občas*
- 2) *Jaký druh časopisu si obvykle kupuješ? Vědecký – pro dívky – cestovatelský – hudební – sportovní – odborný – komiksy – jiné*
- 3) *Časopis(y) pro dívky si kupuji: denně – týdně – měsíčně – občas – nikdy – čtu je na internetu*
- 4) *Kvůli čemu si časopis pro dívky kupuješ? Obrázky – rady – diety – informace – reklamy – jiné*
- 5) *Máš nějaký oblíbený časopis(y) pro dívky? Jaký a proč? (otevřená otázka)*
- 6) *Využila si nebo si se někdy řídila radami, které byly v časopise uvedené? Ano – ne – občas*
- 7) *Týkaly se některé z těchto rad diet a hubnutí? Ano – ne – občas*
- 8) *Přijdou ti fotomodelky, uveřejněné v časopisech, příliš hubené? Ano – ne – občas*
- 9) *Myslíš si, že takto vypadají doopravdy? Ano – ne – nevím*
- 10) *Chtěla bys vypadat jako tyto dívky? Ano – ne – nevím*
- 11) *Je postava fotomodelek dle tvého názoru ideálním tělem pro ostatní dívky a ženy? Ano – ne - nevím*

7.2.3. Analýza obsahu časopisů

Podle Dismana je analýza obsahu „kvantitativní, objektivní analýza sdělení jakéhokoliv druhu.“ (Disman, 2007: 168). V tomto empirickém šetření byla daná metoda zvolena jako doplnění kvantitativní metody, která se týká dotazníkového šetření k lepší objektivizaci daného problému. Zkoumané proměnné bylo nutno operačně definovat, aby mohly být měřitelné a zjistitelné. U analýzy textu tak bylo vytvořeno devět kategorií, do kterých se obsah časopisů členil, u analýzy mediálních obrazů byly vytvořeny

kategorie dvě. Co se týče výpovědní hodnoty analýzy obsahu, je třeba brát v potaz možné zkreslení, které může být způsobeno různými přístupy k dané metodě z důvodu její tematické a metodologické nevyjasněnosti.

Textová a obrazová analýza obsahu časopisů pro dívky, které byly v dotazníkovém šetření vyhodnoceny jako nejčtenější, se zaměřuje na tematiku tělesné postavy a celkového tělesného vzhledu v těchto časopisech a dále na množství zveřejňovaných mediálních obrazů reprezentujících štíhlý tělesný ideál a jejich podobu. Cílem analýzy obsahu bylo zjistit, jaký podíl se v časopisech pro dívky věnuje tématům, které jsou spojeny s tematikou ideálního těla a celkového fyzického vzhledu a jaký podíl vyplňují štíhlé mediální obrazy.

7.3. Sběr dat a jejich zpracování

Jak již bylo uvedeno v podkapitole 7.1. *Soubor empirického šetření*, šetření (Testu siluet a dotazníkového šetření) se zúčastnilo 82 dívek ve věku od 12 do 15 let. Sběr dat proběhl ve třech stupních tříd a to od 7. do 9. třídy. Dotazníky byly rozdány pouze dívkám. Vyučovací hodiny, které byly k tomu účelu zvolené, nebyly určeny a vyučujícím byl ponechán prostor pro jejich volbu.

Sběr dat Testu siluet a dotazníkového šetření probíhal prostřednictvím administrace po sobě jdoucích třech částí empirického šetření formou tužka – papír. Data byla sbírána v průběhu měsíce květen 2014 v celkem sedmi třídách ZŠ Dukelská v Českých Budějovicích. První částí sběru byl Test siluet postav, druhou částí byla první část dotazníku zaměřena na tělesnou spokojenost a třetí částí byla druhá část dotazníku zaměřena na popularitu a obsah dívčích časopisů. Vyplnění testové baterie trvalo celkem 30 až 40 minut v závislosti na rychlosti práce účastníků empirického šetření. Vzhledem k tomu, že vyplňování dotazníku probíhalo ve vyučovacích hodinách, byla návratnost dotazníků 100%.

Účast na empirickém šetření byla zcela anonymní a dobrovolná. Anonymita byla zachována v souvislosti s přesvědčením, že anonymně budou data zadávána respondenty důvěryhodněji a tím pádem hodnotněji.

Sběr dat týkající se analýzy obsahu probíhal jako poslední. Ke sběru dat bylo použito šest čísel od každého ze dvou časopisů pro dívky. Časopisy se týkaly období od ledna 2014 do června 2014. Analýza obsahu, byla provedena na časopisech Bravo Girl! a Top Dívky.

Mezi programy, které byly k vyhodnocování zvoleny, patřily Statistika 1.0 a Microsoft Office Excel 2010. Pro výpočet indexu tělesné hmotnosti u dětí byla použita BMI kalkulačka na stránkách <http://vyzivadeti.cz/kalkulacka-bmi/>. U metody Test siluet postav a dotazníkového šetření byly zjištěné informace převedeny na proměnné, s kterými se následně operovalo. Kvalitativní metodologie se týkala textové a obrazové analýzy obsahu dívčích časopisů.

8. Výsledky a interpretace empirického šetření

Jelikož se toto empirické šetření zabývá rozdílem mezi vnímáním a spokojeností s vlastním tělem u čtenářek dívčích časopisů a u dívek, které tyto časopisy nečtou, je důležité hned v úvodu této části uvést data, z kterých následné zpracování odpovědí respondentů vycházelo. V tomto případě je důležité uvést, kolik dívek časopisy pro dívky čte a kolik dívek čte časopisy jiného zaměření nebo žádné.

Z celkového počtu 82 dívek čte časopisy pro dívky celkem 61 dívek (74,4%). Dívek, které dívčí časopisy nečtou, nebo čtou jiný druh časopisů, bylo celkem 21 (25,6%). Tyto údaje byly zjištěny ve třetí části dotazníkového šetření a v kapitole 8.2.1.5. *Třetí část dotazníkových otázek*, jsou také detailněji rozvedeny.

Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
61	74,4%	21	25,6%

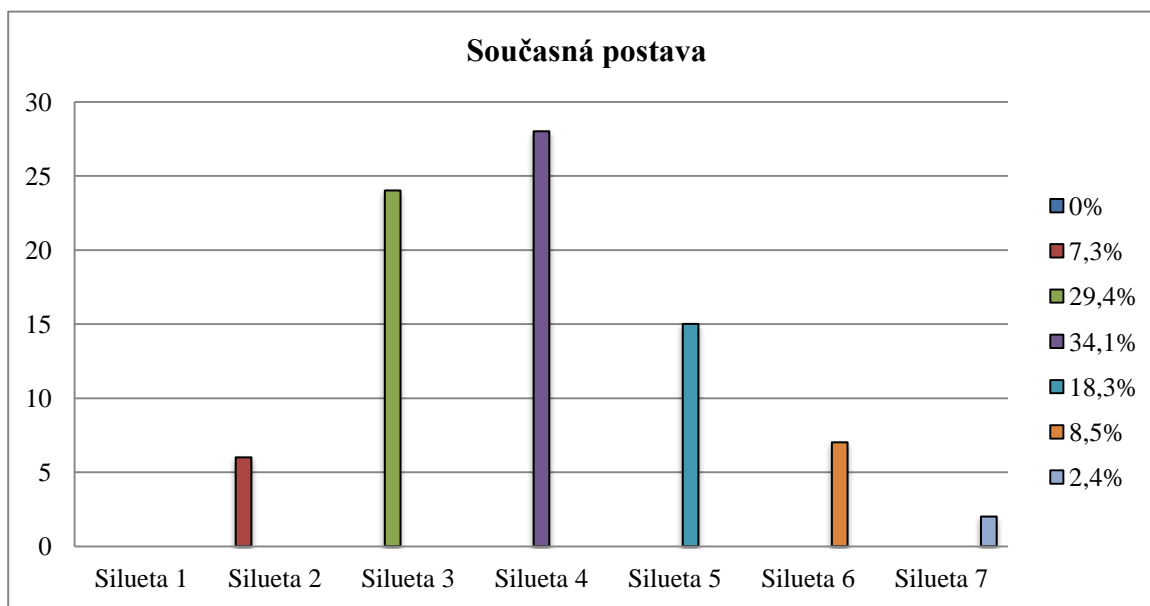
Tabulka č. 2: Přehled zastoupení čtenářek a dívek, které nečtou dívčí časopisy

8.1. Test siluet postav

Při zpracování dat u Testu siluet postav bylo využito údajů, které respondenti využili k označení své současné postavy a své ideální postavy. Tyto dva údaje byly následně použity k výpočtu rozdílu mezi siluetou označující současnou postavu a mezi siluetou označující postavu ideální.

8.1.1. Současná a ideální postava

V první části Testu siluet postav měly respondentky označit postavu, která nejvíce připomíná jejich současnou postavu. Dle získaných dat od čtenářek i dívek, které dívčí časopisy nečtou, bylo zjištěno, že siluetu 1 označilo jako svoji současnou postavu 0 dívek (0%). Siluetu číslo 2 označilo jako svoji současnou postavu celkem 6 dívek (7,3%). Celkem 24 dívek (29,4%) označilo za svoji současnou postavu siluetu 3. Nejvíce zastoupenou siluetou je silueta 4, kterou jako svoji současnou postavu označilo 28 dívek (34,1%). Siluetu 5 označilo za svoji současnou postavu 15 dívek (18,3%). Siluetu 6 značilo za svou současnou postavu celkem 7 dívek (8,5%) a siluetu 7 označily 2 dívky (2,4%).

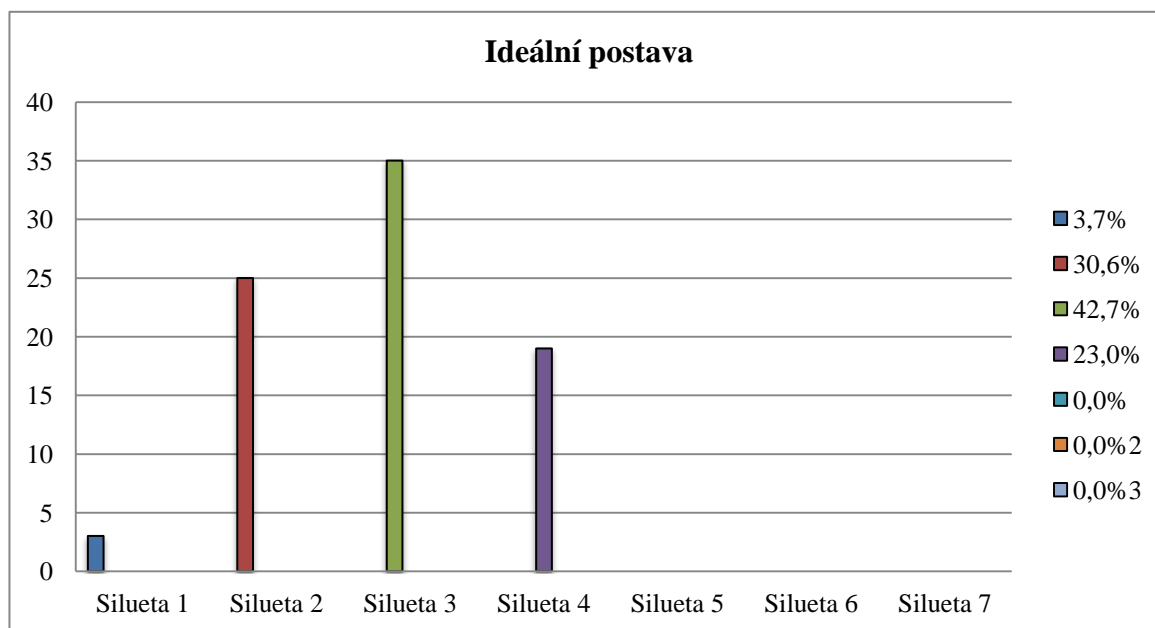
Graf č. 1: Test siluet - současná postava dívek

Siluety	Počet	Procenta
Silueta 1	0	0%
Silueta 2	6	7,3%
Silueta 3	24	29,4%
Silueta 4	28	34,1%
Silueta 5	15	18,3%
Silueta 6	7	8,5%
Silueta 7	2	2,4%

Tabulka č. 3: Test siluet postav – prevalence výskytu typů siluet u současné postavy

V druhé části Testu siluet měly respondentky označit postavu, kterou by si ideálně přály mít. Dle získaných dat bylo zjištěno, že siluetu 1 by si přály mít 3 dívky (3,7%). Siluetu 2 označilo za svoji ideální postavu celkem 25 dívek (30,6%). Nejvíce zastoupenou ideální siluetou je silueta 3, kterou označilo 24 dívek (29,4%). Siluetu 4 označilo jako svoji ideální postavu celkem 28 dívek (34,1%). Siluety 5-9 nebyly ve výběru dívek ohledně ideální postavy označeny, proto je možné je považovat za nepreferované v otázce vzhledu ideálního těla u adolescentních dívek.

Silueta 3, která byla nejhojněji označena za ideální postavu, je označována spolu se siluetou 4 za normální tělesnou postavu, která nevykazuje známky podvýživy nebo jiné nemoci.

Graf č. 2: Test siluet postav – ideální postava

Siluety	Počet	Procenta
Silueta 1	3	3,7%
Silueta 2	25	30,6%
Silueta 3	35	42,7%
Silueta 4	19	23%
Silueta 5 – 9	0	0%

Tabulka č. 4: Test siluet postav – prevalence výskytu typů siluet u ideální postavy

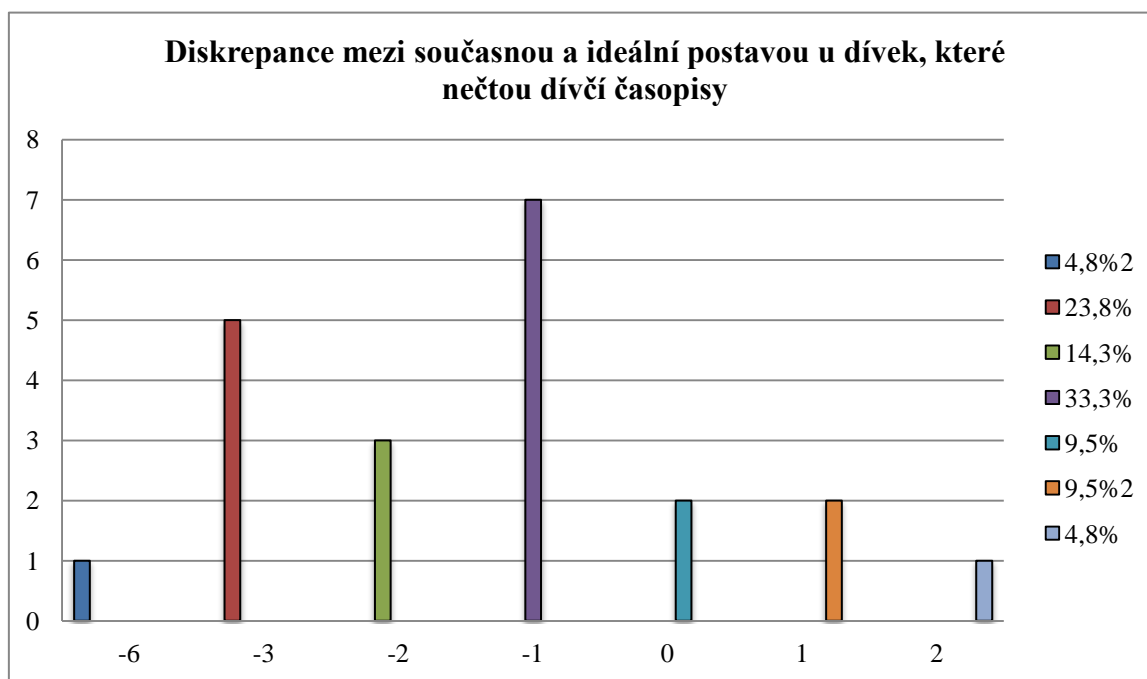
Ze získaných dat vyplývá, že v první části testu patří mezi nejčastěji označovanou současnou postavu siluety 3 a 4 a to v celkovém zastoupení 52 dívek (63,5%). V druhé části testu, tedy v označování ideální postavy vyšlo najevo, že mezi nejvíce preferované siluety patří silueta 2 a 3 a to v celkovém zastoupení 60 dívek (73,3%). U těchto údajů nebylo rozlišeno, zda jsou respondenti čtenáři dívčích časopisů nebo ne.

8.1.2. Míra nespokojenosti s vlastním tělem

V šetření týkajícího se nespokojenosti s vlastním tělem u adolescentních dívek bylo cílem zjistit míru nespokojenosti dívek s jejich tělem. K zodpovězení této otázky posloužil rozdíl mezi současnou a

ideální postavou, tedy rozdíl mezi zvolenou postavou u položky číslo jedna a u položky číslo dva v Testu siluet. K získání dat, která vyjadřují rozdíl mezi současnou a ideální postavou, tedy míru diskrepance, byla od sebe odečtena čísla postav z druhé položky (ideální postava) od čísel z položky první (současná postava). Získané hodnoty jsou buď kladná, nebo záporná čísla. Kladná čísla vyjadřují, o kolik by si zkoumaná osoba přála mít postavu silnější. Záporná čísla naopak vyjadřují, o kolik by chtěla mít zkoumaná osoba postavu štíhlejší. Získané hodnoty se pohybovaly v rozmezí od -6 do 2 (viz *Tabulka č. 5*). Výsledky jsou rozděleny mezi čtenářky dívčích časopisů a dívky, které dívčí časopisy nečtou.

U dívek, které dívčí časopisy nečtou, jsou výsledky následující. Směrem dolů, tedy přání o ideální štíhlejší postavu, nežli je ta současná, mělo celkem 16 dívek (76,2%) z celkového počtu (N= 21). Jedna dívka (4,8%) uvedla, že by si přála vypadat o šest siluet štíhlejší. Dále 5 dívek (23,8%) uvedlo, že by si přály mít postavu štíhlejší o tři siluety, nežli je jejich současná postava. O dvě siluety štíhlejší postavu by si přály mít 3 dívky (14,3%). Nejvíce dívek by si přálo mít postavu štíhlejší pouze o jednu siluetu. Celkem tato skupina tvořila 7 dívek (33,3%). Nejčastější posun o konkrétně jednu siluetu byl vyzorován ze siluety 4 na siluetu 3. Posun o dvě siluety byl většinou volen ze siluety 4 a 5 na siluety 2 a 3. Spokojenost se současnou postavou a tedy žádnou diskrepanci vyjádřily 2 dívky (9,5%). Směrem nahoru, tedy přání o ideální silnější postavu, nežli je ta současná, měly 3 dívky (14,3%) z celkového počtu 21 dívek. Přání o silnější jednu siluetu vyjádřily 2 dívky (9,5%) a to především ze siluety 2 na siluetu 3. Přání o silnější postavu o dvě siluety měla 1 dívka (4,8%) a to ze siluety 1 na siluetu 3.

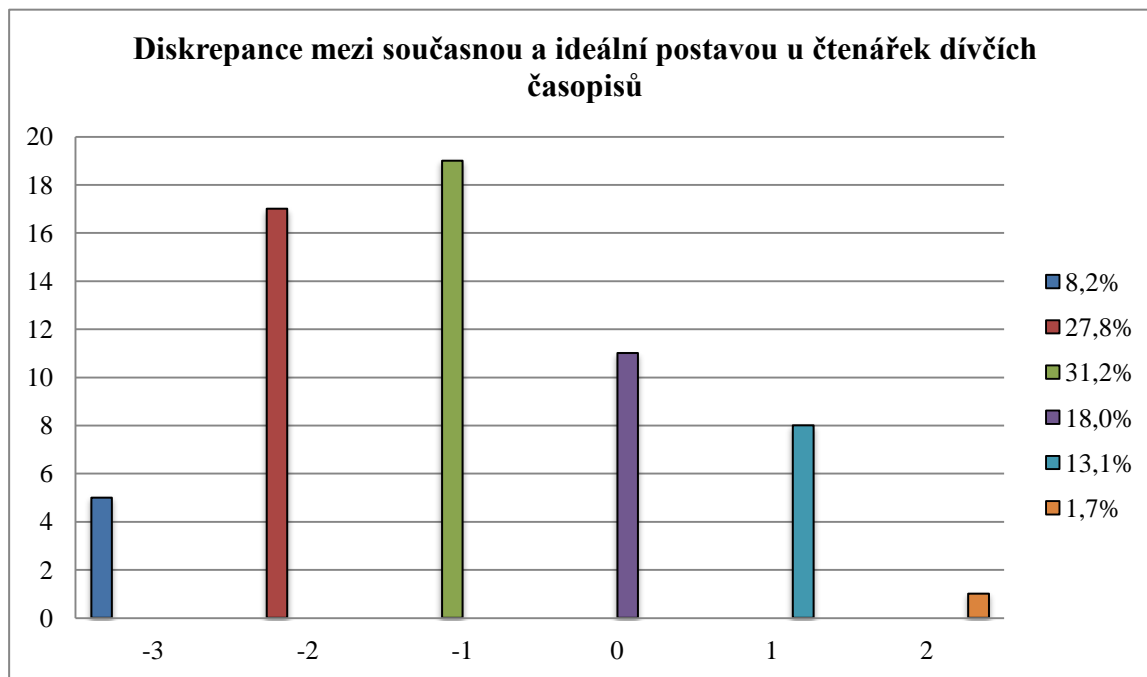

Graf č. 3: Test siluet postav – diskrepance mezi současnou a ideální postavou u dívek, které nečtou dívčí časopisy

Diskrepance	N= počet	Procenta
-6	1	4,8%
-3	5	23,8%
-2	3	14,3%
-1	7	33,3%
0	2	9,5%
1	2	9,5%
2	1	4,8%

Tabulka č. 5: Diskrepance mezi současnou a ideální postavou

U dívek, které dívčí časopisy čtou mělo přání o ideální štíhlejší postavu, nežli je ta současná, celkem 41 dívek (67,2%) z celkového počtu (N= 61). Celkem 5 dívek (8,2%) uvedlo, že by si přály mít postavu štíhlejší o tři siluety, nežli je jejich současná postava. O dvě siluety štíhlejší postavu by si přálo mít 17 dívek (27,8%). Nejvíce dívek by si přálo mít postavu štíhlejší pouze o jednu siluetu. Celkem tato skupina tvořila 19 dívek (31,2%). Nejčastější posun o konkrétně jednu siluetu byl vyzorován ze siluety 3 na siluetu 2. Spokojenost se současnou postavou a tedy žádnou diskrepanci vyjádřilo 11 dívek (18%). Směrem nahoru, tedy přání o ideální silnější postavu, nežli je ta současná, mělo dohromady 9 dívek (14,8%) z celkového počtu 61 dívek. Přání o silnější jednu siluetu vyjádřilo 8 dívek (13,1%). Přání o silnější postavu o dvě siluety měla 1 dívka (1,7%).

Graf č. 4: Test siluet postav – diskrepance mezi současnou a ideální postavou u čtenářek dívčích časopisů

Diskrepance	N= počet	Procenta
-3	5	8,2%
-2	17	27,8%
-1	19	31,2%
0	11	18%
1	8	13,1%
2	1	1,7%

Tabulka č. 6: Diskrepance mezi současnou a ideální postavou

Tabulka č. 7 ukazuje počet dívek, které jsou se svou postavou spokojené a které naopak spokojené nejsou, tedy ať už si přejí mít ideální postavu štíhlejší nebo silnější. Z celkového počtu 82 zkoumaných osob bylo 58 dívek (70,7 %) nespokojených se svou postavou a vyjádřilo přání mít štíhlejší postavu. Celkem 13 dívek (15,8%) bylo se svou postavou spokojených a vyjádřily přání svou současnou postavu neměnit. Dívek, které si přály přibrat a mít tedy ideální silnější postavu, bylo 11 (13,5%).

Spokojenost s vlastní postavou	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Spokojenost se současnou postavou	11	18%	2	9,5%
nespokojenost (touha přibrat)	9	14,8%	3	14,3%
nespokojenost (touha zhubnout)	41	67,2%	16	76,2%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 7: Spokojenost s vlastní postavou

Ze získaných údajů vyplývá, že větší nespokojenost se svým tělem, tedy větší diskrepanci mezi současnou a ideální postavou vykazují dívky, které dívčí časopisy nečtou a to v celkovém počtu 19 dívek (90,5%) s tím, že přibrat by si přály celkem tři dívky (14,3%) a zhubnout 16 (76,2%). Výsledek týkající se nespokojenosti s vlastním tělem a touze zhubnout se značně neliší u obou skupin. Znatelně se však liší údaje související se spokojeností s vlastní postavou, kdy čtenářky časopisů jsou spokojeny v zastoupení 18% a dívky, které časopisy nečtou pouze v 9,5%. Celkově tedy můžeme říci, že dívky, které dívčí časopisy nečtou, jsou se svou postavou více nespokojené, nežli čtenářky dívčích časopisů.

8.2. Dotazníkové šetření

Jak bylo zmíněno výše, dotazníkové šetření bylo rozděleno na dvě části. Pro lepší přehlednost je daná podkapitola rozdělena na části, kterých se výsledky se týkají.

8.2.1. První část dotazníkového šetření

8.2.1.1. Základní údaje ohledně věku, výšky a tělesné hmotnosti

Věk

Informace ohledně věku jsou uvedeny na základě zjištění, které dívky v první části dotazníku uvedly. Věk byl důležitou informací pro zjištění předpokládané náchylnosti k negativnímu vnímání vlastního těla na základě výzkumů, z kterých tato diplomová práce spolu s empirickým šetřením vychází. Vzhledem k tomu, že výpočet indexu tělesné hmotnosti u dětí zohledňuje i jejich věk, byla informace ohledně věku spolu s výškou a tělesnou vahou respondentek nezbytnou součástí empirického šetření. Z údajů získaných od celkového počtu dívek (82) byl vypočítán průměrný věk 13,72 let ($SD= 0,92$), přičemž nejnižší věk byl 12 let a nejvyšší 15 let³.

Věk	N= počet	Minimum	Maximum	Průměr	Směrodatná odchylka
Soubor	82	12	15	13, 72	0,92

Tabulka č. 8: Stručná popisná statistika věku souboru empirického šetření

Výška

Údaje o výšce byly spolu s údaji o tělesné váze důležitými položkami k výpočtu BMI respondentek. Z údajů získaných od celkového počtu dívek (82) byla vypočítána průměrná výška 163, 82 cm ($SD= 6,61$), přičemž minimální výška byla 148 cm a maximální 179 cm.

Výška	N= počet	Minimum	Maximum	Průměr	Směrodatná odchylka
Soubor	82	148 cm	179 cm	163, 82	6, 61

Tabulka č. 9: Popisné statistiky výšky souboru empirického šetření

³ pozn. aut.: Pro bližší statistické údaje o věku respondentek viz *Tabulka č. 1: Popisná statistika věku souboru empirického šetření*

Tělesná váha

Jak bylo zmíněno výše, údaje o tělesné váze byly spolu s údaji o výšce nepostradatelnými informacemi k výpočtu BMI respondentek. Z údajů získaných od celkového počtu dívek (82) byla vypočítána průměrná váha 54,37 kg ($SD= 10,66$), přičemž nejnižší váha respondentek byla 36 kg a nejvyšší 90 kg.

Váha	N= počet	Minimum	Maximum	Průměr	Směrodatná odchylka
Soubor	82	36 kg	90 kg	54,37 kg	10,66

Tabulka č. 10: Popisné statistiky tělesní váhy souboru empirického šetření

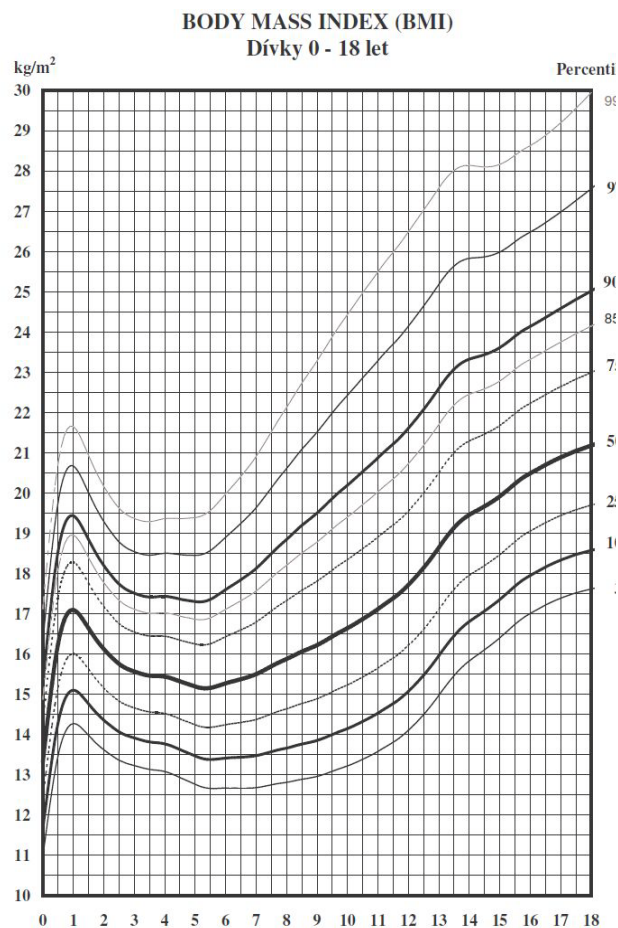
8.2.1.2. Index tělesné hmotnosti (BMI)

Index tělesné hmotnosti byl vypočítán ze tří základních údajů a to z údajů ohledně výšky respondentek, jejich tělesné váhy a v neposlední řadě byl při výpočtu zohledněn věk. Jak bylo řečeno výše, výpočet BMI u dětí se liší od výpočtu BMI u dospělých. U dospělých se využívá standardizované tabulky, kde jsou hodnoty v rozmezí pod 18,5 do 40 a výš. Hodnoty BMI jsou dále klasifikovány a to podle toho, zda spadají do jedné z šesti kategorií pro klasifikaci BMI určených (viz *Tabulka č. 11*).

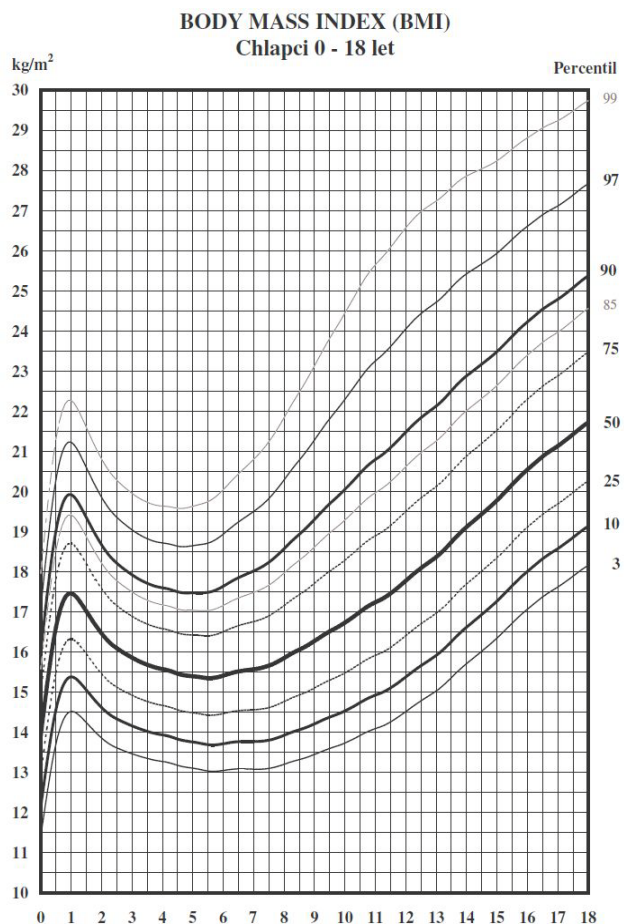
Klasifikace	BMI	Riziko vzniku onemocnění
Podváha	Menší než 18,5	Vysoké
Normální hmotnost	18,5 – 24,5	Průměrné
Nadváha	25 – 29,9	Mírně zvýšené
Obezita I. stupně	30 – 34,9	Středně zvýšené
Obezita II. stupně	35 – 39,9	Dosti zvýšené
Obezita III. stupně	Více než 40	Velmi zvýšené

Tabulka č. 11: Rozdělení hodnot BMI a možná zdravotní rizika (Fialová 2001)

U dětí se namísto toho využívá speciálních percentilových tabulek, které jsou rozděleny zvlášť pro dívky a chlapce (viz *Obrázek č. 4* a *Obrázek č. 5*), jelikož hodnoty BMI se u dětí do 18 let věku díky rychlému vývoji výrazně liší od hodnot, které jsou používány u dospělých jedinců.

Obrázek č. 4

Obrázek č. 5

Pro výpočet BMI u dětí za pomoci percentilových tabulek, bylo nutné nejdříve vypočítat BMI, $BMI = \text{tělesná váha (kg)} / \text{tělesná výška}^2 \text{ (m)}$. Příslušná hodnota, která z výpočtu vzorce vychází, se následně vyhledá na levé svislé lince grafu, na vodorovné lince se vyhledá věk dítěte a podle průsečíku můžeme zjistit, v jaké percentilové hodnotě se dítě nachází. Percentil, který nám vyjde, vypovídá o procentuálním zastoupení dané váhové kategorie ve věkové skupině daného dítěte.

Percentilová hladina je u BMI dětí rozdělena do 3 hlavních kategorií:

Percentilová hladina	Klasifikace
0,4 – 3	Podváha
3 – 10	
10 – 25	Optimální váha
25 – 50	
50 – 75	
75 – 90	
90 – 97	Nadváha
97 – 99,6	

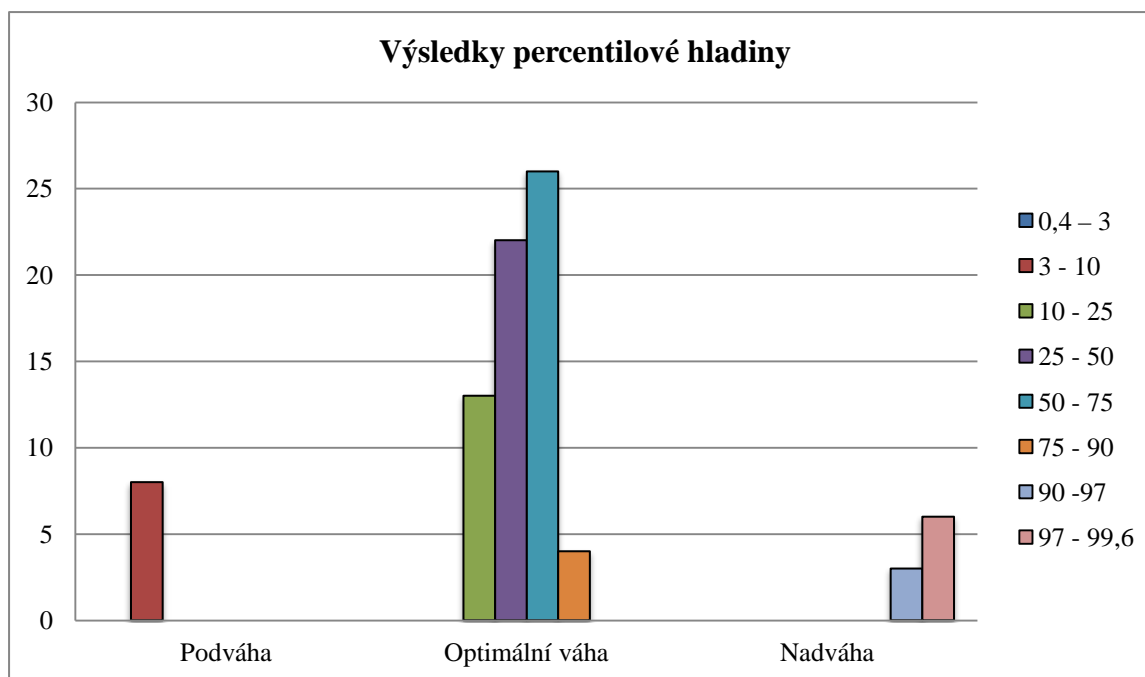
Tabulka č. 12: Klasifikace a rozdělení percentilové hladiny u BMI dětí

Pro výpočet BMI dětí v tomto empirickém šetření bylo využito kalkulačky na stránkách <http://vyzivadeti.cz/kalkulacka-bmi/>, která umožnila jednodušší a přesnější klasifikaci výsledků.

Z výsledků vyplývá, že BMI celkového počtu dívek (82) se pohybovalo v percentilové hladině od 3 do 99,6. Celkem 8 dívek (9,8%) spadá do kategorie podváhy. Dohromady 65 dívek (79,4%) se nachází v kategorii optimální váhy a 9 dívek (10,8%) spadá do klasifikace nadváhy.

Percentilová hladina	Počet	Procenta
Podváha	0,4 – 3	0
	3 – 10	8
Optimální váha	10 – 25	13
	25 – 50	22
	50 – 75	26
	75 – 90	4
Nadváha	90 – 97	3
	97 – 99,6	6

Tabulka č. 13: Popisné statistiky BMI u souboru empirického šetření

Graf č. 6: Výsledky percentilové hladiny BMI u souboru empirického šetření

8.2.1.3. První část dotazníkových otázek

První část dotazníkových otázek se zabývá zjištěním ohledně spokojenosti s vlastním tělem. Tato část se týká otázek 1- 5. Jelikož je zkoumána spokojenost s vlastním tělem ve spojitosti se čtením dívčích časopisů, jsou odpovědi u všech otázek této části rozděleny na čtenářky dívčích časopisů a na ty, které dívčí časopisy nečtou. Výjimkou je otázka č. 1, která nebyla měřitelným ukazatelem nespokojenosti s vlastním tělem, ale pouze orientačním bodem ohledně vnímání vlastního těla.

1) **Otázka č. 1:** *Jak bys stručně popsala vzhled svého těla?*

Na tuto otázku byly odpovědi velice rozmanité. Veskrze však převažovaly negativní soudy ohledně vlastní postavy dívek, ať už byla mířena proti silnější či hubené postavě. S obou dvou typů daných odpovědí bylo zřejmé, že dívky se svou postavou spokojené nejsou. Dívky se většinou hodnotily jako silnější, s možností na vylepšení celkového tělesného vzhledu nebo pouze určitých partií. V souvislosti s vylepšením určitých partií převažovala touha po změně dolních tělesných partií (tedy břicho, hýždě, stehna, lýtka atd.). Dále se většina dívek hodnotila jako nepřímo tlusté, ale uvědomovaly si, že určitá změna by mohla přinést lepší tělesný vzhled. Vyskytly se však i odpovědi, na jejichž základě byly dívky se svojí postavou spokojené. Těchto odpovědí však bylo minimum.

Pro lepší představu je níže uvedeno několik příkladů odpovědí:

- „Mám široké boky, krátké nohy a tlustá stehna.“
- „Jsem při těle a strašně vysoká.“
- „Malá. Asi ani ne hubená, ani tlustá, spíše normální.“
- „Špekátý, tlustá a hnusný.“
- „Nejsem spokojená se svým vzhledem a nenacházím na sobě místo, které by se mi líbilo. Jsem při těle a mám velice ošklivý vzhled.“
- „Nepřijde mi, že bych byla tlustá, ale mám větší stehna.“

2) Otázka č. 2: Se vzhledem svého těla jsem:

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Ze čtenářek dívčích časopisů bylo se svým tělem spokojených 27 dívek (44,3%). Nespokojených se sebou bylo 30 dívek (49,1%) a 4 dívky (6,6%) nevěděly, jak na tuto otázku odpovědět.

b) Ostatní (N= 21)

Celkem 9 dívek (42,9%) uvedlo, že jsou se svým tělem spokojené, dalších 9 dívek odpovědělo (42,9%), že jsou se svým tělem nespokojené a 3 dívky (14,2%) nevěděly, jak na tuto otázku odpovědět.

Spokojenost s tělem	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Spíše spokojená	27	44,3%	9	42,9%
Spíše nespokojená	30	49,1%	9	42,9%
Nevím	4	6,6%	3	14,2%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 14: Spokojenost s tělem

3) Otázka č. 3: Chtěla bys některé partie svého těla změnit?

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Své tělo by chtělo změnit celkem 57 dívek (93,4%). Touhu po změně tělesných partií neměly 3 dívky (4,9%) a 1 dívka (1,7%) nevěděla, jak na tuto otázku odpovědět.

b) Ostatní (N= 21)

Z ostatních dívek by své tělo chtělo změnit 16 dívek (76,2%). Touhu změnit své tělesné partie nemělo 5 dívek (23,8%).

Touha po změně tělesných partií	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet		N= počet	
Ano	57	93,4%	16	76,2%
Ne	3	4,9%	5	23,8%
Nevím	1	1,7%	0	0%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 15: Touha po změně tělesné partie

4) Otázka č. 4: Jestliže ano, které?

U této otázky mohli respondenti označit více možných odpovědí. Nejčastější si dívky přály změnit oblast stehen. Tuto odpověď zvolilo celkem 44 dívek (54%).

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Ze čtenářek dívčích časopisů si oblast stehen přálo změnit 37 dívek (60,7%). Celkem 34 dívek (55,7%) si přálo změnit oblast břicha, 12 dívek (19,7%) oblast paží, 13 dívek (21,3%) oblast hýždí a 3 dívky by si přály změnit jinou tělesnou partii. Všechny tělesné partie, tedy celkový vzhled těla, si přály změnit celkem 2 dívky (3,3%).

b) Ostatní (N= 21)

Ostatní dívky odpověděly na tuto otázku následovně. Celkem 7 dívek (33,3%) by si přálo změnit oblast stehen, dalších 6 dívek (28,6%) oblast břicha. Celkem 4 dívky (19%) by si přály změnit oblast paží, oblast hýždí 3 dívky (14,3%). Jiné tělesné partie si přála změnit 1 dívka (4,8%) a celkový vzhled těla si přály změnit 4 dívky (19%).

Oblasti změny	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Stehna	37	60,7%	7	33,3%
Břicho	34	55,7%	6	28,6%
Paže	12	19,7%	4	19%
Hýždě	13	21,3%	3	14,3%
Jiné	3	4,9%	1	4,8%
Vše	2	3,3%	4	19%

Tabulka č. 16: Tělesné oblasti, které si respondenti přejí změnit

5) Otázka č. 5: Proč jsi nespokojená s těmito partiemi (nebo partií)?

Nejčastějším možným důvodem, proč si dívky přály změnit určité tělesné partie, byl, že jsou tyto oblasti tlusté. Tento důvod zvolilo celkem 70 dívek (85%).

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Celkem 55 dívek (90,2%) by si přálo některé tělesné partie změnit z toho důvodu, že jsou tlusté. Další 4 dívky (6,6%) kvůli tomu, že jsou hubené a pouze 2 dívky (3,2%) z důvodu jejich svalnatosti.

b) Ostatní (N= 21)

Celkem 18 dívek (85,7%) by si přálo tělesné partie změnit kvůli tomu, že jsou tlusté. Další 2 dívky (9,5%) by si přály změnit své tělesné partie z toho důvodu, že jsou hubené a pouze 1 dívka (4,8%) z důvodu jejich svalnatosti.

Důvod ke změně tělesných partií	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Jsou tlusté	55	90,2%	18	85,7%
Jsou hubené	4	6,6%	2	9,5%
Jsou svalnaté	2	3,2%	1	4,8%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 17: Důvod respondentů ke změně tělesné partie (partií)

Z výše uvedených odpovědí vyplývá, že celkově není mezi čtenářkami a ostatními dívkami nijak znatelný rozdíl ohledně spokojenosti s vlastním tělem. Obě dvě skupiny by si přály změnit některou ze svých tělesných partií především z důvodu, že jsou tlusté. Zajímavým zjištěním ovšem je, že dívky, které časopisy nečtou, si ve větším počtu nepřály měnit některou ze svých tělesných partií nežli čtenářky dívčích časopisů. Čtenářky dívčích časopisů tedy vykazují větší nespokojenost svým tělem na základě touhy po změně některé ze svých tělesných partií. U ostatních otázek jsou odpovědi procentuálně vyrovnané.

8.2.1.4.Druhá část dotazníkových otázek

Druhá část dotazníkových otázek je zaměřena na důležitost tělesného vzhledu v sociokulturním kontextu a v rodině. Tato část se týká otázek 6 – 12.

6) **Otázka č. 6:** *Je pro tebe vzhled důležitý?*

Pro celkem 62 dívek (76%) je vzhled důležitý.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Pro 48 čtenářek (78,7%) dívčích časopisů je vzhled důležitý. Pro 5 dívek (8,2%) vzhled důležitý není a 8 dívek (13,1%) nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět.

b) Ostatní (N= 21)

Pro 14 ostatních dívek (66,7%) je vzhled důležitý, pro 5 dívek (23,8%) důležitý není a zbylé 2 dívky (9,5%) nevěděly, jak na tuto otázku odpovědět.

Důležitost tělesného vzhledu	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	48	78,7%	14	66,7%
Ne	5	8,2%	5	23,8%
Nevím	8	13,1%	2	9,5%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 18: Důležitost tělesného vzhledu

7) **Otázka č. 7:** *Hodnotíš ostatní podle toho, jak vypadají?*

Převážná většina, celkem 62 dívek (76%), ostatní nehodnotí podle toho, jak vypadají.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Celkem 4 dívky (6,6%), které čtou dívčí časopisy, hodnotí druhé na základě toho, jak vypadají. Převážná většina, tedy 50 dívek (82%) druhé tímto způsobem nehodnotí a zbylých 7 dívek (11,4%) nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět.

b) Ostatní (N= 21)

Celkem 5 dívek (23,8%), které nečtou dívčí časopisy, hodnotí druhé podle toho, jak vypadají. Většina, 12 dívek (66,7%), tímto způsobem nepostupuje a zbylé 4 dívky (9,5%) nevěděly, jak na tuto otázku odpovědět.

Hodnocení druhých skrze vzhled	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	4	6,6%	5	23,8%
Ne	50	82%	12	66,7%
Nevím	7	11,4%	4	9,5%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 19: Hodnocení druhých na základě vzhledu

8) Otázka č. 8: Myslíš si, že hubení lidé jsou ve společnosti oblíbenější?

Celkem 44 dívek (54%) si myslí, že hubení lidé jsou ve společnosti oblíbenější.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Celkem 33 dívek (54,1%) si myslí, že štíhlí lidé jsou ve společnosti oblíbení. Dalších 15 dívek (24,6%) tento názor nesdílí a zbylých 13 dívek nevědělo, jakou odpověď na tuto otázku zvolit.

b) Ostatní (N= 21)

Převážná většina, 11 dívek (52,4%), si myslí, že hubení lidé jsou ve společnosti oblíbení. Dalších 8 dívek (38,1%) tento názor nesdílí a 2 dívky (9,5%) nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět.

Oblíbenost štíhlých lidí	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	33	54,1%	11	52,4%
Ne	15	24,6%	8	38,1%
Nevím	13	21,3%	2	9,5%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 20: Důležitost vzhledu - Oblíbenost štíhlých lidí ve společnosti

9) Otázka č. 9: Je podle tebe tloušťka něčím, za co by se měl člověk stydět?

To, že je tloušťka důvodem k tomu, aby se člověk styděl, si myslí celkem 9 dívek (11%).

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Pro 6 čtenářek (9,8%) je tloušťka důvodem k tomu, aby se člověk styděl. Dalších 24 dívek (39,3%) tento názor nesdílí a převážná většina, 31 dívek (50,9%) nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět.

b) Ostatní (N= 21)

Pro 3 dívky (14,3%) je tloušťka důvodem ke studu člověka. Většina, 10 dívek (47,6%), tento názor nesdílí a 8 dívek nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět.

Důležitost tělesného vzhledu	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	6	9,8%	3	14,3%
Ne	24	39,3%	10	47,6%
Nevím	31	50,9%	8	38,1%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 21: Důležitost vzhledu – Tloušťka jako důvod hanby

10) Otázka č. 10: Záleží ti na tom, zda tě ostatní považují za štíhlou?

Počet odpovědí, které s daným tvrzením souhlasí nebo ne, je poměrně vyrovnaný, jak u čtenářek dívčích časopisů, tak u ostatních děvčat. Celkem 32 dívek (39%) odpovědělo, že je pro ně důležité, zda je ostatní lidé považují za štíhlou.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Pro 26 dívek (42,7%) je důležité, zda je ostatní považují za štíhlou. Pro 22 dívek (36,1%) není jejich tělesný vzhled v rámci soudů ostatních důležitý a 13 dívek (21,2%) nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět.

b) Ostatní (N= 21)

Celkem 6 dívkám (28,6%) záleží na tom, zda je ostatní hodnotí na základě jejich vzhledu jako štíhlé, pro 11 dívek (52,4%) to důležité není a 4 dívky (19%) nevěděly, jak na tuto otázku odpovědět.

Důležitost tělesného vzhledu	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	26	42,7%	6	28,6%
Ne	22	36,1%	11	52,4%
Nevím	13	21,2%	4	19%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 22: Důležitost tělesného vzhledu – Štíhlost jako zdroj společenského uznání

11) Otázka č. 11: *Domníváš se, že je důležité pro tvoji rodinu, jak vypadáš?*

Celkem 14 dívek (17%) sdílí názor, že jejich vzhled je pro jejich rodinu důležitý.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Celkem 13 dívek (21,3%) soudí, že pro jejich rodinu je jejich vzhled důležitý. Převážná většina dívek, celkem 43 (70,5%) si myslí, že jejich vzhled není pro jejich rodinu důležitý a 5 dívek (8,2%) neví, jak na tuto otázku odpovědět.

b) Ostatní (N= 21)

Pouze 1 dívka (4,7%) soudí, že je její vzhled pro rodinu důležitý. Dalších 17 dívek (81%) si myslí, že jejich vzhled pro rodinu důležitý není a zbylé 3 dívky (14,3%) nevědělo, jakou odpověď na tuto otázku odpovědět.

Důležitost tělesného vzhledu	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	13	21,3%	1	4,7%
Ne	43	70,5%	17	81%
Nevím	5	8,2%	3	14,3%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 23: Důležitost tělesného vzhledu – Důležitost tělesného vzhledu v rámci rodiny

12) Otázka č. 12: *Setkala ses někdy s tím, že by na tebe rodina vyvíjela tlak ohledně toho, jak vypadáš?*

Celkem 45 dívek (55%) se již ve svém dosavadním životě setkala s tím, že by na ně rodiče vyvíjeli tlak ohledně jejich vzhledu.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Dohromady 36 čtenářek (59%) se již setkala s tím, že by na ně rodina vyvíjela tlak ohledně jejich vzhledu. Dalších 24 dívek (39,3%) se s tímto jevem ještě nesetkala a 1 dívka (1,7%) nevěděla, jak na tuto otázku odpovědět.

b) Ostatní (N= 21)

Celkem 9 dívek (42,9%) se setkala s tím, že by na ně rodina vyvíjela tlak v souvislosti s jejich vzhledem. Dalších 11 dívek (52,4%) s tímto jevem nemá zkušenosti a pouze 1 dívka (4,7%) nevěděla, jak na tuto otázku odpovědět.

Tlak na vzhled ze strany rodiny	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	36	59%	9	42,9%
Ne	24	39,3%	11	52,4%
Nevím	1	1,7%	1	4,7%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 24.: Důležitost tělesného vzhledu – Tlak na tělesný vzhled ze strany rodiny

Ve druhé části dotazníkového šetření se setkáváme se zajímavým zjištěním. Pro čtenářky dívčích časopisů je vzhled důležitější více, nežli pro ostatní dívky. Ovšem v otázce hodnocení a posuzování ostatních podle vzhledu odpovědělo kladně více ostatních dívek, nežli čtenářek dívčích časopisů. Dalo by se tedy říci, že přesto že čtenářky dívčích časopisů vnímají tělo jako důležitou součást sociálního prostředí a také rodiny, neposuzují na jeho základě ostatní. Koho však posuzují, jsou ony samy. V otázce, zda je pro dívky důležité, jestli je společnost hodnotí jako štíhlé, odpověděly čtenářky dívčích časopisů ve větším procentuálním zastoupení kladněji a ostatní dívky naopak negativněji. Obě dvě skupiny si dále myslí, že štíhlý vzhled těla je důvodem oblíbenosti člověka ve společnosti a že tloušťka není něčím, za co by se měl člověk stydět.

8.2.1.5. Třetí část dotazníkových otázek

Třetí část dotazníkového šetření se zabývá tím, jak dívky vnímají mediální vzory či obrazy, které jsou médií prezentovány. Součástí této části jsou i otázky zaměřené na možnost nápodoby těchto vzorů. Daná část se týká otázek 13 – 16.

13) Otázka č. 13: *Přijdou ti ženy vystupující v médiích (v TV – moderátorky, v časopisech – fotky modelek atd.) hubené?*

Celkem 68 dívek (82%) si myslí, že ženy, které v různých médiích vystupují, jsou hubené.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Převážná většina čtenářek v celkovém počtu 52 (82,5%) si myslí, že ženy vystupující v médiích jsou příliš hubené. Dalších 8 dívek (13,1%) tento názor nesdílí a 1 dívka (1,7%) nevěděla, jak na tuto otázku odpovědět.

b) Ostatní (N= 21)

Celkem 16 dívek (76,2%) si myslí, že ženy, které vystupují v médiích, jsou hubené. Pouze 1 dívka (4,8%) tento názor nesdílí a zbylé 4 dívky (19%) nevěděly, jak na tuto otázku odpovědět.

Vzhled mediálních vzorů	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	52	85,2%	16	76,2%
Ne	8	13,1%	1	4,8%
Nevím	1	1,7%	4	19%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 25: Vzhled mediálních vzorů

14) Otázka č. 14: *Pokládáš je za vzor toho, jak bys chtěla vypadat?*

I přesto, že většině dívek přijdou ženy vystupující v médiích hubené, dohromady pouze 27 (33%) jich uvádí, že by chtěly vypadat jako ony.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Za svůj vzor je pokládá 24 dívek (39,3%), které čtou časopisy pro dívky. O trochu více, 29 (47,5%), je za svůj vzor nepokládá a zbylých 8 dívek (13,2%) nevědělo, jakou odpověď na danou otázku zvolit.

b) Ostatní (N= 21)

Pro celkem 3 dívky (14,3%) jsou ženy vystupující v médiích vzorem nápodoby. Pro převážnou většinu, 14 dívek (66,7%), tyto ženy vzorem nápodoby nejsou a 4 dívky nevěděly, jak na tuto otázku odpovědět.

Riziko nápodoby mediálních vzorů	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	24	39,3%	3	14,3%
Ne	29	47,5%	14	66,7%
Nevím	8	13,2%	4	19%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 26: Vzhled mediálních vzorů – Riziko nápodoby mediálních vzorů

15) Otázka č. 15: Máš nějaký konkrétní vzor (herečku, zpěvačku, modelku atd.) jak bys chtěla vypadat?

V této otázce možné nápodoby některého z mediálních vzorů odpovědělo celkem 41 dívek (50%) pozitivně.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Celkem 32 dívek (52,5%) uvedlo, že mají konkrétní vzor, který by chtěly následovat. Dalších 22 dívek (36,1%) uvedlo, že žádný takový vzor nemají a 7 dívek (11,4%) nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět.

b) Ostatní (N= 21)

Celkem 9 dívek (42,9%) uvedlo, že mají vzor, který by chtěly po fyzické stránce následovat. Dalších 10 dívek (47,6%) žádný takovýto vzor nemá a zbylé 2 dívky (9,5%) nevěděly, jakou odpověď na danou otázku zvolit.

Riziko nápodoby mediálních vzorů	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	32	52,5%	9	42,9%
Ne	22	36,1%	10	47,6%
Nevím	7	11,4%	2	9,5%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 27: Vzhled mediálních vzorů – Riziko nápodoby konkrétního mediálního vzoru

16) Otázka č. 16: Jestliže ano, koho?

Na tuto otázku odpovědělo 41 dívek (50%), které na otázku č. 15 odpovědělo pozitivně. Uváděné vzory, podle kterých by dívky chtěly vypadat, byly velice rozmanité. Veskrze se jednalo z větší části o zahraniční modelky, herečky a zpěvačky. Jako příklad uvedme jména, která se v odpovědích vyskytla vícekrát než jedenkrát:

- Nina Dobrev (herečka)
- Miley Cyrus (zpěvačka)
- Miranda Kerr (modelka)
- Cara Delevingne (modelka)
- Selena Gomez (herečka, zpěvačka)
- Taylor Swift (zpěvačka)
- Angelina Jolie (herečka, modelka)

Mezi odpověďmi se však vyskytla i jména česko-slovenských známých osobností. Pro příklad uvedme:

- Emma Smetana (televizní zpravodajka, modelka, herečka)
- Celeste Buckingham (zpěvačka)

Do odpovědí byly také zařazeny širší kategorie, jako například modelky. Dále se vyskytla kategorie, která nebyla pro toto empirické šetření nijak určující (kamarádka).

Ze třetí části dotazníkového šetření vyplývá, že mediální vzory jsou oběma skupinami vnímány jako štíhlé, přesto však v tomto přesvědčení mají procentuální převahu čtenářky dívčích časopisů, které taky ve větší míře odmítají názor, že by štíhlé mediální vzory byly příliš štíhlé. S tím souvisí také zjištění, že štíhlé mediální vzory jsou pro čtenářky dívčích časopisů vzory, které by si přály napodobit a to ve znatelně větší míře, nežli ostatní dívky, které nápodobu daných vzorů spíše odmítají. Pokud se ovšem podíváme na konkrétní vzory, které dívky uváděly, zjistíme, že mezi zastoupenými se vyskytují společensky známé osobnosti, z nichž ani jedna se nedá charakterizovat jako silnější co se tělesné postavy týče. Podíváme-li se dále na jejich údaje ohledně BMI, zjistíme, že převážná většina je v kategorii podváha⁴.

⁴ Pozn. autora: Údaje sloužící k vypočtení BMI známých osobností uvedených dívkami, byly zjištěny za pomoci webových stránek: <http://healthyceleb.com/>.

8.2.1.6. Čtvrtá část dotazníkových otázek

Čtvrtá a poslední část druhé části empirického šetření se zabývá rizikem vzniku poruch příjmu potravy (dále jen PPP) u respondentů.

17) Otázka č. 17: Zkoušela jsi někdy zhubnout?

Celkem 64 dívek (78%) se již někdy ve všem dosavadním životě pokusilo zhubnout.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Dohromady 49 čtenářek (80,3%) uvedlo, že se již alespoň jednou v životě pokusilo zhubnout. Dalších 11 dívek (18%) se o zhubnutí nikdy nepokusilo a 1 dívka (1,7%) nevěděla, jak na tuto otázku odpovědět.

b) Ostatní (N= 21)

Z dívek, které dívčí časopisy nečtou, odpovědělo celkem 15 (71,4%), že se již o zhubnutí alespoň jednou v životě pokusilo zhubnout. Dalších 6 dívek (28,6%) uvedlo, že se o zhubnutí nikdy nepokusilo.

Riziko vzniku PPP	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	49	80,3%	15	71,4%
Ne	11	18%	6	28,6%
Nevím	1	1,7%	0	0%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 28: Riziko vzniku PPP – Pokus o zhubnutí

18) Otázka č. 18: Kontroluješ, kolik jídla sníš nebo se někdy v jídle omezuješ?

Nad svým stravováním má kontrolu a přehled celkem 30 dívek (37%).

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Ze všech čtenářek dívčích časopisů celkem 33 dívek (54,1%) uvedlo, že mají kontrolu nad svým stravováním. Dalších 25 dívek (40,1%) uvedlo, že se v jídle nijak nekontrolují ani neomezují a zbylé 3 dívky (5,8%) si své stravování kontrolují nepravidelně.

b) Ostatní (N= 21)

Celkem 12 dívek (57,1%) má nad jídlem určitou kontrolu. Dalších 8 dívek (38,1%) uvedlo, že se v jídle neomezuje ani nekontroluje a zbylá 1 dívka (4,8%) si své stravování kontroluje občas.

Riziko vzniku PPP	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	33	54,1%	12	57,1%
Ne	25	40,1%	8	38,1%
Občas	3	5,8%	1	4,8%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 29: Riziko vzniku PPP – Kontrola a omezování v jídlu

19) Otázka č. 19: *Stalo se ti už někdy, že ses cítila přejedená a vyzvracela se?*

Na otázku, která se zaměřuje na riziko vzniku či výskytu PPP a to konkrétně rizika vzniku bulimie, odpovědělo 21 dívek (37%) pozitivně, tedy že se již minimálně jednou pokusily o vyvolávané zvracení.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Celkem 17 čtenářek (27,9%) uvedlo, že se již alespoň jedenkrát v životě pokusily o vyvolávané zvracení z důvodu kontroly jídla. Převážná většina dívek, 41 (67,2%) se o tento jev nikdy nepokusilo a 3 dívky (4,9%) uvedly, že se o vyvolávané zvracení pokusí občas.

b) Ostatní (N= 21)

Celkem 4 dívky (19%) uvedly, že se již alespoň jednou pokusily o vyvolávané zvracení. Dalších 16 (76,2%) se o vyvolané zvracení nikdy nepokusilo a pouze 1 dívka (4,8%) odpověděla, že se o vyvolávané zvracení pokusí nepravidelně.

Riziko vzniku PPP – bulimie	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	17	27,9%	4	19%
Ne	41	67,2%	16	76,2%
Občas	3	4,9%	1	4,8%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 30: Riziko vzniku PPP – Bulimie

20) Otázka č. 20: *Držela si už někdy hladovku se záměrem, abys zhubla?*

Na otázku, která se zaměřuje na riziko vzniku či výskytu PPP a to konkrétně vzniku anorexie, odpovědělo 26 dívek (33%) pozitivně, tedy že již minimálně jednou ve svém životě hladověly za účelem snížení své tělesné váhy.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Ze čtenářek časopisů pro dívky se již 21 z nich (34,4%) minimálně jednou ve svém životě pokusilo držet hladovku za snížením své tělesné hmotnosti. Dalších 37 dívek (60,1%) se o hladovění za účelem snížení váhy nikdy nepokusilo a 3 dívky (5,5%) uvedly, že se o hladovění pokoušejí nepravidelně.

b) Ostatní (N= 21)

Celkem 5 dívek (23,4%) se již setkalo s tím, že by držely hladovku za účelem snížení své tělesné hmotnosti. Převážná většina, 15 dívek (71,4%) se o hladovění nikdy nepokusilo a pouze 1 dívka se o hladovění pokouší nepravidelně.

Riziko vzniku PPP – anorexie	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Ano	21	34,4%	5	23,4%
Ne	37	60,1%	15	71,4%
Občas	3	5,5%	1	5,2%
Celkem	61	100%	21	100%

Tabulka č. 31: Riziko vzniku PPP – Anorexie

21) Otázka č. 21: *Znáš nějaké onemocnění, které se týká problémů s příjmem potravy? Jaké?*

Převážná většina dívek uvedla minimálně jedno onemocnění týkající se problému s příjmem potravy. Některé uvedly dvě nebo dokonce až tři. Pouze 17 dívek (21%) se k této otázce nevyjádřilo. Vyšlo najevo, že nejvíce je v povědomí dívek anorexie.

a) Čtenářky dívčích časopisů (N= 61)

Anorexii uvedlo ze čtenářek dívčích časopisů celkem 44 dívek (72,1%). Druhým nejvíce zastoupeným onemocněním byla bulimie, kterou uvedlo 38 dívek (62,3%). Dívky uváděly také jiné onemocnění, 9 (14,8%), mezi které patřila například obezita, cukrovka, problémy se štítnou žlázou či žaludkem. Zbýlých 9 dívek (14,8%) buď nevědělo, jak na danou otázku odpovědět, nebo neměly povědomí o některé z poruch příjmu potravy.

b) Ostatní (N= 21)

Celkem 6 dívek (28,6%) uvedlo jako známou poruchu příjmu potravy anorexii. O čtyři dívky více, tedy 10 (47,6%) uvedlo bulimii a zbylých 11 se vyjádřilo k ostatním poruchám příjmu potravy, jako jsou obezita či cukrovka. Zbýlých 8 dívek (38,1%) buď nevědělo, jak na danou otázku odpovědět, nebo neměly povědomí o žádné z poruch příjmu potravy.

Onemocnění ohledně příjmu potravy	Čtenářky dívčích časopisů		Ostatní	
	N= počet	Procenta	N= počet	Procenta
Anorexie	44	72,1%	6	28,6%
Bulimie	38	62,3%	10	47,6%
Jiné	9	14,8%	11	52,4%
Neodpovědělo	9	14,8%	8	38,1%

Tabulka č. 32: Riziko vzniku PPP – Onemocnění týkající se problémů s příjmem potravy

Ze čtvrté části dotazníkového šetření vyplývá, že obě dvě skupiny mají zkušenosti, které se týkají pokusů o hubnutí či omezeného stravování. Výraznější rozdíly se týkají otázek, které úzce souvisí s prvotními příznaky PPP. Příznaky bulimického chování, tedy vyvolané zvracení, se týkají více čtenářek dívčích časopisů, nežli ostatních dívek stejně tak jako příznaky anorektického chování a to držení hladovky, tedy striktního omezení v jídle. Přesto však u obou dvou otázek uvedly skoro dvě třetiny dívek, že se o chování související s těmito dvěma poruchami nikdy nepokusily. Povědomí o PPP či jiných poruchách či problémech týkajících se stravování měly v souvislosti s těmito dvěma poruchami v podstatně větší míře čtenářky dívčích časopisů. Ostatní dívky uváděly daleko více jiné poruchy, které mohou souviset s omezeným stravováním.

8.2.2. Druhá část dotazníkového šetření

Druhá a poslední část dotazníkového šetření se týká popularity časopisů, jejich obsahu a mediálních obrazů, které jsou v časopisech uveřejňovány. Cílem bylo zjistit, jaké časopisy respondenti čtou, jestli věnují pozornost jejich obsahu ve spojitosti s radami a doporučeními ohledně tělesného vzhledu, jak vnímají mediální obrazy v časopisech uveřejněné a jaký je jejich názor na tělesný vzhled těchto mediálních obrazů v osobnostním a sociokulturním kontextu. Celkově se druhá část dotazníků sestává z 11 otázek.

1) Otázka č. 1: *Kupuješ si pravidelně nějaký časopis?*

Pouze 14 dívek (17%) odpovědělo, že si kupují jakýkoliv časopis pravidelně. Převážná většina, celkem 51 dívek (62%) uvedlo, že si žádný časopis s pravidelností nekupují a zbylých 17 dívek (21%) uvedlo, že jsou občasnými kupujícími časopisů.

Pravidelnost čtení časopisů	N= počet	Procenta
Ano	14	17,1%
Ne	51	62,2%
Občas	17	20,7%

Tabulka č. 33: *Dívčí časopisy – Pravidelnost čtení časopisů*

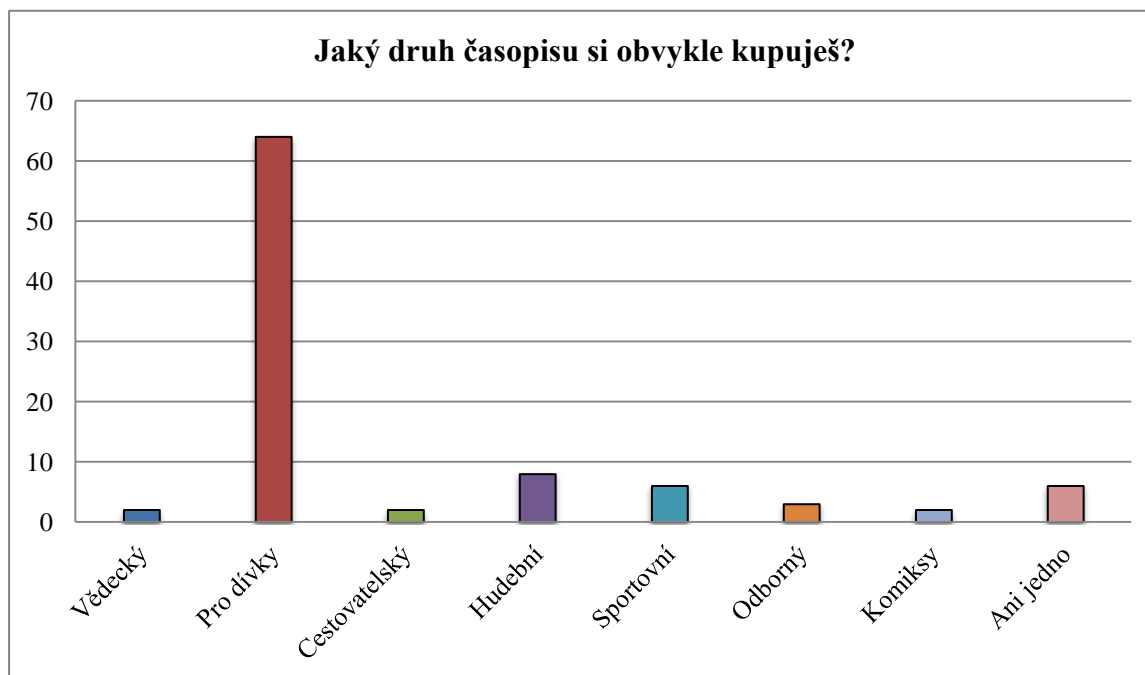
2) Otázka č. 2: *Jaký druh časopisu si obvykle kupuješ?*

Dívky v této otázce mohly odpovědět více možnostmi. Nejvíce zastoupený druh časopisu byl zvolen dívčí časopis a to celkem v počtu 61 (74,3%). Druhým nejčtenějším druhem časopisu byl hudební. Byl uveden celkem 8 dívkami (9,8%). Sportovní časopis byl uveden 6 dívkami (7,3%). Odborný druh časopisu byl zvolen celkem 3 dívkami (3,7%) a druhy časopisů jako je vědecký, cestovatelský a komiksy byly zvoleny ve stejném počtu a to po dvou odpovědích (dohromady 7,3%). Ani jeden z těchto druhů časopisů nebo vůbec žádný časopis si nekupuje 6 dívek (7,3%).

Druhy časopisů	N= počet	Procenta
Vědecký	2	2,4%
Pro dívky	61	74,3%
Cestovatelský	2	2,4%
Hudební	8	9,8%
Sportovní	6	7,3%

Odborný	3	3,7%
Komiksy	2	2,4%
Ani jedno	6	7,3%

Tabulka č. 34: Dívčí časopisy – Duhy časopisů kupovaných respondenty

Graf č. 5: Zastoupení druhů časopisů

Následující odpovědi se týkaly pouze dívek, které dívčí časopisy četly, proto je celkový počet 61 dívek (N= 61).

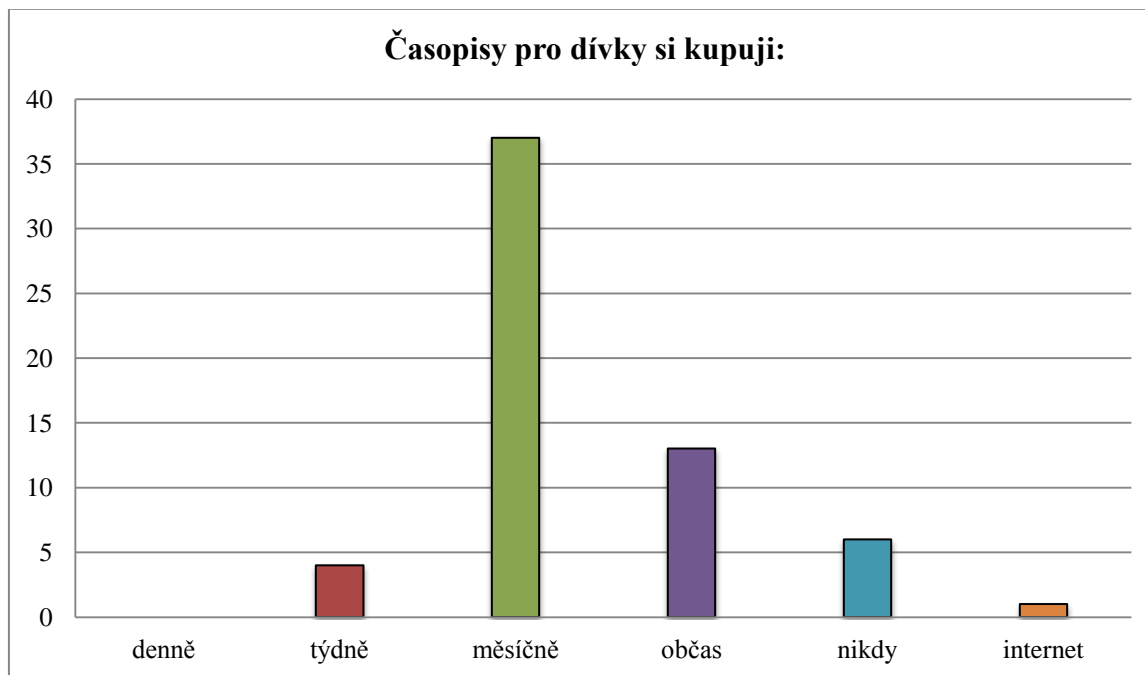
3) Otázka č. 3: Časopis(y) pro dívky si kupuji:

Z celkového počtu 61 dívek, které odpověděly na otázku č. 2, že si kupují časopis pro dívky, si žádná z dívek časopis nekupuje denně. Týdně si časopis kupují 4 dívky (6,6%). Nejvíce dívek si časopis kupuje jednou za měsíc, celkem 37 dívek (60,7%). Občas, tedy s časovou neurčitostí, si časopis kupuje celkem 13 dívek (21,3%). Žádný časopis si nekupuje 6 dívek (9,8%) a na internetu je čte 16 dívek (1,6%).

Pravidelnost čtení časopisů	N= počet	Procenta
Denně	0	0%
Týdně	4	6,6%
Měsíčně	37	60,7%

Občas	13	21,3%
Nikdy	6	9,8%
Čtu je na internetu	1	1,6%

Tabulka č. 35: Dívčí časopisy – Pravidelnost čtení dívčích časopisů

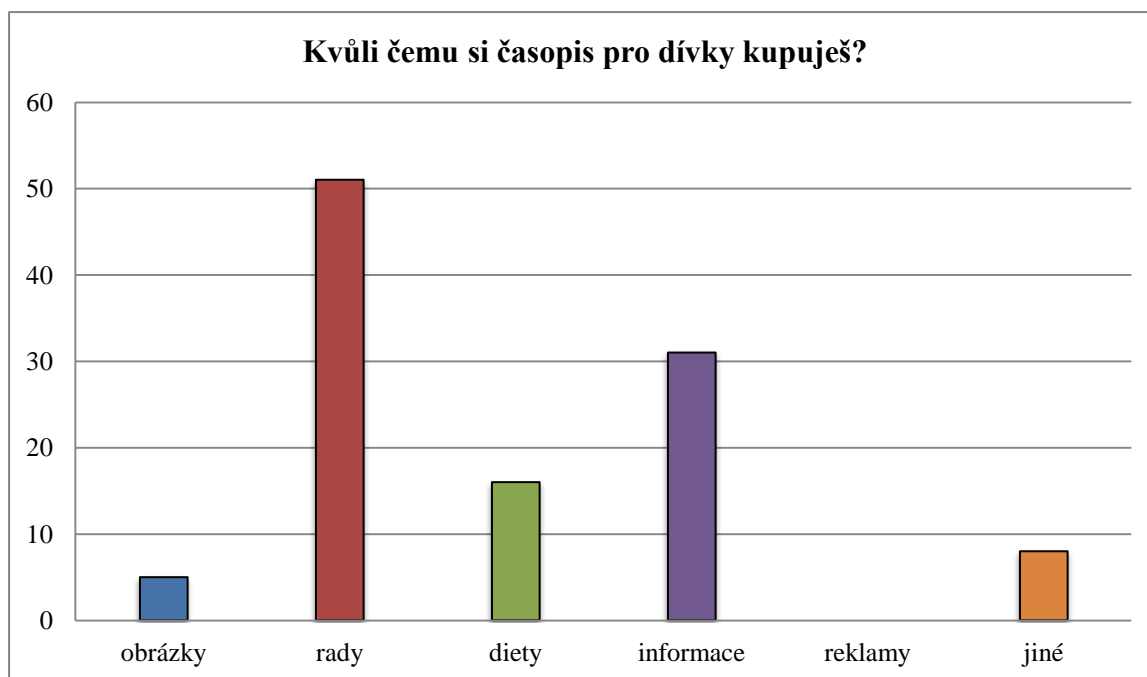
Graf č. 6: Pravidelnost čtení dívčích časopisů

4) Otázka č. 4: Kvůli čemu si časopis pro dívky kupuješ?

Nejčastějším důvodem, proč si dívky časopis pro dívky kupují, jsou rady. Tuto možnost zvolilo celkem 51 dívek (83,6%). Druhým nejčastějším důvodem byly informace, 31 dívek (50,8%). Třetím nejčastějším důvodem byly diety. Tuto možnost zvolilo celkem 16 dívek (26,2%). Kvůli obrázkům si časopis pro dívky kupuje celkem 5 dívek (8,2%) a kvůli jiným důvodům 8 dívek (13,1%).

Důvody čtení dívčích časopisů	N= počet	Procenta
Obrázky	5	8,2%
Rady	51	83,6%
Diety	16	26,2%
Informace	31	50,8%
Reklamy	0	0%
Jiné	8	13,1%

Tabulka č. 36: Důvody čtení dívčích časopisů

Graf č. 7: Důvody čtení dívčích časopisů

5) Otázka č. 5: Máš nějaký oblíbený časopis(y) pro dívky? Jaký a proč?

Dívky u této otázky mohly uvést více než jeden časopis pro dívky. Mezi nejoblíbenější časopis patří časopis Bravo. Tento časopis zvolilo jako oblíbený celkem 29 dívek (47,5%). Pro 23 dívek (37,7%) je oblíbeným časopisem Top Dívka a pro 15 (24,6%) Bravo Girl. Čtvrtým časopisem je na stupnici oblíbenosti časopis Popcorn a to pro 11 dívek (18%). Časopis Lissy, jež je řazen druhem mezi komiksy, dostal jeden hlas (1,6%).

V uvedených časopisech se vyskytly i časopisy určené pro dospělé ženy. Pro 2 dívky (3,3%) byl oblíbeným časopisem časopis Cosmopolitan a po jednom hlase získaly časopisy Vogue, Elle a Marie Claire (dohromady 4,9%).

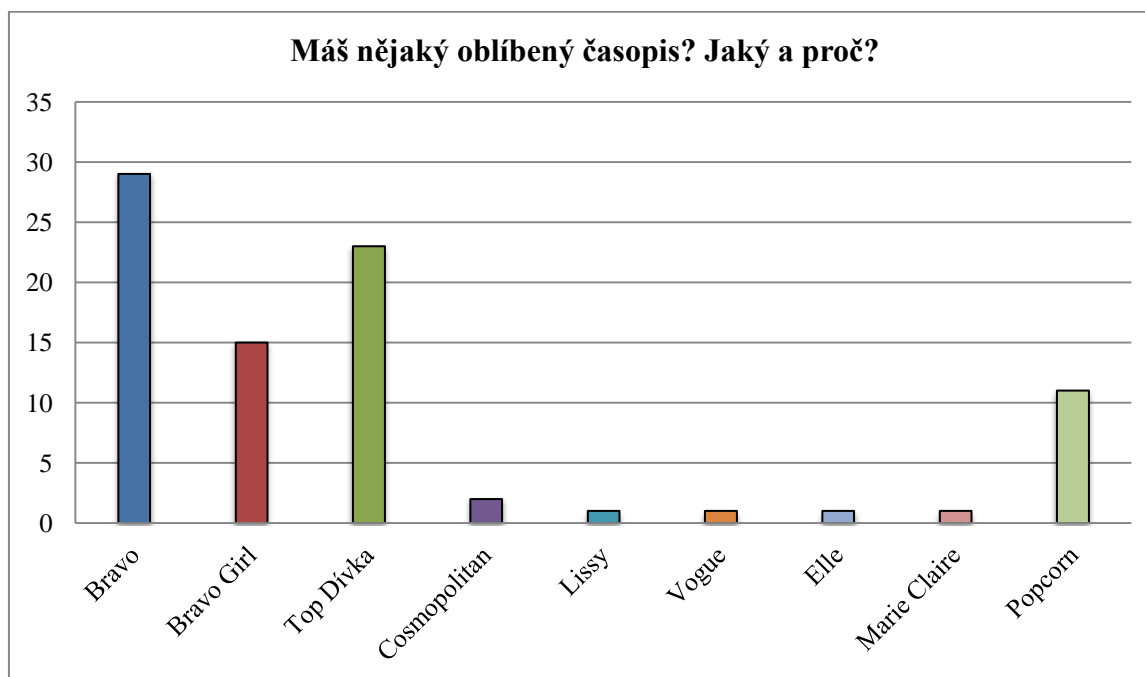
Důvody, které dívky většinou udávaly, byly různé. Uvedme pár příkladů:

- *Protože se dozvím co je v módě, zdravá strava a něco o klucích.* (Bravo)
- *Protože je zábavný a baví mě fotostory.* (Bravo girl)
- *Je tam vše, co mě zajímá, dobré rady.* (Bravo)
- *Líbí se mi kosmetické rady a dárky.* (Top dívka)
- *Kvůli oblíbené celebritě a plakátům.* (Popcorn)

Popularita dívčích časopisů	N= počet	Procenta
Bravo	29	47,5%
Bravo Girl	15	24,6%

Top Dívka	23	37,7%
Popcorn	11	18%
Lissy	1	1,6%
Cosmopolitan	2	3,3%
Elle, Vogue, Marie Claire	3	4,9%

Tabulka č. 37: Dívčí časopisy – Popularita dívčích časopisů

Graf č. 8: Popularita dívčích časopisů

6) Otázka č. 6: Využila si nebo si se někdy řídila radami, které byly v časopise uvedené?

Celkem 29 dívek (47,5%) již někdy využilo rad, které byly v časopise uvedené. Dívek, které nikdy rad z časopisů nevyužilo, bylo celkem 12 (19,7%). Občasné využívání rad bylo odpovědí celkem 20 dívek (32,8%).

Využití rad z časopisů	N= počet	Procenta
Ano	29	47,5%
Ne	12	19,7%
Občas	20	32,8%

Tabulka č. 38: Využití rad z časopisů

7) Otázka č. 7: Týkaly se některé z těchto rad diet a hubnutí?

Rady v časopisech, kterých dívky využily, se týkaly témat diet a hubnutí u 31 dívek (50,1%). Celkem 26 dívek (42,6%) využilo rad týkajících se jiných témat a 4 dívek (8,2%) využilo rad ohledně diet a hubnutí občas.

Pravidelnost čtení časopisů	N= počet	Procenta
Ano	31	50,1%
Ne	26	42,6%
Občas	4	8,2%

Tabulka č. 39: Rady týkající se diet a hubnutí

8) Otázka č. 8: Přijdou ti fotomodelky, uveřejněné v časopisech, příliš hubené?

Pro celkem 26 dívek (42,6%) jsou fotomodelky, které jsou v časopisech uveřejněné, příliš hubené. Celkem 11 dívek (18%) tento názor nesdílí. Občas vnímá fotomodelky příliš hubené celkem 23 dívek (37,7%) a 1 dívka (1,6%) se k této otázce nevyjádřila.

Podoba mediálních obrazů	N= počet	Procenta
Ano	26	42,6%
Ne	11	18%
Občas	23	37,7%
Neodpovědělo	1	1,6%

Tabulka č. 40: Podoba mediálních vzorů

9) Otázka č. 9: Myslíš si, že takto vypadají doopravdy?

Celkem 14 dívek (23%) si myslí, že příliš štíhlý vzhled je realistickou podobou fotomodelek. Většina dívek, 31 (50,8%) tento názor nesdílí a 15 dívek (24,6%) nevědělo jakou odpověď zvolit. Jedna dívka (1,6%) se k této otázce vůbec nevyjádřila.

Realistická podoba mediálních vzorů	N= počet	Procenta
Ano	14	23%
Ne	31	50,8%
Nevím	15	24,6%
Neodpovědělo	1	1,6%

Tabulka č. 41: Realistická podoba mediálních vzorů

10) Otázka č. 10: Chtěla bys vypadat jako tyto dívky?

Celkem 23 dívek (37,7%) by si přálo vypadat jako mediální vzory, které jsou v časopisech zveřejňovány. O dvě dívky víc, tedy 25 dívek (41%) tuto touhu nesdílelo a 12 dívek (19,7%) nevědělo jakou odpověď zvolit. Jedna dívka (1,6%) se k otázce vůbec nevyjádřila.

Riziko nápodoby mediálních vzorů	N= počet	Procenta
Ano	23	37,7%
Ne	25	41%
Občas	12	19,7%
Neodpovědělo	1	1,6%

Tabulka č. 42: Riziko nápodoby mediálních vzorů

11) Otázka č. 11: Je postava fotomodelek dle tvého názoru ideálním tělem pro ostatní dívky a ženy?

Celkem 19 dívek (31,1%) si myslí, že postava fotomodelek je ideálním tělem pro ostatní dívky a ženy. Ostatních 26 dívek (42,6%) tento názor nesdílí. Celkem 15 dívkám (24,7%) přijde postava fotomodelek ideální pouze občas, podle toho, jak konkrétně daná postava vypadá. Jedna dívka (1,6%) se k této otázce vůbec nevyjádřila.

Ideální tělo mediálních vzorů	N= počet	Procenta
Ano	19	31,1%
Ne	26	42,6%
Občas	15	24,7%
Neodpovědělo	1	1,6%

Tabulka č. 43: Ideální tělo mediálních vzorů

Ze čtvrté části dotazníkového šetření týkající se časopisů a čtenářek dívčích časopisů vychází najevo, že nejoblíbenějším druhem časopisu je u dívek časopis pro dívky, který si většinou kupují jednou do měsíce kvůli radám, různým informacím a dietám, podle kterých se někdy řídí. Nejoblíbenější časopisy jsou Bravo Girl! a Top Dívky. Ohledně podoby mediálních vzorů sdílejí čtenářky časopisů názor, že tyto vzory jsou příliš hubené a jejich tělesná podoba není reálná. V otázce nápodoby mediálních vzorů jsou názory dívek velmi vyrovnané podobně jako u přesvědčení, že je podoba mediálních vzorů tělesným ideálem. Přesto si více dívek myslí, že štíhlá podoba mediálních vzorů není tělesným ideálem pro ostatní dívky a ženy a uváděly, že si ji samy nepřejí napodobit.

8.3. Analýza obsahu časopisů

Jelikož bylo z dotazníkového šetření zjištěno, že mezi nejpopulárnější časopisy pro dívky patří časopis Bravo Girl! a Top Dívky, byla pozornost v analýze obsahu zaměřena na ně. Časopisy jsou krátce charakterizovány a následně rozebrány v souvislosti s jejich textovým a obrazovým obsahem. Při analýze obsahu byla pozornost zaměřena na témata týkající se vzhledu a změny tělesné postavy. Dále byla pozornost zaměřena na vzhled mediálních vzorů, které byly v časopisech uveřejňovány.

Pro účely celkové textové obsahové analýzy byl obsah časopisu rozdělen do devíti kategorií, podle tematického zaměření rubrik a v nich uveřejněných článků. Tyto kategorie se objevují v obou časopisech. Těmito kategoriemi jsou:

- obsah (titulní strana, obsah, sdělení redakce, komunikace čtenáře a redakce)
- plakáty (plakáty hvězd)
- inzerce (reklamní sdělení)
- život (životní příběhy)
- zábava (rubriky, jejichž cílem je čtenáře pobavit)
- zájmy (hudba, film, sport atd.)
- celebrity (informace o známých osobnostech)
- krása a móda (vše, co se týká tělesného vzhledu, líčení, oblékání)
- láska a sex (milostná a sexuální tematika)

V analýze obsahu týkajícího se vzhledu a změny tělesné postavy jsou uvedeny konkrétní rubriky, které se daným tématem zabývají, jejich stránkový podíl a stručná charakteristika toho, jak je toto téma v dané rubrice prezentováno. Dále jsou uvedeny příklady zveřejňování daného tématu v konkrétních rubrikách. Tyto příklady se netýkají pouze problematiky tělesné postavy, ale také problematiky celkového tělesného vzhledu, který s tematickým zaměřením práce úzce souvisí.

Pro účely obrazové obsahové analýzy byl obsah časopisu rozdělen do dvou kategorií:

- celkové tělo (celková tělesná postava)
- obličej (pouze obličej nebo horní polovina těla nad prsy)

Obrazová analýza časopisu Bravo Girl! a Top Dívky se týká mediálních obrazů, které jsou v daném časopise zobrazeny celkově s jejich tělesnou postavou.

Kategorie celkové tělo je dále rozdělena na kategorii Celebrity a kategorii Modelky z důvodu značného odlišení v přístupu zmíněných dvou časopisů. Pojem „celebrita“ je zde chápán jako společensky

známá osobnost. Pojem „modelka“ má v kontextu dané analýzy charakteristiku neznámé stejného věkového rozhraní jako je cílová skupina čtenářů, která je časopisem zobrazena na fotografii, kde pózuje.

Nutno dodat, že konkrétní obrazová analýza se týká pouze mediálních obrazů zobrazujících dívky a ženy na fotografiích. Do analýzy nebyla započítána titulní strana a mediální obrazy zobrazené na plakátech a ve fotorománu. Dále se analýza mediálních obrazů netýká fotografií nebo obrázků zobrazujících jídlo, kosmetické produkty, přírodu a jiné kategorie, které se netýkají problematiky tělesného vzhledu.

8.3.1. Analýza obsahu časopisu Bravo Girl!

Analýza textového obsahu

Časopis Bravo Girl! vychází od roku 2005 a je charakterizován svým vydavatelem jako časopis, který je určený pro dívky od 11 do 16 let. Níže je uvedena tabulka se specifickými charakteristikami, mezi něž patří uvedení rubrik, které jsou součástí časopisu.

Název	Bravo Girl!
Periodicita	Měsíčník
Vydavatel	Bauer Media, v. o. s.
Počet stran	52 stran
Cena	39,- Kč
Tiskový náklad⁵	49 295
Prodaný náklad	33 457
Pravidelné rubriky⁶	obsah trendy móda beauty action & girl's love & intim kluci ze života fun fotoromán report body křížovka stars life horoskop

Tabulka č. 44: Stručná charakteristika časopisu Bravo Girl!

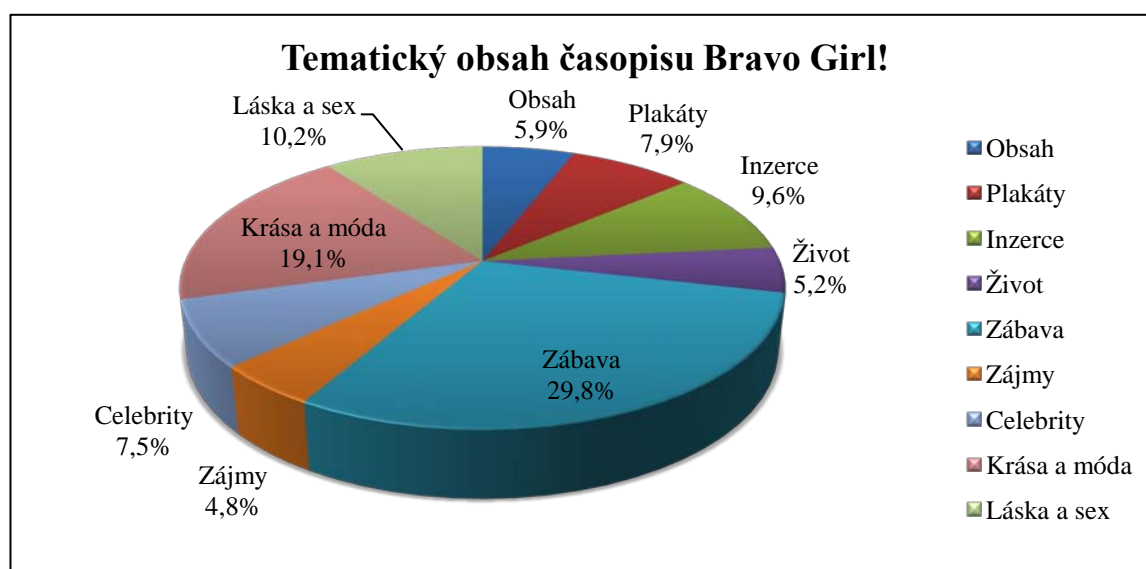
Z pohledu celkové analýzy obsahu šesti čísel časopisu Bravo Girl od ledna 2014 do června 2014, předkládá tato kapitola jak celkovou analýzu obsahu se zaměřením na zmíněných devět kategorií a jejich procentuální zastoupení, tak analýzu obsahu zaměřenou především na problematiku tělesného vzhledu.

⁵ Informace o tištěném a prodaném nákladu viz Kancelář ověřování nákladu tisku ABC ČR, data za červenec 2014, dostupné z <http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk/>

⁶ Zpracováno podle: časopis Bravo Girl! z období leden 2014 až červen 2014, čísla 01/2014 – 06/2014.

Dále kapitola předkládá příklady titulků či úryvky článků, ve kterých byla daná tematika zpracována. V neposlední řadě je se analýza obsahu týká i obrazové stránky časopisu a to v souvislosti s předkládanými mediálními obrazy v obou dvou časopisech. Prevalence daných mediálních obrazů je uvedena v procentuálním zastoupení a týká se mediálních obrazů, jejichž zobrazení se týká celkové tělesné postavy a obličeje.

V souvislosti s textovou analýzou obsahu vyšlo najevo, že nejvíce zastoupenou kategorií je Zábava (29,8%). Druhou nejvíce zastoupenou kategorií je Krása a móda (19,1%), dále Láska a sex (10,2%), Inzerce (9,6%), Plakáty (7,9%), Celebrity (7,5%), Obsah (5,9%), Život (5,2%) a nejméně zastoupenou kategorií je kategorie Zájmy (4,8%).

Graf č. 9: Tematický obsah časopisu Bravo Girl!

Z celkem 16 rubrik, které se v časopisu Bravo Girl! pravidelně vyskytují, se tématice tělesné postavy, péče o celkový fyzický vzhled a postavu věnuje, nebo se této problematice pouze zběžně dotýká, celkem pět rubrik. Mimo rubriky jako jsou Trendy, Beauty, Móda a Body, kde bychom tematiku ideálního štíhlého těla očekávali, se tato tematika vyskytuje i v rubrikách, u kterých to na první pohled nemuselo být zřejmé, jako je například Action & Girls. Rubriky, kde se tematika těla objevuje a stručná charakteristika toho, jak bylo téma v dané rubrice prezentováno, je uvedeno níže:

Název rubriky	Obvyklý rozsah
Trendy	2 strany A4
Móda	6 stran A4

Beauty	8 - 12 stran A4
Girls & Action	2 - 3 strany A4
Body	2 strany A4

Tabulka č. 45: Rubriky, v nichž se vyskytovala tematika těla a krásy s uvedením počtu stran – Top Dívky

- **Rubrika Trendy**

Rubrika o tom, co je v módě a co není (*In versus Out*) skrze prezentaci na celebritách nebo modelkách. Zaměření článků se týká proklamování sportu, make-upu nebo určitého druhu oblečení z důvodu lepšího vzhledu postavy a celkového společenského uznání.

Příklady:

„Do it yourself! Taky jsi začala slintat nad špičkovým modelem Taylor Swift? A jaké jí to dělá křivky, co? My tyhle šaty rozhodně musíme mít. /.../“

„Sukně do pasu! Že se venku ochlazuje, neznamená, že všechny tvé sukně musí skončit na dně skříně. Koukni na nový hit – kolové sukně! Krásně se vlní při chůzi., a protože se nosí vysoko do pasu, prodlužují nohy. A to přece není nikdy na škodu :).“

- **Rubrika Móda**

Rubrika nabízí prezentování oblečení skrze štíhlé dívky. Konkrétně se většina článků týká určitého kusu oblečení v souvislosti s typem tělesné postavy a doporučení, jak daný kus oblečení nosit nebo jaký jeho typ zvolit. V rubrice se dále objevují doporučení, které oblečení vytvaruje dokonale štíhlou postavu, jak vypadat co nejlépe za každé situace.

Důležité je zmínit v souvislosti s danou rubrikou, že obrazový obsah, tedy prezentace mediálních vzorů, podstatně převládá nad textovým obsahem. Textový obsah se v dané rubrice týká především titulků a krátkých úryvků k mediálním obrazům.

Příklady:

„Džínová revoluce! Aktivně formující modely Levi's® Revel tě dostanou! Díky novým technologiím můžeš mít zadeček a nohy, jaké jsi vždy chtěla. /.../“

- **Rubrika Beauty**

V dané rubrice se nachází především prezentace ideálního tělesného vzhledu, co se týče fyzické krásy a proporcí obličeje. Součástí rubriky jsou doporučení ohledně celkového fyzického vzhledu, především vzhledu obličeje, vlasů a nehtů. Dále se v ní objevují tipy na produkty, které pomáhají zeštíhlet (krémy proti celulitidě, sprchové gely atd.).

Příklady:

„Měj to pod kontrolou! Máš pocit, že hodinky v beauty rubrice nemají co pohledávat? Omyl! Tyhle ano, protože pomáhají hubnout a štíhlé tělo je přece krásné, ne? /.../.“

Beauty program na 14 dní (Krásná a fit za 14 dní) – titulky: „Top nožky“, „Pálivým na spalování“, „Štíhlé boky“, „Fit břicho“, „Trénuj hezká stehna“, „Zabiják tuků“.

„Chceš být krásná? Jez správně!“

„Jestli máš pocit, že ti chybí sexy křivky, je na čase si je vytvořit uměle. Hlavně žádné vycpávky. Pohraj si s vypracovanými střihy. Poohlédni se v obchodech po monokinách s průstřihy na bocích. Vizually ti vytvoří úzký pas a tím i oblejší boky. /.../.“

- **Rubrika Girls & Action**

Rubrika, která různými žánry i formami zpracovává témata, která jsou pro dívky aktuální. V souvislosti s problematikou ideálního štíhlého těla, bylo tělo diskutováno v otázce partnerských vztahů. V rubrice jsou dále uvedeny rady a tipy, jak být atraktivnější skrze vzhled postavy, ale i chování. Součástí rubriky jsou i dotazy dívek, jak svou tělesnou postavu zlepšit, jak zhubnout nebo jak se oblékat, aby nevypadaly silně. Dále byly v dané rubrice uvedeny rady, jak mít své tělo a celkový fyzický vzhled ráda.

- **Rubrika Body**

Tematicky zaměřená na docílení pěkné a štíhlé postavy. Často je taková podoba dáována do srovnání s celebritami. Součástí rubriky jsou konkrétní cviky, návody a dietetická doporučení. V rubrice se také objevuje prezentace sportů, díky kterým mohou dívky docílit pěkné postavy.

Informace uvedeny výše, jsou výčtem a zprůměrováním obsahové stránky všech vydání daného časopisu v období půl roku, tedy šesti čísel.

Pro lepší představu jsou na konci diplomové práce v části Přílohy uveřejněny fotografie, které byly součástí zmíněných rubrik (viz *Příloha č. 1*).

Analýza mediálních obrazů

Obrazová analýza časopisu Bravo Girl! se týká mediálních obrazů, které jsou v daném časopise zobrazeny. Předmětem zájmu diplomové práce a empirického šetření jsou mediální obrazy, které jsou zobrazeny celkově s jejich tělesnou postavou.

Výsledky, které jsou uvedeny v tabulce níže, jsou zprůměrováním všech šesti čísel za období leden 2014 až červen 2014.

Analýza mediálních obrazů	N= počet	Procenta		N=počet	Procenta
Tělo	41,8	61,9%	Celebrity	27	64,6%
			Modelky	14,8	35,4%
Obličej	25,7	38,1%			
Celkem	67,5	100%		41,8	100%

Tabulka č. 46: Analýza mediálních obrazů v časopise Bravo Girl! – výsledky

Z analýzy vyplývá, že v časopisech se daleko více objevuje celková tělesná postava nežli samotný obličej. Mediální obrazy zobrazující celkovou tělesnou postavu se daleko více týkaly celebrit (64,6%) nežli modelek, které nebyly nijak známé díky svému společenskému působení (35,4%). Zajímavým faktem, který z analýzy mediálních obrazů vyplývá, je, že ani na jediném obrázku nebyla zobrazena celebrita či modelka, o které by se dalo říci, že je silnější postavy. Všechny obrazy byly štíhlé postavy (viz *Příloha č. 1*).

Analýza obsahu textu a mediálních obrazů uveřejněných v časopise Bravo Girl! přináší zjištění, která dokládají, že tento časopis svým čtenářkám předkládá v souvislosti s ideální tělesnou postavou články a obrazy, které potvrzují společenskou důležitost štíhlého těla. Štíhlé tělo je vyzdvihováno skrze společensky známé osobnosti, které jsou v časopise zastoupeny daleko více nežli obyčejné dívky, které by se čtenářkám cílové skupiny časopisu podobaly. Jestliže se v časopise vyskytla celebrita, která byla silnější tělesné postavy, článek, který se takovéto situace týkal, reagoval na její tělesný vzhled negativně a odmítavě. Celkově časopis předkládal názor, že mít silnější tělesnou postavu není hezké ani společensky uznávané. Paradoxem proto bylo, když se v jedné rubrice vyskytl článek, který dívky přesvědčoval, aby se měly rády takové, jaké jsou i co se týče silnější tělesné postavy.

8.3.2. Analýza obsahu časopisu Top Dívky

Analýza textového obsahu

Časopis Top Dívky vychází od roku 1995 a je charakterizován svým vydavatelem jako lifestyleový magazín pro dívky ve věku od 11 do 15 let. Níže je uvedena tabulka se specifickými údaji, mezi něž také patří uvedení pravidelných rubrik.

Název	Top Dívky
Periodicita	Měsíčník (12 vydání za rok)
Vydavatel	Empresa Media, a. s.
Počet stran	68 stran
Cena	44,90 Kč
Tiskový náklad⁷	31 250
Prodaný náklad	19 008
Pravidelné rubriky⁸	obsah trends vip beauty style móda life food love & duše fotoromán servis soutěž

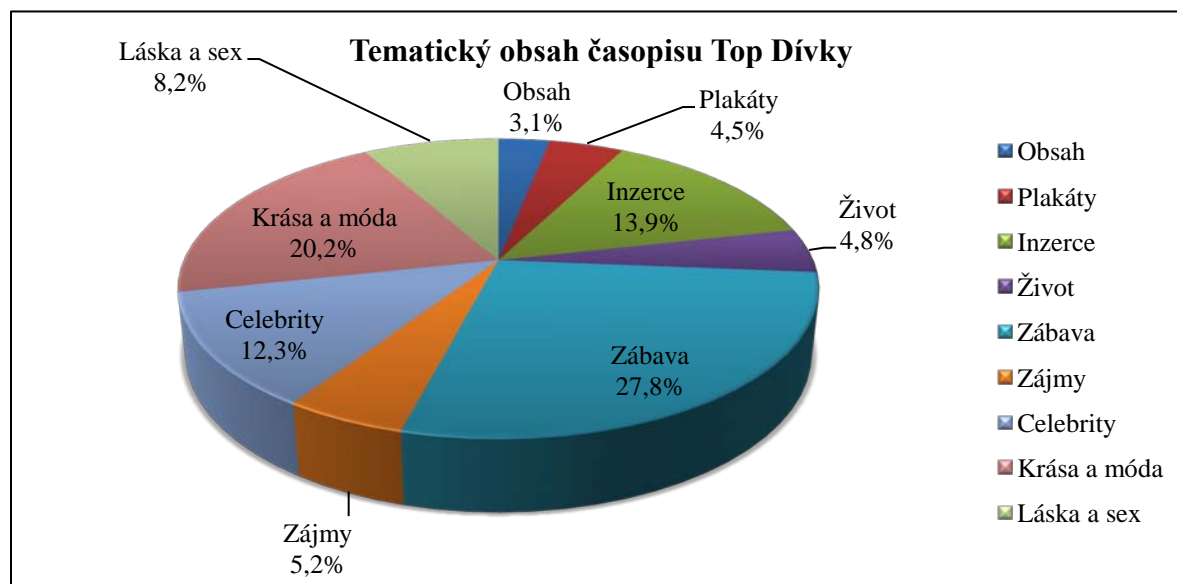
Tabulka č. 47: Stručná charakteristika časopisu Top Dívky

V rámci celkové analýzy obsahu šesti čísel časopisu Top Dívky od ledna 2014 do června 2014, předkládá tato kapitola jak celkovou analýzu obsahu se zaměřením na zmíněných devět kategorií a jejich procentuální zastoupení, tak analýzu obsahu zaměřenou především na problematiku tělesného vzhledu, stejně tak, jak tomu bylo v předešlé kapitole, jež se týkala analýzy obsahu časopisu Bravo Girl!. Analýza obsahu se u časopisu Top Dívky týká celkového tematického obsahu, konkrétních titulků či článků zaměřujících se na problematiku tělesného vzhledu a na uveřejněné mediální obrazy.

⁷ Informace o tištěném a prodaném nákladu viz Kancelář ověřování nákladu tisku ABC ČR, data za červenec 2014, dostupné z <http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk/>

⁸ Zpracováno podle: časopis Top Dívky z období leden 2014 až červen 2014, čísla 01/2014 – 06/2014.

V souvislosti s celkovou analýzou obsahu časopisu Top Dívky, která byla rozdělena do zmíněných devíti kategorií, vyšlo najevo, že nejvíce zastoupenou kategorií je Zábava (27,8%). Druhou nejvíce zastoupenou kategorií je Krása a móda (20,2%), dále Inzerce (13,9%) Láska a sex (8,2%), Celebrity (12,3%), Zájmy (5,2%), Život (4,8%), Plakáty (4,5%) a nejméně zastoupenou kategorií je kategorie Obsah (3,1%).

Graf č. 10: Tematický obsah časopisu Top Dívky

Z celkem 12 rubrik, které se v časopise pravidelně vyskytují, se tematika spojená s tělesnou postavou a celkovým tělesným vzhledem vyskytuje celkem ve třech rubrikách. Na rozdíl od časopisu Bravo Girl!, rubrika, která by se týkala čistě podoby těla (rubrika *Body*), v tomto časopise zcela chybí. Na druhou stranu je toto téma zahrnuto do rubriky Beauty, která má většinou více stran, nežli je tomu tak v případě časopisu Bravo Girl!.

Název rubriky	Obvyklý rozsah
Style	6 – 10 stran A4
Beauty	9 - 14 stran A4
Móda	7 – 14 stran A4

Tabulka č. 48: Rubriky, v nichž se vyskytovala tematika těla a krásy – Top Dívky

- **Rubrika Style**

Rubrika Style se zabývá aktuálními nejen módními, ale také lifestylovými trendy. Zaměřuje se na to, co je in a co ne a to i v otázce tělesné postavy a celkového fyzického vzhledu. Součástí rubriky jsou i otázky čtenářek, které jsou různého zaměření. Rubrika dále přináší návody, jak vypadat jako hvězda či celebrita (vždy konkrétní) a jak celebrity napodobit, aby dívka byla taky tak úspěšná. Tyto rady se týkají pouze fyzického vzhledu, nikoli dovedností či znalostí.

Příklady:

„Káva a hubnutí! Mohu pít kávu, když se snažím zhubnout? Jakou má vlastně káva kalorickou hodnotu?“ Odpovědí na otázku bylo, že káva nemá skoro žádný vliv na hubnutí, ale může být součástí diety. Ovšem bez cukru a mléka.

- **Rubrika Beauty**

Rubrika, která se jako jediná přímo zabývá tematikou tělesné postavy a vzhledu. Ideální tělo, které je třeba napodobit a následovat, je štíhlé a sportovní. Součástí rubriky jsou návody, jak zhubnout, které se týkají diet a cvičení. Tato část se nazývá Body Academie a jediné, co je v ní řešeno je, jak dosáhnout hubenější postavy. Součástí rubriky jsou rady týkající se fyzické krásy, tedy líčení a účesů.

Příklady:

„Vyběhej si vysněnou postavu! Zbývá už jen pár týdnů a sezóna bikin je tu! Vůbec není čas panikařit a pročítat mamky časopisy o dietách. Poradíme ti, jak se protrénovat k vysněné postavě s běhacím programem, který je sestavený přesně pro tebe.“

„Ploché břicho! Vytrénované břicho není důležité jen pro správné držení těla, ale také outfity vypadají bez tukového polštáře v pase mnohem lépe. S našimi cviky, triky a pečujícími produkty, posílíš, zpevníš své břišní svaly.“

„Jak zhubnout po Vánocích? Taky tě trápí, že po Vánocích nemůžeš dopnout kalhoty? Pro radu, jak se zbavit vánočních kil, jsem zašly k českým reprezentantkám Kristýně Kolocové a Markétě Slukové /.../.“

„ Jak na pevná stehna? Nejlepší anti-celulitidové strategie, se kterými budeš moct své nožky ukázat bez obav.“

- **Rubrika Móda**

Rubrika, ve které se problematika ideálního štíhlého těla představuje především v souvislosti s propagací oblečení na modelkách. Dalším příkladem mohou být opatření, jak zakrýt tělesné nedostatky, jako je větší břicho, silnější paže či větší hýždě. Textový obsah je v této rubrice minimální, většinou zde

najdeme pouze titulky či krátké úryvky článků. Obrazový obsah jasně převažuje. Součástí rubriky byly i návody, jak na štíhlejší tělo (viz níže).

Příklady:

„Připrav své tělo na léto. Zeštíhli a vytvaruj si postavu do bikin pomocí dvou kroků. Krok 1: Zeštíhlující peeling /.../. Krok 2: Vytvarování /.../.“

„Hydrataci za krásné tělo!“

Informace uvedeny výše, jsou výčtem a zprůměrováním obsahové stránky všech vydání daného časopisu v období půl roku, tedy šesti čísel.

Pro lepší představu jsou na konci diplomové práce v části Přílohy uveřejněny fotografie, které byly součástí zmíněných rubrik (viz *Příloha č. 2*).

Analýza mediálních obrazů

Obrazová analýza časopisu Top Dívky se týká mediálních obrazů, které jsou v daném časopise zobrazeny. Předmětem zájmu diplomové práce a empirického šetření jsou mediální obrazy, které jsou zobrazeny celkově s jejich tělesnou postavou.

Výsledky, které jsou uvedeny v tabulce níže, jsou zprůměrováním všech šesti čísel za období leden 2014 až červen 2014.

Analýza mediálních obrazů	N= počet	Procenta		N=počet	Procenta
Tělo	49,6	70,1%	Celebrity	20,5	41,3%
			Modelky	29,1	58,7%
Obličej	20,4	29,9%			
Celkem	70	100%		49,6	100%

Tabulka č. 49: Analýza mediálních obrazů v časopise Top Dívky – výsledky

Z analýzy mediálních obrazů vychází najevo, že v časopise Top Dívky se na rozdíl od časopisu Bravo Girl! zobrazuje více celková tělesná postava (70,1%), nežli pouze obličej (29,9%). Zajímavým zjištěním také je, že časopis Top Dívky se chce svým čtenářkám přiblížit více a proto se na jejich fotografiích daleko více objevují neznámé modelky, které ve stejné věkové kategorii jako je cílová skupina časopisu. Co se týče celkové analýzy, zjištění se až na propagaci celebrit nijak neliší od časopisu Bravo Girl!.

ZÁVĚR

Předmětem této práce byl vztah mezi negativním tělesným sebepojetím u adolescentních dívek a čtením dívčích časopisů s cílem prokázat tento druh média jako možný rizikový faktor negativního tělesného sebepojetí a poruch příjmu potravy u adolescentních dívek. Práce a její výsledky vycházejí z empirického šetření, které se skládalo ze tří částí a využívalo metod Test siluet postav, dotazníkového šetření a analýzy textového a obrazového obsahu časopisů Bravo Girl! a Top Dívky.

V první teoretické části byla předložena východiska pro celkovou problematiku práce. V první kapitole jsme se zaměřili na charakteristiku vývojového období adolescence a nastínily jsme důvody, proč je v tomto období důležité, jak ke svému tělu dospívající jedinec přistupuje. Ve druhé kapitole byla stručně popsána celková koncepce sebepojetí, jehož součástí je ústřední téma práce a to tělesné sebepojetí. Tělesnému sebepojetí se věnuje samostatná třetí kapitola z hlediska jeho vývoje a možného výskytu poruch. Dané téma je rozebráno především ve spojitosti s jeho narušením. V této souvislosti jsou v dané kapitole předloženy výsledky několika zahraničních výzkumů, které předkládají neměnné důkazy o tom, proč je téma negativního tělesného sebepojetí u adolescentních dívek aktuální a je třeba mu věnovat pozornost. V kapitole jsou popsány poruchy, které s negativním tělesným sebepojetím souvisejí. Čtvrtá kapitola se věnuje faktorům, které tělesné sebepojetí u adolescentů ovlivňují a které se týkají jak jedince samotného, tak jeho okolí. Poslední kapitola teoretické části se věnuje obsahové stránce dívčích časopisů jako jednomu z faktorů, který může tělesné sebepojetí adolescentních dívek narušovat.

Druhá, praktická část zahrnuje empirické šetření, které bylo nástrojem k dosažení hlavních cílů, jež si tato diplomová práce kladla. Toto empirické šetření se skládalo ze tří částí pro dosažení relevantních a pravdivých závěrů, jež by přinesly vysokou výpovědní hodnotu. První částí empirického šetření byl Test siluet použitý ke zjištění nespokojenosti s vlastním tělem u dívek, které časopisy pro dívky čtou a u těch které ne. Druhá část empirického šetření se týká dotazníkového šetření zkoumajícího spokojenost s vlastním tělem, sociokulturní důležitost těla, riziko nápodoby štíhlých mediálních obrazů a v neposlední řadě chování vyjadřující některou z poruch příjmu potravy. Druhá část tohoto dotazníkového šetření je zaměřena na popularitu časopisů s tím, že se blíže věnuje postojům dívek vůči dívčím časopisům a jejich podobě. Třetí a poslední část empirického šetření se věnuje analýze textového a obrazového obsahu časopisů Bravo Girl! a Top Dívky, jež byly určeny jako nejoblíbenější, a to z pohledu zobrazování tělesné postavy skrze mediální obrazy a dále z pohledu obsahového zaměření článků vůči tělesnému vzhledu a postavě.

V rámci empirického šetření nebyl prokázán výrazný rozdíl mezi čtenářkami dívčích časopisů a dívkami, které časopisy pro dívky nečtou v souvislosti s negativním tělesným sebepojetím. Na základě výsledků vycházejících z Testu siluet docházíme ke zjištění, že větší diskrepanci mezi ideální a současnou

postavou vyjadřují dívky, které časopisy nečtou. To, že neexistuje přímá spojitost v otázce vyššího negativního tělesného sebepojetí u dívek, které čtou dívčí časopisy, dokazuje i dotazníkové šetření. Obě dvě skupiny dívek vykazovaly nespokojenost s vlastním tělem v převažujícím počtu bez ohledu na používání daného druhu média. Podstatným rozdílem je v rámci tělesné nespokojenosti pouze to, že čtenářky dívčích časopisů si přejí své tělo ve větším počtu změnit. Podstatné a přínosné rozdíly mezi těmito dvěma skupinami nalezneme v otázkách sociokulturní důležitosti těla, rizika nápodoby mediálních vzorů a rizika vzniku poruch příjmu potravy. U čtenářek dívčích časopisů se prokázala větší důležitost tělesného vzhledu ve společnosti a v otázce hodnocení své vlastní osoby. Čtenářky časopisů také ve větším počtu odmítají názor, že by mediální vzory byly příliš hubené a vykazují větší snahu o jejich napodobení na rozdíl od dívek, které časopisy pro dívky nečtou a nápodobu těchto vzorů odmítají. V neposlední řadě bylo v rámci empirického šetření prokázáno, že časopisy pro dívky mohou působit jako rizikový faktor vzniku poruch příjmu potravy, jelikož čtenářky dívčích časopisů vykazovaly větší riziko jejich vzniku přesto, že o nich měly také větší povědomí. V rámci analýzy obsahu časopisů pro dívky bylo zjištěno, že obsah týkající se problematiky tělesné postavy a celkového tělesného vzhledu u obou časopisů představuje kolem dvaceti procent celkového obsahu. V otázce analýzy mediálních vzorů docházíme ke zjištění, že časopisy pro dívky silně propagují štíhlý tělesný ideál skrze titulky, které tento vzhled prezentují jako jediný přijatelný v rámci společnosti.

Časopisy pro dívky nejsou na základě zjištění této práce prokazatelným rizikovým faktorem nespokojenosti s vlastním tělem u adolescentních dívek. Přesto jsme však došli ke zjištění, že jsou rizikovým faktorem, co se týče nápodoby štíhlého těla mediálních obrazů a potvrzování takovéto podoby těla coby sociálně uznávané a přijatelné. V neposlední řadě jsou dívčí časopisy rizikovým faktorem v otázce vzniku poruch příjmu potravy u dívek, které časopisy pro dívky čtou. Časopisy pro dívky na základě této diplomové práce nejsou hlavními činiteli, kteří by způsobovali nespokojenost s vlastním tělem u adolescentních dívek. Pro zjištění jejich vlivu by bylo vhodné zvolit některou z experimentálních metod a zjišťovat jejich možných vliv na spokojenost s vlastním tělem ihned po vystavení některým z uveřejněných mediálních obrazů. V rámci použitého empirického šetření však docházíme k podstatnému a prokazatelnému závěru, že role dívčích časopisů v otázce negativního tělesného sebepojetí dívek tkví v potvrzování a předkládání ideálního štíhlého těla jako těla, které je žádané a kterého je třeba dosáhnout.

SEZNAM LITERATURY

Achtenberg, B. (2006). *Mass Media and Its Influence on the Adolescent Mind: A study of students' perceptions of body image and magazines advertisements*. St Paul: Macalester College.

Americká psychiatrická asociace (2000). *Diagnostický a statistický manuál duševních poruch* (Revised 4th ed.). Washington, DC: Author.

Badmin, N., Furnham, A., Sneade, I. (2002). *Body image dissatisfaction: Gender differences in Eating Attitudes, Self-esteem, and Reasons for Exercise*. *The Journal of Psychology*, 136 (6), 581 - 596.

Bell, B. T. (2011). *Understanding Adolescent Girls' Vulnerability to the Impact of the Mass Media on Body Image and Restrained Eating Behaviour: The Role of Media Type, Body Perfect Internalisation and Materialism*. A University of Sussex. Diplomová práce.

Bell, B. T., Dittmar, H. (2011). *Does Media Type Matter? The Role of Identification in Adolescent Girls' Media Consumption and the Impact of Different Thin-ideal Media on Body Image*. *Sex Roles*, 65, 478 – 490.

Berger, P. L. (2007). *Pozvání do sociologie: humanistická perspektiva*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal.

Blatný, M., Plháková, A. (2003). *Temperament, inteligence, sebezpojetí. Nové pohledy na tradiční témata psychologického výzkumu*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR Brno a Sdružení SCAN.

Blyth, D. A., Simmons, R. G., Zakin, D. F. (1985). *Satisfaction with Body Image for Early Adolescent Females: The Impact of Pubertal Timing Within Different School Enviroments*. *Journal of Youth and Adolescence* 14 (3), 207 – 225.

Botta, R. A. (2003). *For Your Health? The Relationship Between Magazine Reading and Adolescents' Body Imge and Eating Disturbances*. *Sex Roles*, 48, 389 – 399.

Cash, T. F., Pruzinsky, T. (2002). *Body image: A handbook of theory, research, and clinical practise*. New York: The Guilford press.

Clay, D., Vignoles V. L., Dittmar, H. (2005). *Body Image and Self-Esteem Among Adolescent Grils: Testing Influence of Sociocultural Factors*. *Journal of Research on Adolescence*, 15 (4), 451 – 477.

Cohen, S. B. (2006). *Media Exposure and the Subsequent Effects on Body Dissatisfaction, Disordered Eating, and Drive for Thinness: A review of the current research*. Mind Matters: The Wesleyan Journal of Psychology, 1, 57 – 71.

Croll, J., Stang, J., Story, M. (2005). *Body Image and Adolescents*. Guidelines for Adolescent Nutrition Services.

Curran, J. D., Renzetti, C. M. (2003). *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum.

Dittmar, H. (2009). *How Do „Body Perfect“ Ideals in the Media Have a Negative Impact on Body Image and Behaviors? Factors and processes related to self and identity*. Journal of Social and Clinical Psychology, 28 (1), 1 – 8.

Dittmar, H., Halliwell, E. (2005). *The Role of Self-improvement and Self-evaluation Motives in Social Comparisons with Idealised Female Bodies in the Media*. Body Image, Elsevier B. V., 2, 249 – 261.

Dunkly, T. L., Wertheim, E. (2001). *Examination of a Model of Multiple Sociocultural Influences on Adolescents girls' body dissatisfaction and dietary restraint*. Adolescence, 36 (142), 265-279.

Durkin, S. J., Paxton, S. J. (2002). *Predictors of Vulnerability to Reduced Body Image Satisfaction and Psychological Wellbeing in Response to Exposure to Idealized Female Media Images in Adolescent Girls*. Journal of Psychosomatic Research, 53, 995 – 1005.

Fialová, L. (2001). *Body image jako součást sebepojetí člověka*. Praha: Karolinum.

Fialová, L. (2005). *Moderní body image: Jak se vyrovnat s kultem štíhlého těla*. Praha: Grada Publishing.

Filkuková, P. (2006). *Vztah mezi čtením dívčích časopisů a postoji pubescentních dívek*: Diplomová práce. Brno: MUNI.

Gauntlett, D. (2008). *Media, gender and identity: An introduction*. Oxon: Routledge.

Grabe, S., Hyde, J. S., Ward, L. M. (2008). *The Role of the Media in Body Image Concerns Among Women: A meta-analysis of experimental and correlational studies*. Psychological Bulletin, 134 (3), 460 – 476.

- Groesz, L. M., Levine P. M., Murnen S. K. (2002). *The Effect of Experimental Presentation of Thin Media Images on Body Satisfaction: A meta – analytic review*. International Journal of Eating Disorders 31.1: 1-16.
- Grogan, S. (2000). *Body image. Psychologie nespokojenosti s vlastním tělem*. Praha: Grada Publishing.
- Gunter, B., Wykes, M. (2005). *The media and body image*. London: SAGE Publications.
- Hamilton, E. A., Kashubeck-West, S., Mintz, L. (2007). *Predictors of Media Effects on Body Dissatisfaction in European American Women*. Sex Roles, 56, 397 – 402.
- Holmstrom, A. J. (2004). *The Effects of the Media on Body Image: A meta-analysis*. Journal of Broadcasting and Electronic Media, 48 (2), 196 – 217.
- Jiráček, J., Köpplová, B. (2003). *Média a společnost*. Praha: Portál.
- Kadlecová, K. (2007). *Dívky a girls podle českých časopisů: Jazyk, ideologie, publikum a jeho přístup*. Liberec: Bor.
- Krch, F. D. (2002). *Bulimie. Jak bojovat s přejídáním*. Praha: Grada Publishing.
- Lipovetsky, G. (2000). *Třetí žena: proměny a neměnnost ženství*. Praha: Prostor.
- Macek, P. (2003). *Adolescence*. Praha: Portál.
- Macek, P., Tyrlik, M., Širůček J. (2010). *Sebepojetí a identita v adolescenci: Sociální a kulturní kontext*. Brno: MUNI.
- Morry, M. M., Staska, S. L. (2001). *Magazine Exposure: Internalization, self-objection, eating attitudes, and body satisfaction in male and female university students*. Canadian Journal of Behavioural Science, 33 (4), 269 – 279.
- Mundray, K., Ogden, J. (1996). *The Effect of the Media on Body Satisfaction: The role of gender and size*. European Eating Disorders Review, 4 (3), 171 – 182.
- Parham, E. (1999). *Promoting Body Size Acceptance in Weight Management Counseling*. Journal of the American Dietetic Association, 99(8), 920-928.

Phillips, K. A., (1993). *Body Dysmorphic Disorder: 30 cases of imagined ugliness*. American Journal of Psychiatry, 150: 302-302.

Příbylová, H. (2010). *Dívčí časopisy pod drobnohledem čtenářek*. Diplomová práce. Brno: MUNI.

Rašticová, M. (2009). Prediktory nespokojenosti s tělem a souvislost s depresí v adolescenci. *Elektronický časopis ČMPS*. 1 (3), 30-42.

Říčan, P. (2007). *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing.

Sekalová, L. (2009). *Vnímání vlastního těla u dospívajících v kontextu s jejich sebepojetím*. Diplomová práce. České Budějovice: PF JČU.

Spitzer, B. L., Henderson, K. A., Zivian, M. T. (1999). *Gender Differences in Population versus Media Body Sizes: A comparison over four decades*. Sex Roles, 40 (7-8), 545-565.

Thompson, J. B. (2004). *Média a modernita*. Praha: Karolinum.

Thompson, J. K., Smolak, L. (Eds.). (2001). *Body Image, Eating Disorders, and Obesity in Youth: Assessment, prevention, and treatment*. Washington, DC: American Psychological Association.

Vágnerová, M. (2004). *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.

Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum.

Vágnerová, M. (2008). *Psychologie osobnosti*. Praha: Karolinum.

Valdrová, J. (2006). *Gender a společnost: Vysokoškolská učebnice pro nesociologické směry magisterských a bakalářských studií*. Ústí nad Labem: PF UJEP.

Valenta, J. *Osobnostní a sociální výchova a její cesty k žákovi*. Kladno: Aisis, 2006.

Wattenberg, W. W. (1973). *The Adolescent Years*. New York, NY: Harcourt Brace Jovanovich, Inc.

Weinshenker, N. (2002). *Adolescents and Body Image: What's typical and what's not*. Child Study Center 6 (4). New York: New York University.

Wolf, N. (2000). *Mýtus krásy: ako sú obrazy krásy zneužívané proti ženám*. Bratislava: Aspekt.

Internetové zdroje

ABC ČR, Ověřované náklady periodik: ABC ČR. [online]. 2011 [cit. 2014-09-14], Dostupné z: <http://www.abccr.cz/tabperiod/nakper.html>.

Kavalková, L. (2011). *Je tisk pro dospívající dívky jejich přítelem nebo nepřitelem?* [cit. 2014-09-14]. Dostupné z: <http://lkavalkova.webnode.cz/news/je-tisk-pro-dospivajici-divky-jejich-pritelem-nebo-nepritelem-/>.

Kavenská, V. (2002). *Copak nevidí, jak jsem hnusná?* Časopis Maminka 3(2). [cit. 2014-09-09]. Dostupné z: <http://www.maminka.cz/clanek/copak-nevidi-jak-jsem-hnusna>.

Katz, N. (2004). *Body image statistics-dieting statistics-body type statistics*. [cit. 2014-09-09]. Dostupné z <http://www.womensissues.about.com/cs/bodyimage/a/bodyimagestats.htm>.

RVP, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. Praha: MŠMT, 2013. 142 s. [cit. 2014-05-09]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/file/433_1_1/.

Časopisy

Bravo Girl!. Praha: Bauer Media, v.o.s., 2014, roč. 2014 (01 – 06). ISSN 1211-4308.

Top dívky. Praha: Empresa Media, a.s., 2014, roč. 2014 (01 – 06). ISSN 1214-3804.

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA Č. 1 – UKÁZKA MEDIÁLNÍCH OBRAZŮ V ČASOPISE BRAVO GIRL!

BEAUTY

WOW to jsou nohy!

Možná se vztekáš, když zaslechneš tuhle kluzičku poznámku na adresu svých nožek, ale na druhou stranu to určitě i zalichotí, to zase neřekneš! Každopádně měj nohy vždycky v kondici!

Mysli na pedikúru!
 Pedikúra je důležitou součástí péče o tvé nohy. Pokud máš pedikúru pravidelně, zabráníš tomu, aby se tvé nohy staly nepohodlnými a bolestivými. Pedikúra také pomáhá odstranit odumřelou kůži a udržet tvé nohy měkké a hladké. Pokud máš pedikúru pravidelně, zabráníš tomu, aby se tvé nohy staly nepohodlnými a bolestivými. Pedikúra také pomáhá odstranit odumřelou kůži a udržet tvé nohy měkké a hladké.

Lázeň & peeling
 Lázeň a peeling jsou důležité pro udržení tvých nohou měkkých a hladkých. Peeling pomáhá odstranit odumřelou kůži a udržet tvé nohy měkké a hladké. Lázeň pomáhá hydratovat tvé nohy a udržet je vlhké a měkké.

Holení & sušezest
 Holení a sušezest jsou důležité pro udržení tvých nohou hladkých a měkkých. Sušezest pomáhá hydratovat tvé nohy a udržet je vlhké a měkké. Holení pomáhá odstranit chloupky a udržet tvé nohy hladké a měkké.

Tónování & lakování
 Tónování a lakování jsou důležité pro udržení tvých nohou krásných a zdravých. Tónování pomáhá zlepšit vzhled tvých nohou a udržet je krásné a zdravé. Lakování pomáhá chránit tvé nohy před poškozením a udržet je krásné a zdravé.

Neonová soutěž!
 Chceš vyhrát a se 3 kumpičkami soutěžit o nejlepší láku na nohy Neón Glow? Přihlaš se do soutěže a vyhrávej! Soutěž probíhá od 1. 10. do 31. 10. 2019. Více informací na www.leslie.com.

SKRZ NASKRZ

BÍLÁ

SPORT

NA TĚLO

SOS TIPY

VELIKOST?
 Jak vybrat správnou velikost? Podívej se na tabulku níže a vyber si svou velikost podle měřících údajů.

Velikost	80-85	85-90	90-95	95-100	100-105	105-110	110-115	115-120
Prs	75-80	80-85	85-90	90-95	95-100	100-105	105-110	110-115
Prsní pás	75-80	80-85	85-90	90-95	95-100	100-105	105-110	110-115
Prsní pás (s pásky)	75-80	80-85	85-90	90-95	95-100	100-105	105-110	110-115
Prsní pás (s pásky)	75-80	80-85	85-90	90-95	95-100	100-105	105-110	110-115

RESOU
 Jak vybrat správnou velikost? Podívej se na tabulku níže a vyber si svou velikost podle měřících údajů.

PŘÍLOHA Č. 2 – UKÁZKA MEDIÁLNÍCH OBRAZŮ V ČASOPISE TOP DÍVKY

PŘÍLOHA Č. 3 – TEST SILUET POSTAV (UKÁZKA)

TEST SILUET POSTAV
Na obrázku vidíte devět typů postav. Jako první prosím napište číslo postavy, která nejvíce připomíná vaši současnou postavu. Jako druhou prosím označte postavu, kterou byste chtěly ideálně mít.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Současná postava: 4 Ideální postava: 4-5

PŘÍLOHA Č. 4 – PRVNÍ A DRUHÁ ČÁST DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ (UKÁZKA)

Dotazník „Vztah k vlastnímu tělu“

Milá děvčata,

dotazník, který máte v rukou, je součástí mé diplomové práce, která se zabývá vztahem dospívajících dívek k jejich tělu. Je rozdělen na dvě části. V první části se otázky vztahují k vnímání vlastního těla. V druhé části se otázky zaměřují na časopisy pro dívky. Chtěla bych vás požádat, jestli byste tento dotazník mohly vyplnit pravdivě. Odpovědi nebudou nikde zveřejňovány, vaše jméno nebude nikde uvedeno (dotazník je zcela anonymní) a také nebudou dotazníky s nikým sdílány. Jsou pouze pro moji potřebu. Prosím vás tedy o jejich vyplnění.

S velkým poděkováním,
Bc. Eva Pártlová

Věk: 13 let

Výška: 160,5 cm

Váha: +70 kg

ČÁST PRVNÍ

Zaškrtněte křížkem vždy jen jednu nejvíce vyhovující odpověď.

1. Jak bys stručně popsala vzhled svého těla?

dobrá silná

2. Se vzhledem svého těla jsem:

spíše spokojená spíše nespokojená nevím

3. Chtěla bys některé partie svého těla změnit?

ano ne nevím

4. Jestliže ano, které?

břicho stehna hýždě
 paže jiné (napíš, které) prsty

5. Proč jsi nespokojená s těmito partiemi (nebo partií)?

jsou tlusté jsou hubené jsou svalnaté

6. Je pro tebe vzhled důležitý?

ano ne nevím - jaké body...

7. Hodnotíš ostatní podle toho, jak vypadají? (Jestli jsou hubení nebo tlustí).

ano ne nevím

8. Myslíš si, že hubení lidé jsou ve společnosti oblíbenější?

ano ne nevím

9. Je podle tebe tloušťka něčím, za co by se měl člověk stydět?

ano ne občas

10. Záleží ti na tom, zda tě ostatní považují za štíhlou?

ano ne nevím

11. Domníváš se, že je důležité pro tvoji rodinu, jak vypadáš?

ano ne nevím

12. Setkala ses někdy s tím, že by na tebe rodiče vyvíjeli tlak ohledně tvé postavy? (Například, abys zhubla nebo abys přibrala).

ano ne nevím

13. Přijdou ti ženy vystupující v médiích (v TV - moderátorky, v časopisech - fotky modelek atd.) hubené?

ano ne nevím

14. Pokládáš je za vzor toho, jak bys chtěla vypadat?

ano ne nevím

15. Máš nějaký konkrétní vzor (herečku, zpěvačku, modelku atd.) jak bys chtěla, aby tvé tělo vypadalo?

ano ne nevím

16. Jestliže ANO, koho?

Demi Lovato

17. Zkoušela si někdy zhubnout?
 ano ne nevím
18. Kontroluješ, kolik jídla sníš nebo se někdy v jídle omezuješ?
 ano ne občas
19. Stalo se ti už někdy, že ses cítila přejedená a vyzvracela se?
 ano ne občas
20. Držela si už někdy hladovku se záměrem, abys zhubla?
 ano ne občas
21. Znáš nějaké onemocnění, které se týká problémů s příjmem potravy?
 (Jestliže NE, nevyplňuj.)

jaké..... *bulimie a anorexie*

ČÁST DRUHÁ:

Zaškrtněte křížkem vždy jen jednu nejvíce vyhovující odpověď.

1. Kupuješ si pravidelně nějaký časopis?
 ano ne občas
2. Jaký druh časopisu si obvykle kupuješ?
 vědecký pro dívky cestovatelský hudební
 sportovní odborný komiksy jiné

Další otázky se tě týkají pouze v případě, že jsi u otázky č. 2 zaškrtnla možnost „pro dívky“.

3. Časopis(y) pro dívky si kupuji:
 denně týdně měsíčně 1x za rok
 nikdy čtu je na internetu ..
4. Kvůli čemu si časopis pro dívky kupuješ?
 obrázky rady (kosmetické, módní) diety
 informace reklamy jiné

5. Máš nějaký oblíbený časopis(y) pro dívky? Jaký a proč?

*ANO, DOPOČATY BRAVO. Mám ráda komixy
 Plakáty a vepřní poznámky.....*

6. Využila si nebo si se někdy řídila radami, které byly v časopise uvedené?
 ano ne občas
7. Týkaly se některé z těchto rad diet a hubnutí?
 ano ne občas
8. Přijdou ti fotomodelky, které jsou v dívčích časopisech uveřejněné, příliš hubené?
 ano ne občas
9. Myslíš si, že takto vypadají doopravdy?
 ano ne nevím
10. Chtěla bys vypadat jako tyto dívky?
 ano ne nevím
11. Je postava fotomodelky dle tvého názoru ideálním tělem pro ostatní dívky a ženy?
 ano ne nevím